

Cairn Terrierin jalostuksen tavoiteohjelma 2020 - 2024

Hyväksytty rotujärjestön syyskokouksessa 16.11.2019

Hyväksytty Kennelliiton jalostustieteellisen toimikunnan työvaliokunnan kokouksessa
13.11.2020

SISÄLLYSLUETTELO

1	YHTEENVETO	4
2	RODUN TAUSTA	5
2.1	Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa	6
2.2	Rodun historia Suomessa	8
3	JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA	9
3.1	Hallitus	10
3.2	Jalostustoimikunta	11
4	RODUN NYKYTILANNE.....	11
4.1	Populaation rakenne ja jalostuspohja	12
4.1.1.	Populaation rakenne ja sukusiitos	13
4.1.2	Jalostuspohja	15
4.1.3	Rodun populaatiot muissa maissa	23
4.1.4	Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta	26
4.2	Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet	28
4.2.1	Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta	29
4.2.2	Jakautuminen näyttely-, käyttö- tms. linjoihin	30
4.2.3	PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus.....	30
4.2.4	Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa.....	30
4.2.5	Käyttö- ja koeominaisuudet.....	40
4.2.6	Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen	41
4.2.7	Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta.....	43
4.3	Terveys ja lisääntyminen.....	44
4.3.1	PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat	45
4.3.2	Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat	45
4.3.3	Yleisimmät kuolinsyyt.....	53
4.3.4	Lisääntyminen.....	54
4.3.5	Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet.....	55

4.3.6	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä.....	55
4.4	Ulkomuoto.....	56
4.4.1	Rotumääritelmä.....	56
4.4.2	Näyttelyt ja jalostustarkastukset.....	66
4.4.3	Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus.....	69
4.4.4	Yhteenveto rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista.....	70
5	YHTENVELOTO Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutumisesta.....	73
5.1	Käytetyimpien jalostuskoirien taso.....	73
5.2	Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen.....	75
6	JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS.....	78
6.1	Jalostuksen tavoitteet	79
6.2	Suosituksat jalostuskoirille ja yhdistelmille	80
6.3	Rotujärjestön toimenpiteet	84
6.4.	Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin	85
6.5.	Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta.....	87
	LÄHTEET	88
	LIITTEET	89

1 YHTEENVETO

Cairnterrieri on brittiläinen rotu ja toimi alun perin metsästyskoirana, mutta rooli seurakoirana löytyi pian varsinaisen kasvatustyön alettua 1900-luvun alkupuolella. Alkuperäinen tyyppi ja luonneominaisuuksia on pyritty - ja onnistuttukin - säilyttämään nykypäivään saakka, joskin tyyppivariaatiota löytyy ympäri maailman.

Rodun historia Suomessa ulottuu aina 1930-luvulle asti. Rodun kasvattaminen yleistyi vasta sotien jälkeen. Nykyään iloinen ja eloisa seurakoira ja monipuolinen harrastuskaveri on terrieriryhmän suosituimpia. Cairnterriereitä rekisteröidään noin 400-500 yksilöä vuosittain. Rotu on suosittu paitsi Suomessa, myös kotimaassaan Isossa-Britanniassa sekä Pohjoismaissa, Keski-Euroopassa ja Yhdysvalloissa.

Rodun virallisena rotujärjestönä Kennelliiton alaisuudessa toimii 1974 perustettu Cairnterrierikerho ry. Yhdistyksen sääntöjen mukaan yhdistyksen tarkoituksena on toimia cairnterriereistä kiinnostuneiden henkilöiden yhdysseiteenä ja pyrkiä edistämään cairnterriereiden tuntemusta ja kasvatusta Suomessa. Yhdistyksen toiminta-alue on koko maa. Yhdistyksen jäsenmäärä on noin 1750. Yhdistyksen toimialaan kuuluu valistustyö, keskustelu-, neuvonta- ja koulutustilaisuuksien, kurssien ja koiranäyttelyiden järjestäminen. Cairnterrierikerho ry. julkaisee myös 4 kertaa vuodessa ilmestyvää Cairn-lehteä. Vuosikirjaa on julkaistu vuodesta 1992 lähtien. Kerho on toimittanut ja julkaissut pennunhoito-oppaan, trimmausohjeen ja rotuesitteen. Kerholla on oma jalostustoimikunta sekä pentuvälitys, joka välittää pentuja jalostustoimikunnan käsittelemistä, JTO:n jalostuskriteerit täyttävistä yhdistelmistä.

Rotujärjestön keräämän tiedon mukaan populaation kokonaistilanne on kohtalainen, ja se on hitaasti kehittymässä parempaan suuntaan. Parannettavaa kuitenkin riittää. Suurin uhkatekijä perinnölliselle monipuolisuudelle Suomessa on erisukuisten jalostusurosten vähäinen määrä ja jalostuskäytön epätasainen jakautuminen. Uusien sukulinjojen löytäminen muista maista käy koko ajan haasteellisemmaksi, mutta vielä toistaiseksi niitä on löydettävissä. Siitä huolimatta merkittävin keino kannan sukusiitosasteen ja tehollisen populaation tilanteen parantamiseen löytyy jalostukseen käytettävien erilinjaisten urosten suuremmasta määrästä ja tasaisemmasta käytöstä.

Cairnterrierin rotutyypillinen luonne täyttää nykyajan asettamat vaatimukset. Rotu soveltuu hyvin seurakoiraksi, mutta sillä on aineksia myös monipuoliseksi harrastuskoiraksi. Suurin osa omistajista on rotujärjestön keräämän tiedon mukaan tyytyväisiä koiriensa luonteisiin. Aroista ja pelokkaista cairneista on tullut enemmän palautetta kuin aggressiivisista yksilöistä. Myös luonnetesteistä on saatu samansuuntaisia tuloksia. Rotujärjestö pitää erittäin tärkeänä huolehtia rotutyypillisen luonteen säilymisestä. Rotujärjestö on järjestänyt omia luonnetestaustilaisuuksia vuodesta 2007 alkaen ja luonut sekä rotukohtaisen luonnetesti- että MH-luonnekuvaus-profiilin.

Rodun terveystilanne näyttää olemassa olevan tiedon valossa kohtalaiselta. Rodulla ei toistaiseksi tunneta tapausmääriltään merkittäviä, vakavia sairauksia, joskin esimerkiksi portosysteemistä shunttia tavataan rodulla kaikkialla maailmassa. Rotujärjestölle ilmoitetuista sairastapauksista yleisimpiä ovat erilaiset allergiat ja Legg Perthes. Virallisesti polvitutkituista koirista noin 9 prosentilla on patellaluksaatio, tyypillisesti kuitenkin lievintä muotoa. Lisäselvitystä kaipaavat muun muassa autoimmuunisairauksien, sydänvikojen ja kasvainsairauksien yleisyys Suomen kannassa. Perinnöllisistä vioista yleisimmin tavataan häntämutkaa ja purentaongelmia. Rotujärjestö on suositellut jalostuskoirille silmä- ja polvitarkastuksia vuoden 2006 alusta. Suositus on otettu hyvin vastaan, ja tarkastuksia on kertynyt vuoden 2018 loppuun mennessä 1498.

Ulkomuodollisesti rodun kokonaistilanne on hyvä. Cairnterrieriin ei kuulu liioiteltuja ominaisuuksia, joten ulkomuotojalostamiselle on terve perusta. Suurin osa suomalaisista koirista mahtuneekin avainsanojen luonnollinen ja liioittelematon alle. Ylilyöntejäkin tavataan, etenkin näyttelykehissä. Rotujärjestön näkökulmasta rotutyypillisten cairnterriereiden kasvattamisen edistämisen keskeisin keino on panostaa kasvattaja- ja tuomarikoulutukseen. Rotutuntemuksen ja -ymmärryksen tasoa pyritään kaikin keinoin nostamaan.

Rodun tulevaisuus on kasvattajien ja harrastajien käsissä. Rotujärjestön keskeisin tehtävä on seurata kannan tilannetta ja jakaa tietoa kasvattajille ja rodun harrastajille. Rotujärjestö pyrkii kaikin keinoin edistämään rotutyypillisen cairnterrierin mahdollisimman hyvää tulevaisuutta Suomessa terveenä ja iloisena seuralaisena ja monipuolisena harrastuskoirana.

2 Rodun tausta

Kukaan ei ole vielä onnistunut selvittämään tarkalleen missä ja milloin myöhemmin cairnterrierinä tunnettu rotu sai alkunsa. Joka tapauksessa tiedetään, että cairnterrieri on yksi vanhimmista puhtaasti brittiläisistä terrieriroduista. Rodun syntysijoina pidetään Luoteis-Skotlantia, erityisesti Skyen saarta ja Länsi-Hebridejä. Saarten alueella muodostui tunnistettava matalajalkaisten terrierien populaatio, joista aikanaan kehittyi ja kehitettiin modernit skotlantilaiset terrierirotumme. Ensimmäiset maininnat alueen ”maakoirista”, joita käytettiin kettujen ja mäyrien ja metsästykseseen, ajoittuvat jo 1500-luvulle. Varhaisimmat kuvat ja kuvaukset skotlantilaisista, cairnterrieriä selvästi muistuttavista työskentelevistä terriereistä sijoittuvat lähes 300 vuoden päähän 1700-luvulle. (Lähde 1.)

VIXEN (1821).

Kuva 1. Sir Edwin Landseerin piirros Vixen-koirastaan

2.1 Rodun kehitys nykyiseen muotoonsa

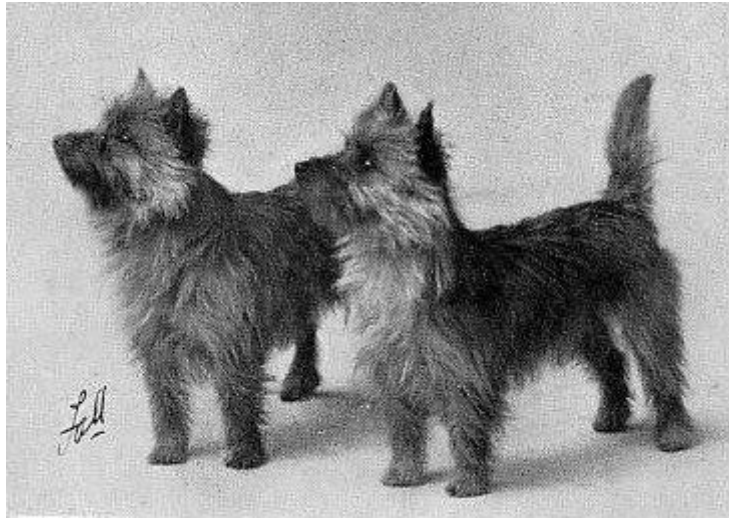
Vanhin varmasti cairnterrieriksi tiedetty sukuhaara ulottuu 1770-luvulle Skyen saarelle. Varhaisina vuosisatoina rotua pidettiin ja kasvatettiin vain sen työskentelyominaisuuksien vuoksi. Varhaisia cairnterrierejä käytettiin luolakoirina saukkojen, kettujen, mäyrien ja muiden pienpetojen metsästyksessä. Tyypillisesti ne toimivat pieninä ajueina. Osa koirista meni maan alle painostaen saaliseläintä ulos haukkuen, hyökkäyksiin ja näykkien. Toisten tehtävänä oli odottaa ulostuloaukkojen luona, valmiina nappaamaan pakoon pyrkivät saaliit. Toisinaan saalis tapettiin jo luolassa, mutta päätarkoitus ja tavoite oli saada saalis ulos luolasta metsästäjän ammuttavaksi. Ketterä ja sitkeä pieni terrieri oli omiaan toimimaan ahtaissa pesäluolissa, kallionkoloissa ja kivikoissa, jonne ihmisillä ei ollut pääsyä. Ulkomuodolla ei ollut merkitystä, kunhan koira toimi hyvin sille tarkoitetuissa tehtävissä. Tehokas työskentely ankarissa olosuhteissa monipuolisena pikkupetojen metsästäjänä edellytti kuitenkin tiettyjä ulkomuodollisia ja luonteen ominaisuuksia, jotka pikkuhiljaa vakiintuivat populaatioon. Rodulle kehittyi tietty rakenteellis-toiminnallinen tyyppi: rotutyyppi, joka soveltui parhaiten vallitseviin olosuhteisiin ja tehtäviin. Tätä työkoiran tervettä ja vuosisatojen testeissä toimivaksi todettua tyyppiä on haluttu cairnterrierin kasvatuksessa vaalia tähän päivään asti.

Kuva 2. Skotlantilaisia työkoiria. Keskellä joukko terrierejä, joissa on sekä cairn-terrierin että skotlantinterrierin piirteitä. Kuva 1800-luvulta

Modernin cairn-terrierin juuret lienevät vanhojen skotlantilaisten sukujen kuten Waternishin MacDonalds'n, Drynochin McLeodsien ja Kibriden McKinnoneiden työkoirissa. (Waternish, Drynoch ja Kibride ovat Skyen saarella ja ko. suvut ovat skotlantilaisia klaaneja). Jokaisella kartanoherralla ja riistanvartijalla oli oma terrierilauma metsästystä ja kotipiirin rottien ja hiirten hävittämistä varten. Edellä mainittujen sukujen terriereistä löytyy mainintoja ja kuvauksia 1800-luvulta alkaen ja ne liittyvät läheisesti rodun kantakoiriin.

1900-luvun alussa muutkin kuin skotlantilaiset maanomistajat kiinnostuivat Ylämaiden työskentelevistä terriereistä ja niiden kasvattamisesta. Rodun merkittävimpänä pioneerina pidetään Alastair Campbellia, joka ihastui rotuun Skotlannin-matkoillaan ja hankki itselleen joukon jalostuskoiria. Alussa näitä koiria esitettiin näyttelyissä ja rekisteröitiin lyhytkarvaisena tai pystykorvaisena skyenterrierinä, mikä luonnollisesti kuumensi tunteita skyenterrieriharrastajien parissa. Tavoite oli kuitenkin saada rodulle tunnettavuutta kokonaan uutena terrierirotuna. Campbellin ja muiden rodun harrastajien ponnistelut palkittiin lopulta vuonna 1910, kun cairn-terrieri sai virallisen rotustatuksen ja nimensä. Ensimmäinen rotumääritelmä laadittiin 1911 ja seuraavana vuonna Englannin Kennel Club myönsi rodulle sertifikaattioikeudet ja avasi sille oman erillisen rekisterin. Mainittakoon, että valkoisten länsiylämaaterrierien ja cairn-terrierien risteyttäminen oli sallittua vuoteen 1925 asti. (Lähde 2) Muistona yhteisestä historiasta saattaa vielä nykyäänkin syntyä valkoisia tai valkoläikkäisiä cairn-terrierin pentuja. Kyseessä on kuitenkin rodulle virheellinen väritys.

Kuva 3. Brocaire Hamish Gesto & Brocaire Jura 1923

Virallisen statuksen saavuttamisen jälkeen alkoi rodun jalostuminen lähinnä seurakoiraksi. Cairnterrierin alkuperäisiä käyttöominaisuuksia ei ole pyritty tietoisesti hävittämään tai säilyttämään, mutta niillä ei ole ollut suurta merkitystä rodun kasvatustyössä koko sen virallisen historian aikana. Rodun harrastajat tuntevat rodun ennen kaikkea ”maailman parhaana pikkukaverina”, joka on terrieriksi poikkeuksellisen sosiaalinen ja sopeutuva. Aggressiivisuutta ja riidanhaluisuutta ei pidetä rodulle tyypillisenä piirteenä. Parhaimmillaan cairnterrieri onkin itsevarma, avoin ja vilkas seurakoira sekä kestävä, rohkea ja monipuolinen harrastuskaveri – iso koira pienessä paketissa. Myös rodun työkoiramaisuutta on haluttu vaalia niin ulkomuodon kuin luonteenkin osalta, minkä vuoksi rodusta löytyy edelleen hyviä käyttöominaisuuksia omaavia yksilöitä. Vaikka käyttöpuolen harrastuneisuus ei ole rodussa kovin yleistä on rotujärjestö halunnut pitää kiinni metsästyskokeisiin osallistumisoikeudesta.

Vuosien saatossa cairnterrierin rotumääritelmää on hiottu useaan otteeseen. Nykyinen versio on vuodelta 1987. Yhdysvalloissa cairnterrierillä on amerikkalainen rotumääritelmä, joka poikkeaa jossain määrin FCI:n määritelmästä. Rodussa ei tunneta käyttötarkoituksen mukaan jakautuneita eri linjoja. Epävirallisesti puhutaan amerikkalaisesta (pieni, matala, lyhytrunkoinen), ruotsalaisesta (tyylikäs, linjakas, voimakkaammin erityisesti takaa kulmautunut, pitkäkaulainen) ja brittiläisestä (luonnollinen, liioittelematon, työkoiramainen) tyyppistä. Kyse on kuitenkin kärjistyksistä, ja tyyppivariaatiota löytyy kaikista rodun populaatioista kotimaasta riippumatta.

2.2 Rodun historia Suomessa

Ensimmäinen cairnterrieri Suomessa oli Fergus of Harelands. Sen toi Englannista paronitar Frances Ramsey vuonna 1933. Ensimmäinen cairnkasvattaja Suomessa oli merikapteenin rouva Hjördis Mannelin. Vuonna 1934 Mannelin tuotti Englannista kaksi narttua: Blencathra Flamen ja Blencathra Judyn. Molemmat saivat pentuja ja siitä alkoi ensimmäisen suomalaisen cairnkennelin, kennel av Scandian, työ cairnien parissa. Mannelin jatkoi tuomalla

vielä kaksi narttua Englannista sekä yhden nartun ja uroksen Ruotsista vuonna 1937. (Lähde 4)

Sodan yli selviytyi vain yksi uros, SF MVA Mikael, jota sodan jälkeen käytettiin kolmasti siitokseen. Tuontikoiria oli tuossa vaiheessa kolme. Sodan jälkeen cairnterrierin kasvatusta alkoi useamman kasvattajan voimin. Englannista tuotiin uusia jalostuskoiria, samoin Ruotsista, Tanskasta ja Ranskasta. Vuonna 1955 Suomessa oli 40 urosta ja 20 narttua, joista neljä narttua ja yksi uros olivat tuontikoiria. 1960-luvulla tuotiin useita uroksia ja narttuja Englannista ja muutamia Ruotsista. 1960-luvulla cairnterrierejä rekisteröitiin Suomessa noin 50 vuosittain. Kun 1974 perustettiin rotua harrastava yhdistys Cairnterrierikerho ry, rekisteröintejä oli jo 100 vuodessa.

1980-luvun puolivälissä runsastuivat tuonnit Ruotsista ja narttuja käytiin astuttamassa sikäläisillä uroksilla. Näiden koirien jälkeläisten vaikutus on nykykannassamme merkittävä. 1990-luvulla cairneja tuotiin pääasiassa Ruotsista, Tanskasta ja Brittein saarilta. 2000-luvulla joitakin koiria on tuotu myös Keski-Euroopasta, lähinnä Hollannista ja Saksasta. Nykyään cairn on noussut rekisteritilastoissa terrieriryhmän kärkikolmikkoon ja nauttii tasaisesta suosioista. Huippuvuonna 2008 cairneja rekisteröitiin 571. Vuosittaisten rekisteröintien määrä näyttäisi asettuneen n. 400-500 yksilön välille.

3 Järjestöorganisaatio ja sen historia

Cairnterrierikerho ry perustettiin vuonna 1974. Kerho hyväksyttiin rotua harrastavaksi yhdistykseksi, joka toimi aluksi Suomen Terrierklubissa. Vuonna 1979 Suomen Kennelliitto myönsi kerholle rotujärjestön aseman. Perustamisvuonna ilmestyi ensimmäinen Cairn-lehti. Toimintakertomuksen mukaan vuoden 1974 lopussa kerhossa oli 163 jäsentä sekä 9 tuomarijäsentä. Vuonna 1973 cairnterrieri oli 100 rekisteröinnillä neljänneksi eniten rekisteröity terrierirotu Suomessa.

Jäsenmäärä kasvoi tasaisesti, ja vuonna 1995 ylitettiin 1000 jäsenen raja. Vuoden 2005 lopussa alettiin lähestyä 1400 jäsenen kokonaismäärää. Vuoden 2018 lopussa varsinaisia jäseniä oli jo 1670, joista perhejäseniä 55. Kunniajäseniä on 8.

Cairnterrierikerhon jäseniä asuu kaikkialla Suomessa. Tietynlaisia keskittymiä on kuitenkin havaittavissa: eniten jäseniä on pääkaupunkiseudulla, Turussa ja Tampereella sekä Lahden, Jyväskylän, Oulun ja Joensuun ympäristöissä. Parisenkymmentä jäsentä - sekä suomalaisia että ulkomaalaisia - asuu ulkomailla. Kaikki uudet jäsenet saavat Cairn-lehden lisäksi esitteen rodusta, kerhon toimihenkilöistä sekä kerhon säännöt.

Cairn-jäsenlehteä on julkaistu kerhon perustamisvuodesta alkaen. Ensimmäisessä Cairn-lehdessä vuonna 1974 julkaistiin kerhon säännöt ja niihin liittyen kerhon toiminnan tavoitteet. Lehden pääkirjoituksessa todettiin mm. "...Julkaisutoiminta on niistä [toiminnan tavoitteista] tavallista koiranomistajaa lähinnä, ja siksi oman lehden välityksellä tapahtuva valistustyö on kerhon tärkeimpiä tehtäviä. Lehdessä tullaan käsittelemään erilaisia cairnin hoitoon, jalostukseen ja rotuominaisuuksiin liittyviä kysymyksiä, kertomaan rekisteröinneistä,

näyttelytuloksista ym. ajankohtaisista asioista. Cairnin omistaja voi aina kääntyä kerhon puoleen tarvitessaan neuvoa tai apua koiraansa koskevilla asioilla. Kerho harjoittaa jalostusneuvontaa sekä antaa pennunhoito- ja trimmausohjeita.”

Nykyään jäsenlehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Lehti jaetaan kaikille kerhon varsinaisille, kunnia- ja tuomarijäsenille. Lisäksi vuosittain julkaistaan vuosikirja, johon on koottu kaikkien edellisenä vuonna näyttelyissä käyneiden cairnterriereiden sukutaulut, arvostelut ja mahdollisuuksien mukaan myös valokuvat. Vuosikirjasta peritään erillinen maksu paino- ja postituskulujen kattamiseksi. Vuosikirja ilmestyi ensimmäisen kerran vuonna 1992. Kerholla on myös omat kotisivut (www.cairnterrierikerho.fi), viralliset Facebook-sivut (www.facebook.com/Cairnterrierikerho) sekä Instagram-sivut Cairnterrierikerho_ry

Kerholla on oma pentuvälitys, joka välittää pentuja jalostustoimikunnan käsittelemistä, rodun jalostuksen tavoiteohjelmassa mainitut kriteerit täyttävistä yhdistelmistä. Astutukset, syntyneet pentueet ja tyhjäksi jääneet nartut ilmoitetaan pentuvälittäjälle. Cairnterrierikerho julkaisee omaa pentuopasta, joka toivotaan annettavan kaikkien pentujen mukaan. Oppaassa on kerrottu mm. pennun hoidosta, ruokinnasta, kehityksestä, trimmauksesta ja yleisimmistä sairauksista.

Kerhon kotisivuilla olevassa puodissa on myynnissä erilaisia cairn-aiheisia tuotteita. Tuotteet ovat myynnissä myös kerhon järjestämissä tilaisuuksissa. Cairnterrierikerho järjestää vuosittain koko jäsenistölle vuosikokouksen keväällä sekä syyskokouksen. Kerho on nimennyt alueellista toimintaa organisoimaan alueelliset yhteyshenkilöt. Jäsenistölle onkin tarjolla erilaista toimintaa: kehäharjoituksia, tapaamisia ja yhteislenkkejä, trimmauskursseja, koulutusta eri lajeissa sekä epävirallisia ja virallisia näyttelyitä. Cairnterrierikerhon ensimmäinen erikoisnäyttely pidettiin vuonna 1981.

3.1 Hallitus

Cairnterrierikerhon asioita hoitaa yhdistyksen sääntöjen mukaan hallitus, johon kuuluu kahdeksi vuodeksi valittu puheenjohtaja ja kuusi muuta kahdeksi vuodeksi valittua varsinaista jäsentä. Heistä puolet on vuosittain erovuorossa. Lisäksi hallituksessa on kaksi vuodeksi valittua varajäsentä. Hallitus valitsee keskuudestaan varapuheenjohtajan, sihteerin ja rahastonhoitajan. Hallitus voi nimetä myös muita tarvittavia toimihenkilöitä. Hallituksen toimintakausi on kalenterivuosi.

Hallituksen tehtävänä on hoitaa Cairnterrierikerhon kirjanpito, kirjeenvaihto ja muut juoksevat asiat. Hallitus kutsuu koolle kerhon kokoukset, valmistele kokouksissa käsiteltävät ja sääntöjen mukaan esitettäväksi määrätyt asiat sekä toimeenpanee tehdyt päätökset. Hallitus myös päättää jäsenten ottamisesta ja erottamisesta. Se edustaa rotujärjestöämme ja päättää kerhon edustajista Suomen Kennelliiton kutsumissa tilaisuuksissa ja kokouksissa.

3.2 Jalostustoimikunta

Jalostustoimikunta toimii Cairnterrierikerhon hallituksen alaisuudessa. Hallitus valitsee jalostustoimikuntaan kolmeksi vuodeksi vähintään neljä varsinaista jäsentä, joiden lisäksi jalostustoimikunnassa toimii myös ulkomuototuomarijäsen tai -jäseniä. Kerhon hallitus voi valtuuttaa myös muita kerhon jäseniä kokoamaan jalostukseen liittyvää tietoa.

Jalostustoimikunnan jäsenten tulee olla täysi-ikäisiä Cairnterrierikerho ry:n jäseniä. Heiltä edellytetään rodun, sen historian, käyttötarkoituksen ja anatomian vahvaa hallintaa sekä jalostuksen pääperiaatteiden tuntemusta (vähintään jalostusneuvojan peruskurssin suorittamista). Heidän tulee toimia omassa koiranpidossaan moitteettomasti ja sitoutua rotuyhdistyksen edustamiin arvoihin. Jäseniltä vaaditaan myös yhteistyökykyä, luottamuksellisuutta ja objektiivisuutta toiminnassaan.

Jalostustoimikunnan puheenjohtaja on vastuussa jalostustoimikunnan kokonaistoiminnasta, tiedottamisesta, jalostustoimikunnan talousarvion toteutumisesta ja valvoo jalostustoimikunnan jäsenten toimintaa. Puheenjohtajan tehtävänä on kutsua toimikunta koolle.

Jalostustoimikunnan sihteeri ottaa vastaan jalostustiedustelut, välittää ne asianomaisille sekä huolehtii postituksista. Sihteeri laatii pöytäkirjat kokouksista sekä hoitaa muut kirjalliset työt.

Jalostustoimikunnan muut jäsenet toimivat vastuualueiden populaatio, luonne- ja käyttöominaisuudet, terveys ja ulkomuoto parissa. Jäsenet seuraavat, keräävät tietoa ja organisoivat oman vastuualueensa projekteja ja laativat tarvittaessa raportteja, artikkeleita ja jalostusehdotuksia niitä kysyville.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on tiedottaa ja neuvoa jäsenistöä, kerätä ja hyödyntää saatavilla olevaa tietoa rodun tilanteesta Suomessa ja muissa maissa, seurata rodun tasoa, kartoittaa ja vastustaa perinnöllisiä sairauksia, laatia tavoite- ja toimintaohjelmia, sekä huolehtia yhteydenpidosta ja tietojen vaihdosta. Jalostustoimikunta kerää ja käsittelee sille esitetyt jalostussuunnitelmat (jalostustiedustelut) ja järjestää jalostustarkastuksia. Toimikunta opastaa, ohjaa ja neuvoo jäsenistöä jalostukseen liittyvissä asioissa ja antaa jalostusneuvontaa kaikille sitä pyytävälle.

Toimikunta vastaa antamistaan ohjeista kokonaisuutena, eikä yksittäisellä jäsenellä ole oikeutta antaa lausuntoja. Jalostustoimikunnan toimintaa ohjaavat Kennelliiton jalostustoimikunnille laatimat ohjeet, rotukohtainen jalostuksen tavoiteohjelma (JTO) sekä jalostustoimikunnan säännöt. (Liite 5)

4. Rodun nykytilanne

Kukaan ei tarkalleen tiedä suomalaisen kannan suuruutta, mutta arviona on esitetty n. 5000 koiran populaatiota. Luku perustuu karkeasti vuosien 2007-2018 syntyneiden pentujen määrään ja rodun keski-ikään (n. 12 vuotta). Rodun rekisteröinnit pysyttelivät 90-luvun puolesta välistä 2000-luvun alkupuolelle 300 - 400 yksilön tasolla, mutta nousivat vuodesta

2004 alkaen yli neljän sadan. Kymmenvuotisjaksolla 2004-2013 rekisteröitiin keskimäärin n. 470 cairnia vuodessa. Viime vuosina rekisteröinnit ovat vähentyneet, viisivuotisjaksolla 2014-2018 rekisteröitiin keskimäärin noin 330 cairnia vuosittain. Vuonna 2017 rekisteröintejä oli 286 ja vuonna 2018 313.

4.1. Populaation rakenne ja jalostuspohja

Rotu on lukumääräisesti kohtalaisen suuri ja tuontikoirilla on suuri rooli rodun kasvatustyössä Suomessa. Siitä huolimatta on viime vuosina – maailmanlaajuisestikin – ollut havaittavissa tiettyjen paljon käytettyjen sukulinjojen yleistymisen jalostukseen käytettävien koirien sukutauluissa. Rotuyhdistys on huolissaan populaation perinnöllisen monimuotoisuuden säilymisestä, varsinkin kun cairnterrierin (kuten useimpien muidenkin rotujen) kasvatustyö on jo varhaisina vuosina perustunut tiukkaan sukusiitokseen ja menestyneiden jalostusmatadorien laajaan käyttöön.

Rodun perinnöllinen monimuotoisuus tarkoittaa sen geeniversioiden (alleelien) runsautta. Puhutaan myös jalostuspohjan laajuudesta. Mitä monimuotoisempi rotu on, sitä useampia erilaisia versioita sillä on olemassa samasta geenistä. Tämä mahdollistaa rodun yksilöiden geenipareihin eriperintäisyyttä, eli samasta geenistä on kaksi erilaista alleelia. Se antaa niille yleistä elinvoimaa ja suojaa monen perinnöllisen vian ja sairauden puhkeamiselta. Monimuotoisuus on tärkeää myös immuunijärjestelmässä, jonka geenikirjon kapeneminen voi johtaa esimerkiksi tulehdussairauksiin, autoimmuunitauteihin ja allergioihin. Jalostus ja perinnöllinen edistyminenkin ovat mahdollisia vain, jos koirien välillä on perinnöllistä vaihtelua.

Nykyään sukusiitoksen riskit tunnetaan ja tunnustetaan ja sitä pyritään yleisesti välttämään jalostuksessa. Silti jalostusmatadoreja löytyy edelleen. Suurilukuinenkin koirarotu on monimuotoisuudeltaan suppea, jos vain pientä osaa rodun koirista ja sukulinjoista on käytetty jalostukseen tai jos rodussa on koiria, joilla on rodun yksilömäärään nähden liian suuret jälkeläismäärät. Tällaiset koirat levittävät geeniversionsa vähitellen koko rotuun, jolloin jostakin yksittäisestä geeniversiosta saattaa syntyä rodulle uusi tyyppivika tai -sairaus. Vähitellen on vaikea löytää jalostukseen koiria, joilla ei tätä geeniversiota ole.

Monimuotoisuuden turvaamiseksi Kennelliitto suosittelee suurilukuisille roduille, joihin cairnterrierikin Suomessa kuuluu, että yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä olisi enintään 2 - 3 % rodun neljän vuoden rekisteröinneistä. Toisen polven jälkeläisiä koiralla saisi olla suurilukuisissa roduissa 4-6 % suhteessa neljän vuoden rekisteröinteihin. (Lähde 7)

Vuosina 2009-2018 rekisteröitiin 4067 cairnterrieriä eli vuosittain keskimäärin 407 koiraa. Rodun keskimääräinen jalostuskäytön ikä on noin 3,5 vuotta. Yhdessä sukupolvessa on siis syntynyt $407 \times 3,5 = 1425$ koiraa, joista yksittäisen koiran jälkeläismäärä ei saisi ylittää 3% eli 43 jälkeläistä. Toisen polven jälkeläisiä saisi vastaavasti olla enintään 86. Viimeisimmän sukupolven aikana, eli vuosina 2015-2018 rekisteröitiin yhteensä 1280 koiraa. Tämän otannan pohjalta yksittäisen koiran elinikäinen jälkeläismäärä tulisi olla maksimissaan 38 pentua. Toisen polven jälkeläisiä koiralla tulisi olla enintään 77.

Ihannetilanteessa jalostukseen käytetään puolet syntyvistä koirista, tai pentuekoko huomioiden se rodun osuus, joka saadaan jakamalla luku 2 rodun keskimääräisellä pentuekolla. Cairnterrierien pentuekoko on keskimäärin 4 pentua eli jalostukseen tulisi käyttää $2/4=0,5$ eli 50 % pennuista.

4.1.1. Populaation rakenne ja sukusiitos

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Pennut (kotimaiset)	307	283	355	310	380	412	441	519	511	460
Tuonnit	6	3	10	6	5	6	7	9	16	21
Rekisteröinnit yht.	313	286	365	316	385	418	448	528	527	481
Pentueet	75	69	88	81	101	102	108	124	129	113
Pentuekoko	4,1	4,1	4,0	3,8	3,8	4,0	4,1	4,2	4,0	4,1
Kasvattajat	41	47	56	54	63	69	66	80	72	74
Jalostukseen käytetyt eri urokset										
-kaikki	46	49	52	48	63	72	70	68	78	68
-kotimaiset	31	30	33	32	48	51	57	46	47	47
-tuonnit	11	12	16	13	14	17	11	18	20	14
-ulkomaiset	4	7	3	3	1	4	2	4	11	7
-keskimääräinen jalostuskäytön ikä	4v3kk	4v6kk	3v11kk	4v3kk	3v10kk	3v6kk	3v10kk	4v2kk	3v10kk	4v
Jalostukseen käytetyt eri nartut										
-kaikki	72	68	86	80	97	100	107	123	122	112
-kotimaiset	69	63	80	76	90	94	98	108	109	99
-tuonnit	3	5	6	4	7	6	9	15	13	13
-keskimääräinen jalostuskäytön ikä	3v5kk	3v8kk	3v5kk	3v7kk	3v7kk	3v9kk	3v2kk	3v7kk	3v5kk	3v5kk
Isoisät	79	82	94	85	96	102	103	113	117	100
Isoäidit	96	100	111	112	132	138	143	158	156	145
Sukusiitos%	1,42%	1,40 %	1,27 %	1,93%	1,47 %	1,70%	1,76 %	1,55 %	2,09 %	2,18 %

Taulukko 1. Vuositilasto: rekisteröinnit.

Lähde: Suomen Kennelliitto, KoiraNet Jalostustietojärjestelmä

Taulukosta 1 nähdään, että rodun rekisteröinnit ovat viime vuosina olleet keskimäärin hieman runsaat 300 koiraa vuodessa. Rekisteröinnit ovat vähentyneet viimeisellä viisivuotiskaudella (2014-2018) keskimäärin noin 150 koiraa vuodessa verrattuna edelliseen viisivuotiskauden (2009-2013). Yhdistelmien sukusiitosasteiden vuotuiset keskiarvot ovat pysyneet matalina ja laskeneet melko tasaisesti koko 2000-luvun alun ajan. Vuosittaisen sukusiitosasteen keskiarvo oli keskimäärin 1,50 % viisivuotiskaudella 2014-2018. Yksittäisten yhdistelmien osalta voidaan todeta, että kasvattajat käyttävät läheistä sukusiitosta harvoin. Jopa serkusparitukset ovat satunnaisia. Toisaalta on todettava, että yksikin voimakasta sukusiitosta harjoittava kennel nostaa vuotuista keskiarvoa, etenkin jos pentueita on vuoden aikana useampia. Rodun edellisessä jalostuksen tavoiteohjelmassa (2015-2019) suositeltiin yksittäisen yhdistelmän sukusiitosasteeksi alle 2,5 % ja enintään 6,25 % viiden sukupolven mukaan laskettuna. Tämä näyttäisi taulukon 1 perusteella myös hyvin toteutuneen.

Sukusiitoksessa uros ja narttu ovat toisilleen läheisempää sukua kuin serkukset. Sukusiitosaste tai -prosentti on todennäköisyys sille, että satunnaisesti valittu geenipari sisältää geenistä kaksi samaa alleelia (versiota), jotka ovat molemmat peräisin samalta esivanhemmalta. Saman esivanhemman tietty alleeli on siis tullut koiralle sekä isän että emän kautta. Tällainen geenipari on homotsygoottinen (samaperintäinen) ja identtinen. Ilman sukusiitosta suurin osa yksilöiden geenipareista on heterotsygoottisia (eriperintäisiä), jolloin haitalliset, resessiiviset alleelit pysyvät vallitsevan, normaalin alleelin peittäminä.

Sukusiitosasteen suuruus riippuu laskennassa mukana olevien sukupolvien määrästä, joten vain sellaisia sukusiitosasteita voi verrata keskenään, jotka on laskettu tismalleen saman taustainfon perusteella. Koiranetin sukusiitosaste on laskettu puutteellisen sukupolvitiedon mukaan jos koiralla on tuontivanhemmat, joten se on aliarvio todellisesta tilanteesta. Sen kehityssuunta on kuitenkin tärkeä. Jalostuksessa suositellaan viiden sukupolven perusteella lasketun sukusiitosasteen pitämistä alle 6,25 %:n.

Jokainen yksilö kantaa perimässään useita haitallisia alleleleja, joiden todennäköisyys tulla esiin jälkeläisissä kasvaa sukusiitoksen myötä, joten turvallisia sukusiitosyhdistelmiä ei ole. Tutkimuksissa on todettu sukusiitoksen haittavaikutusten alkavan näkyä eläimen sukusiitosasteen ylittäessä 10 %. Silloin todennäköisyys hedelmällisyyden ja elinvoiman heikkenemiseen kasvaa, ja nähdään esimerkiksi lisääntymisvaikeuksia, pentukuolleisuuden nousua, pentujen epämuodostumia, vastustuskyvyn heikkenemistä sekä tulehdusalttiutta. Ilmiötä kutsutaan sukusiitostaantumaksi. Jos sukusiitosaste kasvaa hitaasti monen sukupolven aikana, haitat ovat pienemmät kuin nopeassa sukusiitoksessa eli lähisukulaisten yhdistämisessä. (Lähde 8)

4.1.2. Jalostuspohja

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
<i>Per vuosi</i>										
<i>pentueet</i>	75	69	88	81	101	102	108	124	129	113
<i>jalostukseen käytetyt eri urokset</i>	46	49	52	48	63	72	70	68	78	68
<i>jalostukseen käytetyt eri nartut</i>	72	68	86	80	97	100	107	123	122	112
<i>isät/emät</i>	0,64	0,72	0,60	0,60	0,65	0,72	0,65	0,55	0,64	0,61
<i>Tehollinen populaatio</i>	81 (54%)	80 (58 %)	94 (53%)	87 (54%)	110 (54 %)	118 (58 %)	121 (56 %)	129 (52 %)	137 (53 %)	123 (54 %)
<i>uroksista käytetty jalostukseen</i>	1%	1 %	6 %	7 %	5 %	7 %	6 %	12%	11%	10 %
<i>nartuista käytetty jalostukseen</i>	0%	0 %	11 %	19 %	25 %	17 %	21 %	19 %	26 %	26%
<i>Per sukupolvi (4vuotta)</i>										
<i>pentueet</i>	313	339	372	392	435	463	474	510	491	474
<i>jalostukseen käytetyt eri urokset</i>	123	138	145	151	169	183	177	162	147	137
<i>jalostukseen käytetyt eri nartut</i>	228	243	267	276	316	337	344	353	336	328
<i>isät/emät</i>	0,54	0,57	0,54	0,55	0,53	0,54	0,51	0,46	0,44	0,42
<i>Tehollinen populaatio</i>	237 (38%)	258 (38 %)	278 (37 %)	288 (37 %)	327 (38 %)	351 (38 %)	349 (37 %)	338 (33 %)	314 (32 %)	299 (32 %)
<i>uroksista käytetty jalostukseen</i>	4 %	5 %	6 %	6 %	8 %	9 %	10%	11 %	10 %	10 %
<i>nartuista käytetty jalostukseen</i>	8 %	14 %	18 %	20 %	20 %	21 %	23 %	24 %	27 %	28 %

Taulukko 2. Jalostuspohja per vuosi ja per sukupolvi.
Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä

Taulukosta 2 nähdään, että rodun tehollinen populaatiokoko on laskenut melko tasaisesti vuodesta 2013 lähtien, mitä ennen se nousi runsaan 10 vuoden ajan. Kennelliiton KoiraNetin laskukaavan mukaan cairnterriereiden tehollinen populaatio (per sukupolvi) oli 237 vuonna 2018.

Suluissa oleva prosenttiluku on tehollisen populaatiokoon osuus maksimista. Toisin sanoen luku kuvaa kuinka tehokkaasti rodun mahdollista jalostuspohjaa on käytetty. Tämä lukema on jonkin verran noususuhdanteinen menneellä 10-vuotijaksolla, mutta osoittaa samalla yli 60 %:n hukkaosuutta sukupolvittain tarkasteltuna.

Tehollinen populaatiokoko on laskennallinen arvio rodun perinnöllisestä monimuotoisuudesta. Tehollinen koko kertoo kuinka monen yksilön geeniversioita tietyssä rodussa tai kannassa on. Esimerkiksi lukema 50 tarkoittaa, että rodun perinnöllinen vaihtelu koostuu 50 eri koiran geeniversioista. Mitä pienempi tehollinen koko, sitä nopeammin rodun sisäinen sukulaisuus kasvaa, ja sukusiitoksen välttäminen vaikeutuu.

Tehollinen koko arvioidaan aina sukupolvea kohden. Sukupolven pituus on seurakoirilla neljä vuotta. Nyrkkisääntönä on, että tehollinen koko on enimmillään neljä kertaa jalostukseen käytettyjen, eri sukuisten urosten lukumäärä. Paras tapa arvioida tehollista populaatiokokoa perustuu rodun keskimääräisen sukusiitosasteen kasvunopeuteen. Jos aineisto ei ole sukupuiltaan tarpeeksi täydellinen, voidaan käyttää jalostuskoirien lukumääriin perustuvaa laskentaa, joka on käytössä myös Suomen Kennelliiton jalostustietojärjestelmässä Koiranetissä. Tämä antaa kuitenkin tehollisesta koosta suuren yliarvion, koska siinä oletetaan, etteivät jalostuskoirat ole toisilleen sukua ja että niillä on tasaiset jälkeläismäärät.

Kennelliiton arvion mukaan tehollisen koon tulisi lyhyellä aikavälillä olla vähintään 100 ja pitkällä aikavälillä paljon tätä isompi, jopa tuhat yksilöä, jotta sukulaistumisesta johtuva sukusiitos ei rappeuttaisi sitä. Jos sukusiitosasteen kasvunopeuteen perustuva tehollinen koko on alle 50 - 100, rodusta häviää geeniversioita niin nopeasti, ettei luonto pysty tasapainottamaan tilannetta. Kennelliitossa arvioidaan, että useimmilla koiraroduilla pitkän aikavälin tavoitteeseen ei päästä, joten tulevaisuudessa tarvitaan ennen pitkää risteytyksiä. (Lähde 11)

Tätä taustaa ja Taulukon 2 tietoja vasten cairnien tehollista populaatiokokoa Suomessa voitaneen pitää lyhyellä aikavälillä kohtalaisen riittävänä, mutta pitkällä aikavälillä ilmeisesti riittämättömänä. Kennelliiton mukaan paras tapa pitää tehollinen koko mahdollisimman suurena on käyttää rodun koiria ja sukulinjoja jalostukseen mahdollisimman laajasti ja huolehtia, että koirien jälkeläismäärät pysyvät tasaisina sekä tuottaa maahan 'uutta verta' ulkomailta (Lähde 11).

Isät-emät- suhdeluvun kehitys kertoo myös jalostuspohjan leveyden ja perinnöllisen monimuotoisuuden säilymisestä.-Mitä lähempänä isien ja emien lukumäärän suhde on lukua 1, sitä tehokkaammin rodun jalostuspohja ja perinnöllinen monimuotoisuus säilyvät. Mitä pienempi luku on, sitä enemmän rodussa esiintyy matadoriuroksia ja sitä nopeammin siitä häviää erilaisia geeniversioita. Korkea isät/emät-suhdeluku ei kuitenkaan yksistään takaa, että rodun jalostuspohja on tehokkaassa käytössä, jos jalostuskoirat ovat keskenään lähisukulaisia ja käytettävissä vain muutama sukulinja. (Lähde 4) Suomalaisilla cairneilla isät/emät- suhde nousi vuosina 2012-2013, mahdollisesti liittyen vuoden 2012 alusta voimaantulleeseen jalostussuosituksen urosten jalostuskäytön rajaamiseksi. Viimeisen viiden vuoden aikana (2014-2018) sukupolvea kohti laskettu isät-emät- suhde on pysytellyt keskimäärin tuolla noin 10 %-yksikköä korkeammalla tasolla (0,55) verrattuna vuosiin 2002-2011¹.

¹ Jalostustietojärjestelmän "jalostuspohja per sukupolvi" -luvut on laskettu nelivuotisjaksoilta. Viimeinen kussakin jaksossa mukana oleva vuosi on se, jonka kohdalla tieto näkyy. Esimerkiksi vuoden 2008 luvut on laskettu vuosien 2005 - 2008 ajalta.

#	Uros	Tilastointiaikana			Kumul at%	Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus		Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	KULLEHUS UNIQUE KING (Kalan Kingsburgh – Uniquecottage Gold Rosie)	10	47	3,26%	3%	16	66	17	74
2	RASKEN'S GEORGE CLOONEY (Tycadno What A Thrill-Rasken's Rich Miss Melbourne)	9	43	2,92%	6%	0	0	9	43
3	AIMFOR AUSSIE BOY (Aimfor Spankeedoodledandie-Aimfor A Lil Bit Fancy)	8	40	2,72%	9%	1	6	8	40
4	SANDICO DOUBLE TROUBLE (Bewille's Midnightspecial-Sandico Zajukan Wildcat)	9	40	2,72%	12%	3	11	9	40
5	JACK DES BORDS DE LOIRE (Rocco's Collar Happy Soul Man-Limecastle's Occypy)	11	38	2,58%	14%	3	14	11	38
6	BERNARD (Pauper's Daft About Jimmy-Applecross Beth)	9	38	2,58%	17%	5	25	9	38
7	ROTRIVER'S PHOENIX (Rotriver's Russian Roulette-Rotriver's Fantasia)	6	29	1,97%	19%	5	19	6	29
8	CAIRNSTER'S ELLWOOD (Cale Hill's Viggo – Cairnster's Abbie)	7	27	1,84%	21%	0	0	13	46
9	JANETTAN AURINGONNOUSU (Janettan Sarimont-Janettan Cucca Rose)	6	27	1,84%	22%	0	0	6	27
10	HJOHOO'S HJO'RE JUST MY KIND (Hjohoo's Hjo Are The Right Stuff - Hjohoo's Hjo're One Of A Kind)	8	26	1,77%	24%	24	91	16	69
11	MIKETOS SECRET LOVE (Zalazar Van Damme-Miketos Loved, Blessed and Beautiful)	8	26	1,77%	26%	3	17	8	26
12	HEILURIHÄNNÄN THE NAME OF THE GAME (Sanderfield Pure Talent-Jaeva Chiquitita)	5	25	1,70%	28%	4	15	8	36
13	TOFTHUS' BAGHEERA THE BEST (Tribuns Lemon Fudge-Tofthus' Felicia)	5	25	1,70%	29%	0	0	5	25
14	ROCCO'S COLLAR DANCING AND GLOWING (7	23	1,56%	20%	1	1	8	29
15	CAPERHILL SMOKE ON WATER (Stenröset's Åbrodd-Tolnedra Be-Bop-A-Lula)	6	22	1,50%	32%	4	15	12	49

Taulukko 3. Jalostukseen vuosina 2015-2019 käytetyt urokset, joilla on eniten jälkeläisiä tilastointikaudella Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä (11.11.2019)

Viidestätoista eniten vuosina 2015-2019 käytetystä uroksesta yhden (Kullehus Unique King) elinikäinen jälkeläismäärä ylittää tähän asti käytössä olleen enimmäisjälkeläismäärän 70. Lisäksi yhden muun (Bewille's Midnightspecial) vuosina 2015-2019 jalostukseen käytetyn, tuon rajan ylittäneen uroksen elinikäinen jälkeläismäärä kasvoi ko. ajanjaksolla. Kaikkien muiden elinikäinen jälkeläismäärä pysyi suositetun rajan alapuolella.

Taulukon 3 uroksista seitsemän ja lisäksi kahdeksan muun vuosina 2015-2019 jalostukseen käytetyn uroksen elinikäinen jälkeläismäärä ylittää sekä edelliseen sukupolveen perustuvan 38 jälkeläisen enimmäismäärän että tarkastelukauden sukupolven keskiarvoon perustuvan enimmäisjälkeläismäärän 43 jälkeläistä.

Taulukon 3 uroksista yhdenkään toisen polven jälkeläisten määrä ei vuoden 2019 lopussa ylittänyt edellisen sukupolven kokoon perustuvaa laskennallista toisen polven jälkeläismäärää 86 tai neljän viime vuoden rekisteröintien keskiarvoon perustuvaa arvoa 77. Kaikista ko. ajanjaksolla jalostukseen käytetyistä uroksista nuo määrät ylitti vain yksi uros.

Vuosina 2015-2019 suosituimmat jalostusurokset ovat olleet isinä 32 %:lle ja isoisinä hieman vajaa joka viidennelle tarkastelukaudella rekisteröidystä 1498 koirasta (12.11.2019).

Listan urokset ovat jossain määrin sukulaisia keskenään. Sarimont Smash 'N' Grab, joka on käytetyimmistä jalostusuroksista Janettan Auringonnousun isoisä, löytyy myös Jack des Bords de Loiren, Hjohoo's Hjo're Just My Kindin, Janettan Auringonnousun, Miketos Secret Loven, Rottriver's Phoenixin, Rocco's Collar Daning and Glowingin ja Cairnsters Ellwoodin sukutauluista. Sarimont Smash 'N' Grabilla on kaikkiaan 16 sellaista jälkeläistä, joilla on Suomessa yhteensä 147 jälkeläistä ja peräti 624 Suomessa syntynyttä tai Suomeen hankittua kolmannen polven jälkeläistä. Sarimont Smash 'N' Grabilla on myös Ruotsissa ylivoimaisesti eniten 2. polven jälkeläisiä, kaikkiaan 665 kappaletta (vrt. taulukko 4).

Taulukon 3 käytetyimmistä jalostusuroksista käytetyimmän, Kullehus Unique Kingin, isä Kalan Kingsburgh on myös toiseksi käytetyimmän uroksen Rasken's George Clooneyn isoisä. Lisäksi Kalan Kingsburghin kaksinkertainen isoisä Uniquecottage Tidy Shoes on myös Bernardin isän isoisä. Hjohoo's Hjo're Just My Kind, jonka jälkeläismäärä ylittää selvästi viimeisen sukupolven rekisteröintimääriin perustuvan laskennallisen elinikäisen jälkeläismääräarvon, on myös 16. ja 17. suosituimman jalostusurosten Sanderfield Shine Runnerin ja Sanderfield Kind of Troublen isä. Lisäksi sen äiti Hjohoo's Hjo're One of A Kind on L'Hurt Omsin tytär ja Chardas Cevin Costnerin tyttärentytär. LHurt's Oms on myös 5. käytetyimmän uroksen Jack des Bords de Loiren isoisä ja sen isä Chardas Cevin Costner löytyy edelleen Rottriver's Phoenixin, Cairnster's Ellwoodin ja Rocco's Collar Dancing and Glowingin sukutauluista.

Uros	Pentueet	Pennut	Jälkeläisistä jalostuskäytössä / useampi kuin 2 pentuetta	2. sukupolven jälkeläiset
KRAMER'S NIGHT RIDER* (Rasken's Ready Steady Go-Rottriver's Soffipropp)	5	23	14 /6	305
LEAVENWORTH DOUBLE MY WISH (Leavenworth Fiddling Around-Leavenworth Who Makes A Wish)	23	83	20/8	245
RASKEN'S ROLL OVER BEETHOVEN* (Rasken's Reach The Top – Rasken's Royal Tartan)	18	81	22/7	245
HJOHOO'S I WANT HJO TO WANT ME* (Hjohoo's Crazy About Hjo-Hjohoo's Stop And Let Me Love Hjo)	5	19	8	235
BEWILLE'S MIDNIGHTSPECIAL (Kramer's Bazooka-Lucky Moon's Gooseberry)	27	107	23/7	215
KRAMER'S BAZOOKA* (Reigab's Zorro-Rottriver's Soffipropp)	2	5	7/6	196
HJOHOO'S GREAT SATISFACTION FOR HJO* (Hjohoo's Hjo Got The Right Stuff-Hjohoo's Liten På Hjorden)	7	24	22/9	178
XTRA SMART OF BARNESLEY* (Mambo No. 5 Of Barnesley- Xantia From Mount Kilbride)	12	58	16/6	168
LEAVENWORTH FIDDLING AROUND (Tribuns Gerhard Genever-Heshe Fiddlers Flirt)	1	5	11/4	168
KRAMER'S NICK NAME* (Rasken's Ready Steady Go-Rottriver's Soffipropp)	18	68	18/5	160
JANETTAN HILARIUS (Hjohoo's I Want Hjo To Want Me-Heathermoor Xandra)	13	51	27/4	160
THESTRUP'S TANGO N'CASH* (Rottriver's Let's Tango-Thestrup's Tiger Lily)	13	51	21/5	155
HJOHOO'S HJO WANNA BELIEVE IN LIFE* (Sarimont Smash 'N' Grab-Hjohoo's I Believe In Hjo)	6	23	15/6	149
LUCKY MOON'S CHEVIGNON (Hjohoo's I'll Bee Good For Hjo – Bridemoor's Nina Ricci)	2	10	12/7	147
SARIMONT SMASH 'N' GRAB* (Rottriver's Battle Chief-Sarimont Sheila)	1	1	15/6	147

Taulukko 4. Jalostukseen vuosina 2004-2019 käytetyt urokset, joilla eniten 2. polven jälkeläisiä

Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä (11.11.2019)

Yksittäisen koiran oma jälkeläismäärä ei vielä suoraan kerro sen vaikutusta kantaan. Vaikka jälkeläismäärä olisi suurikin, lopulta ratkaisevampaa on kuinka paljon koiran jälkeläisiä käytetään jalostukseen. Taulukosta 4 huomataan, että pienelläkin jälkeläismäärällä voi jättää jälkensä populaatioon. Myös tätä listaa dominoivat ulkomailla kasvatetut urokset, joita on 10/15 (merkitty tähdellä*).

Taulukon koirien välillä on varsin runsaasti lähisukulaisuussuhteita. Kramer's Night Rider ja Kramer's Nick Name ovat veljeksiä. Niiden isäisä Rasken's Red Ranger on myös Xtra Smart of Barnesleyn isänisän täysveli. isä-poika- pareja Leavenworth Fiddling Around-Leavenworth Double My Wish, Sarimont Smash 'N' Grab-Hjohoo's Hjo Wanna Believe In Life, Kramer's Bazooka-Bewille's Midnightspecial sekä Hjohoo's I Want Hjo To Want Me-Janettan Hilarius.

Urosten toisen polven jälkeläismääriä tarkastellessa voidaan todeta kaikkien ylittävän huomattavasti aikaisemmin annetun toisen polven jälkeläismääräsuosituksen -77. Vaikka huomioitaisiin se, että rodun rekisteröintimäärät olivat joinakin 2000-luvun alkuvuosina melko paljon viime vuosia korkeammat, ylittää kaikkien Taulukon 4 koirien toisen polven jälkeläisten määrä selvästi myös 'huippuvuosien' 2008-2011 perusteella lasketun 2. polven jälkeläismäärän (126).

#	Uros	Pennut	2. sukupolven jälkeläiset
1.	HEATHERMOOR BRY'S (Igloo's Nalle Puh – Tribuns Melina Mercouri)	151	468
2.	KRAMER'S NIGHT RIDER (Rasken's Ready Steady Go-Rottriver's Soffipropp)	42	305
3.	ROTTTRIVER'S CURIOSITY (Skean-Dhu Rough Diamond – Rottriver's Red Pepper)	159	299
4.	TRIBUNS GERHARD GENEVER (Rasken's Robert De Niro – Tribuns Ronja Rövardotter)	157	296
5.	RASKEN'S RED RANGER (Rasken's Robbie Robinson-Tribuns Yrsa)	50	280
6.	LEAVENWORTH DOUBLE MY WISH (Leavenworth Fiddling Around-Leavenworth Who Makes A Wish)	83	245
7.	RASKEN'S ROLL OVER BEETHOVEN (Rasken's Reach The Top-Rasken's Royal Tartan)	81	245
8.	HJOHOO'S I WANT HJO TO WANT ME (Hjohoo's Crazy About Hjo-Hjohoo's Stop And Let Me Love Hjo)	82	235
9.	BEWILLE'S MIDNIGHTSPECIAL (Kramer's Bazooka-Lucky Moon's Gooseberry)	127	203
10.	KRAMER'S BAZOOKA (Reigab's Zorro-Rottriver's Soffipropp)	28	196

Taulukko 5. Ne vuosina 1988-2019 jalostukseen käytetyt urokset, joilla on eniten toisen polven jälkeläisiä

Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä, 14.2.2019

Pidemmän aikavälin isoisätilastoja tarkasteltaessa saadaan näkyviin lisää uroksia, joiden jälkeläistöllä on merkittävä rooli nykypopulaatiossa (Taulukko 5). Jokaisen toisen polven jälkeläismäärä ylittää suositukset kärkipäässä jopa moninkertaisesti. Kaikki taulukossa olevat urokset ovat sellaisia, joiden nimi tai nimiä löytyy useimpien kotimaisten cairnterrierien neljän sukupolven sukutauluja tarkasteltaessa. Valtaosa uroksista on ruotsalaisia tuontikoiria tai ruotsalaisista koirista polveutuvia, joten tässä saadaan hyvin näkyville myös sukulinjojen merkitys nykyisessä populaatiossa.

#	Narttu	Tilastointiaikana			Toisessa polvessa		Yhteensä	
		Pentueita	Pentuja	%-osuus	Pentueita	Pentuja	Pentueita	Pentuja
1	QUICKBUG BEST BITCH (Ärripurrin Teletappi- Rottriver's Lady and The Tramp)	5	23	1,56%	3	13	5	23
2	GAIA HOITY-TOITY GANG (Deister-Cairn's Unforgettable-Kamei Sparkling Heart's)	4	21	1,43%	3	14	5	24
3	QUICKBUG DONA DESIREE (Pauper's Daft About Jimmy-Rottriver's Lady and The Tramp)	4	21	1,43%	2	12	4	21
4	PAUPER'S JENGA (Sanderfield A Kind Of Trouble-Pauper's Dash Off To Sing)	3	20	1,36%	2	9	3	20
5	YAVANNA'S NIGELLA (Kullehus Unique King- Yavanna's Bianca)	3	17	1,16%	0	0	3	17
6	SANDICO ZAJUKAN WILDCAT (Nordcairn's Don't Ask Me Why- Sandico Kentucky Rain)	3	16	1,09%	12	55	3	16
7	ZALIMAR ALL MY DREAMS (Stonepile Hot Or What-Old Pal Easy As A Dance)	3	15	1,02%	3	6	4	20
8	KUMPELI GALLIONI (Birselow Ice Dreamer- Kumpeli Thetis)	3	15	1,02%	2	8	4	19
9	HEATHERMOOR HENRIETTA (Heathermoor Belgarion- Heathermoor Inzilbeth)	3	15	1,02%	0	0	3	15
10	LEPPÄKUJAN PARADISE (Notus Nice Nestor-Leppäkujan Kullanmuru)	3	15	1,02%	1	7	3	15
11	PRANKSTER'S YACINDA YELLOWBIRD (Winetta Fame and Fortune-Prankster's Racy Robin)	4	14	0,95%	1	3	4	14
12	KUMPELI CRASH STOP (Partasuun Aldo-Kumpeli Thetis)	2	13	0,88%	2	10	4	26
13	NOTUS SHAKE N' WAKE (Sanderfield Shake Before Use-No Copyright Mad Madam Mim)	3	13	0,88%	2	8	4	15
14	CHIBOOGIE'S WILMA FLINTSTONE (Candycain Charlie Brown-Chiboogie's Kiss Kiss)	3	13	0,88%	0	0	3	13
15	ROCCO'S COLLAR CHRISTMAS GLAMOUR (Niskanniemen Nikolai- Rocco's Collar Glamorous Lady)	2	13	0,88%	0	0	2	13

Taulukko 6. Jalostukseen vuosina 2015-2019 käytetyt nartut, joilla on eniten jälkeläisiä tilastointikaudella

Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä (12.11.2019).

Narttujen jälkeläiset syntyvät yleensä yhden kennelin/kasvattajan kasvatustyön tuloksena. Taulukosta 6 voidaan lähinnä nähdä ne nartut, joilla on ollut useita ja suhteellisen runsaslukuisia pentueita. Narttujen vanhempia tarkastellessa voidaan tehdä yhteenvetoja myös taulukoissa 4 ja 5 esitettyihin merkittäviin isosiin. Rodun populaatiota ajatellen merkittävämpää on tarkastella narttujen toisen polven jälkeläismääriä, jolloin voidaan ainakin osittain nähdä, minkä narttujen jälkeläisiä on käytetty jalostuksessa runsaimmin.

Narttu	Pentueet	Pennut	Jälkeläisistä jalostuskäytössä / useampi kuin 2 pentuetta	2. sukupolven jälkeläiset
LUCKY MOON'S GOOSEBERRY (Jevreidars Orvar Odd-Hjohoo's I'll be Good To Hjo)	5	17	5/2	166
MCPIPPAN HIGHLAND QUEEN (Of Haukantorppa Jim Beam-No Copyright Who Comes Bogle)	4	14	6/3	126
LEAVENWORTH WHO MAKES A WISH (Leavenworth Dark Night-Leavenworth What a Wish)	4	18	5/2	122
TROYEN'S IN FANTA (Heathermoor Brys-Kserkses Afrodite)	4	19	4/3	112
NISKANNIEMEN CAMELLI (Golden Heroes Hot Shot-Tiny-Toon's Fairy-Tale)	4	18	9/2	110
GLEIZZ COOL CAMILLA (Streams Bellman-Gleizz Annietat-L'Tail)	4	21	6/3	107
GLEIZZ ANNIETAT-L'TAIL (Nutlee Rafaello-Sandico Amaretto)	6	32	7/5	103
PAUPER'S PIAF (Leppäkujan Bon Appetit-Pauper's Iltasoitto)	4	20	7/3	98
JAUNTY JEWEL REDSTREAM CUDDLE (Brindleoak Raffles-First Lady Redstream Cuddle)	5	11	4/2	98
LEAVENWORTH DINAH MITE (Leavenworth Fiddling Around-Leavenworth Who Makes A Wish)	2	10	1/1	88
JANETTAN KATARINA (Hjohoo's Great Satisfaction For Hjo-Janettan Geena Peppiina)	1	6	4/2	87
ROTRIVER'S LADY AND THE TRAMP (Rotriver's Black Eyed Peace-Rotriver's Straight Flush)	4	26	9/4	86
JANETTAN GEENA PEPIIINA (Blended Fellowman-Janettan Alexandrina)	3	8	6/1	83
LEAVENWORTH EVENING STAR (Hjohoo's What about Hjo-Larchlea Best Wishes)	3	12	5/5	80
SANDERFIELD WHIRLING POUND (Rasken's Red Ranger-Leavenworth Wine Of Fairyland)	3	10	4/2	78

Taulukko 7. Ne jalostukseen vuosina 2004-2018 käytetyt nartut, joilla on eniten 2. polven jälkeläisiä 14.2.2019.

Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä.

Narttujen omat jälkeläismäärät ovat luonnollisesti uroksia pienemmät ja niiden vaikutus populaatiossa siksi pienempi. Merkittävienkin jalostusnarttujen jälkeläisiä tulee yksinkertaisesti jalostuskäyttöön uroksia vähemmän. Siksi narttujen toisen polven jälkeläismäärissä korostuu erityisesti niiden poikien runsas jalostuskäyttö, mikä näkyy taulukon 7 narttujen jälkeläisiä tarkastellessa. Kaikkien Taulukon 7 narttujen toisen polven jälkeläismäärä ylittää rodun viimeisimmän sukupolven rekisteröintimääriin perustuvan laskennallisen arvon 77.

Kun ajatellaan koko populaatiota toisen ja myöhäisempien polvien jälkeläismäärän perusteella merkittävien ja samalla suosittujen eniten ylittävää narttu on Ruotsissa kasvatettu Rottriver's Soffipropp, jolla on kolme Suomessa jalostukseen käytettyä urosjälkeläistä, Kramer's Nick Name, Kramer's Night Rider ja Kramer's Bazooka. Näillä on yhteensä 143 jälkeläistä ja 661 toisen polven jälkeläistä. Kaikkiaan Rottriver's Soffiproppilla on 685 kolmannen polven jälkeläistä Suomessa helmikuussa 2019. Lisäksi on syytä huomioda, että Rottriver's Soffiproppilla ja urosten 3. polven jälkeläistilastossa korkealle sijoittuvalla Sarimont's Smash 'N' Grabilla on sama isä, Rottriver's Battle Chief. Listan 7 nartuista suurin vaikutus koko populaatioon lienee Leavenworth Who Makes A Wishillä poikansa Leavenworth Double Wishin ja tyttärensä Leavenworth Dinah Miten pojan Sandico Sky Harbourin kautta. Yhteensä sillä 357 kolmannen polven jälkeläistä².

Listauksesta löytyy myös lähisukulaisia, kuten äiti-tytär-parit Leavenworth Who Makes A Wish - Leavenworth Dinah Mite, Gleizz Annietat-L'Tail - Gleizz Cool Camilla ja Janettan Geena Peppiina-Janettan Katarina. Leavenworth Who Makes A Wishin isä Leavenworth Dark Night on myös Gleizz Annietat-L'Tailin emänisä.

4.1.3. Rodun populaatiot muissa maissa

Maa	2018	2017	2016	2015	2014
ISO-BRITANNIA	567	589	683	835	908
RUOTSI	227	167	195	219	206
TANSKA	259	245	279	229	289
NORJA	104	118	109	155	157
HOLLANTI	290	335	322	318	294
AUSTRALIA	222	219	232	227	308

Taulukko 8. Cairnterrierien rekisteröintimääriä merkittävimmässä kasvatusmaissa 2014-2018.
15.2.2019

Brittein saarilla rotu on ollut toisen maailmansodan jälkeen erittäin suosittu. Rekisteröintitilastoissa se on ollut terrierien kärkipäässä jo vuosikaudet. Kanta on jakaantunut kahtia näyttelykoiiriin ja puhtaasti lemmikeiksi kasvatettuihin koiiriin. Näyttelykoirien geenipooli on supistunut, kun muutamia, erinomaista jälkeläistöä jättäneitä siitosuroksia on käytetty paljon. Näyttelyissä voittoisat kennelit ovat tunnettuja kautta maailman ja niistä ostetaan koiria

kaikkialle. Viime vuosina rodun rekisteröintimäärät ovat syystä tai toisesta laskeneet voimakkaasti, noin kolmasosaan kymmenessä vuodessa. Rotu on kotimaassaan kuudenneksi suosituin terrieri.

Ruotsin kanta on myös kaksijakoinen. Näyttelyissä voittavat ja jalostukseen käytettävät koirat ovat pääosin neljän, viiden kennelin kasvattaja ja niiden jälkeläistöä. Muutamat kasvattajat ovat tuoneet Brittein saarilta siitosaineistoa. Ruotsin kanta on erittäin tasokas ja maailmanlaajuisesti arvostettu, mutta rodun rekisteröintimäärät laskivat selvästi vuosina 2007-2011 ja näyttävän sen jälkeen vakiintuneen ainakin joksikin aikaa noin 200 koiraan vuodessa. Ruotsin johtavista kenneleistä ostetaan koiria erityisesti muualle Skandinaviaan ja Keski-Eurooppaan, mutta myös Yhdysvaltoihin ja Australiaan. Suomen kannassa ruotsalaiskoirien vaikutus on merkittävä.

Myös Ruotsin kannassa on selvästi havaittavissa muutamien paljon käytettyjen jalostusmatadorien ”rikastuminen” nykykoirien sukutauluihin. Koska maasta viedään paljon koiria muualle ja niitä tyypillisesti käytetään laajalti, on näiden muutamien paljon käytettyjen urosten merkitys suuri myös muissa maissa – erityisesti Pohjoismaissa ja Keski-Euroopassa. Taulukossa 10 nimettyjen urosten vaikutus näkyy vahvana myös Suomen populaatiossa.

Tanskassa rodun kasvatustyöllä on pitkät perinteet ja englantilaisten erikoistuomareiden mukaan kanta on erittäin tasokas. Kanta perustuu paljolti brittiläisiin ja ruotsalaisiin tuontikoiiriin. Tanskassa rekisteröidään vuosittain n. 350 cairnterrieriä ja se on maassaan suosituin terrierirotu.

Norjassa rotu on neljänneksi suosituin terrieri ja vuotuiset rekisteröinnit ovat keskimäärin 200-300. Rodun rekisteröintimäärät ovat selvässä laskussa. Norjan kanta perustuu pitkälti englantilaisiin ja ruotsalaisiin tuontikoiiriin.

Keski-Euroopassa rotu on suosittu, mutta laadullisesti vaihteleva. Läheinen sijainti Brittein saariin on edistänyt tuontikoirien helppoa hankintaa ja vahvistuksia on haettu myös Pohjoismaista, lähinnä Ruotsista ja Tanskasta. Rodun kannalta merkittävimpiä kasvattajamaita ovat Hollanti ja Saksa, joista erityisesti Hollannissa rodulla on pitkät perinteet ja kanta tasokasta. Myös Ranskasta löytyy vahva kanta ja pitkän linjan kasvatustyötä.

Yhdysvalloissa rotu on erittäin suosittu ja kasvatustyöllä pitkät perinteet. Maan laajuuden vuoksi sinne on syntynyt jonkin verran paikallisia kantoja, jotka eroavat toisistaan tyypiltään. Voittoa koiria on ostettu mahdollisuuksien mukaan Brittein saarilta ja jonkin verran myös Tanskasta ja Ruotsista. Yhdysvalloissa on rodulle oma kansallinen rotumääritelmä, joka poikkeaa hieman FCI:n-rotumääritelmästä (FCI käyttää rodun kotimaan Englannin rotumääritelmää). Kanadassa puolestaan noudatetaan FCI:n rotumääritelmää. Maan cairnterrierikanta perustuu alkujaan amerikkalaisiin koiiriin, mutta siihen on viime vuosina hankittu uutta materiaalia Euroopan ja Skandinavian maista.

Myös Australiassa on vahva, enimmäkseen brittiläisiin tuontikoiiriin perustuva cairnterrierikanta, jonka historia ulottuu 1930-luvulle. Viimeisten vuosikymmenten aikana

maahan on tuotu uutta verta lähinnä Ruotsista ja yksittäisiä koiria myös Yhdysvalloista ja Irlannista.

Uros	Jälkeläiset	2. sukupolven jälkeläiset
SARIMONT SMASH 'N' GRAB (Rottriver's Battle Chief-Sarimont Sheila)	211	665
ROTRIVER'S STABLE RAT (Tribuns Enrico Ferrari-Rottriver's Black Pearl)	49	377
TRIBUNS ENRICO FERRARI (Tribuns Busy As A Bee-Tribuns Chloe)	108	337
ROTRIVER'S BATTLE CHIEF (Skean-Dhu Rough Diamond-Sarimont Sweet One)	40	325
PENNYPOP'S PERFECT MARTINI (Rasken's Ray Charles – Funnyline Miss Millie av Lindcoly)	80	309
HJOHOO'S HJO WANNA BELIEVE IN LIFE (Sarimont Smash 'N' Grab-Hjohoo's I Believe In Hjo)	121	296
HJOHOO'S DIAMONDS IN HJOUR EYES (Streams Bellman-Hjohoo's Hjo Gonna Get It)	94	270
RASKEN'S ROBBIE ROBINSON (Rasken's Robert De Niro-Rasken's Randy Howard)	64	249
RASKEN'S ROYAL TRADE MARK (Rottriver's Stable Rat-Penticharm Lucky Heather of Paracairn)	125	241
JENNEVA'S FABIAN (Pennypop's Perfect Martini-Jenneva's Cavatina)	72	236
UNIQUECOTTAGE SUNNY JIM (Uniquecottage Bright Gold-Uniquecottage Goldhoney)	111	212
PENTICHARM LIKELY LAD (Penticharm Jack The Lad-Penticharm Bewithed)	58	212
RASKEN'S ROBINSON CRUSOE (Rasken's Robbie Robinson – Tribuns Yrsa)	82	195
CEMBALO'S PETER PAN (Penticharm Likely Lad-Yermolff's Dodjet)	76	183
VANAJAM BON VOYAGE (Vanajam Norse Voyager-Vanajam Royalist)	41	178

*Taulukko 9. Urokset, joilla eniten 2. polven jälkeläisiä Ruotsissa 19.2.2019
Lähde: https://hundar.skf.se/avelsdata/Flikar.aspx?sida=Ras_info&id=307*

4.1.4. Yhteenveto populaation rakenteesta ja jalostuspohjasta

Suomessa rodun rekisteröintimäärät ovat laskeneet selvästi noin 10 vuoden takaisista huippuvuodesta. Vuosina 2008-2012 rekisteröitiin keskimäärin 527 cairnia vuodessa, kun neljänä viime vuonna (2015-2018) on rekisteröity enää 320 cairnia vuodessa, vain n. 60 % huippuvuosien määrästä.. Rekisteröintimäärämme ovat silti edelleen Euroopan korkeimpia, sillä rekisteröintimäärät ovat pienentyneet muuallakin.-Suomessa-rodulla on edelleen vankka jalansija suosituimpien terrierirotujen joukossa. Cairnterrieri oli vuonna 2018- kolmanneksi suosituin terrierirotu Suomessa jackrusselinterrierin ja staffordshirebullterrierin jälkeen. 60 % vähennys rekisteröintimäärissä vaikuttaa kuitenkin väistämättä rodun jalostuksen tavoitteisiin ja aiheuttaa selviä vähennyksiä rodun yksilöiden vuotuisiin ja elinikäisiin enimmäispentuemäärä- ja enimmäisjälkeläismääräsuosituksiin.

Maailmanlaajuisesti rodun merkittävimmät kasvatustilat ovat Iso-Britannia, Ruotsi ja Tanska, joista ostetaan jalostuskoiria ympäri maailman. Moderneista englantilaisista kenneleistä merkityksellisimpiä ovat Birselow, Carradine ja Uniquecottage, ruotsalaisista Hjohoo's, Rasken's, Rotriver's ja Tribuns. Näiden kenneleiden kasvatteja löytyy lähes jokaiselta mantereelta ja merkitys rodun kasvatustyössä on suuri. Tanskalaisista kenneleistä merkityksellisimpiin kuuluvat Nordcairn's-, Tofthus- ja Zalazar-kennelit. Internetin, rajojen aukeamisen, eläinten tuonnin ja viennin helpottumisen ja keinosiemennyksen kehittymisen myötä jalostusmateriaalin hankkiminen maantieteellisistä välimatkoista huolimatta on periaatteellinen mahdollisuus jokaiselle kasvattajalle. Valitettavasti se mahdollistaa myös maailmanlaajuisesti populaation monimuotoisuuden köyhtymisen, mikäli kaikki hakevat uutta verta samasta lähteestä ja näitä tuonteja yhdistetään laajasti ja harkitsematta maan alkuperäiseen kantaan. Viitteitä tästä on jo nähtävissä. Rodussa on kautta historian löydettävissä muutamia merkittäviä jalostusmatadori-uroksia, joista vähintään yksi – yleensä useampia ja kertautuen – löytyy useimpien nykyisten cairnterrierien taustalta kotimaasta riippumatta viimeistään noin 8. sukupolven kohdalla.

Uusia, vähemmän käytettyjä sukulinjoja on vielä saatavilla, mutta niiden löytäminen on koko ajan haasteellisempaa. Katse tulisi suunnata niihin maihin, joissa rodulla on pitkät kasvatuserinteet ja joista on vielä löydettävissä maan alkuperäistä, vähemmän käytettyä kantaa (esim. Iso-Britannia, Hollanti, Ranska) tai joiden populaatiot ovat maantieteellisen sijaintinsa tai kasvattajan tietoisuuden valinnan vuoksi olleet pitkään eristyksissä "valtavirran" vaikutuksesta (Yhdysvallat ja Australia).

Vanhasta suomalaisesta, sodan jälkeen luodusta kannasta polveutuvia cairnterrierejä on jäljellä enää muutamia ja näiden merkitys nykyisessä kasvatustyössä vähäinen. Cairnterrierien nykyinen kanta Suomessa pohjautuu vahvasti ruotsalaiseen tuontikoiriin. Uutta verta on tuotettu jonkin verran myös Englannista ja Tanskasta. Tuontikoirien markkina-arvo suomalaisessa cairnterrierien kasvatuksessa on ollut pitkään suuri ja nykykannasta alkaa olla lähes mahdotonta löytää koiria, joiden kolmenkin polven sukutaulut muodostuisivat puhtaasti Suomessa kasvatetuista koirista.

Rodun sukusiitosasteet ovat pysyneet kiitettävän matalina ja kasvattajat pyrkivät yleisesti yhdistelmissään mahdollisimman mataliin sukusiitosasteisiin. Tästä huolimatta kannan sisällä on selvästi havaittavissa tiettyjen sukulinjojen ja esi-isien yleistymisen erityisesti jalostuskäyttöön tulevilla koirilla. Valtapopulaatiosta poikkeavia, täysin erisukuisia yksilöitä löytyy vain harvakseltaan. Syynä on muutamien suosittujen, lähisukuisten koirien laajamittainen jalostuskäyttö ja vuosia jatkunut urosten jalostuskäytön epätasainen jakautuminen. Suomessa samojen yhdistelmien uusiminen ei ole kovin yleistä ja näistä syntyneiden jälkeläisten osuus populaatiossa pieni.

Edellisessä JTO:ssa suositus urosten vuosittaiseen käyttöön edellytti, ettei yhden uroksen pentuja olisi kuin 5 - 10 % vuoden kokonaispentumäärästä. Käytännössä suositusta toteutettiin sallimalla yksittäiselle urokselle pääsääntöisesti 5 pentuetta vuodessa. Suositukset enimmäisjälkeläismäärälle pidettiin hieman laskeneista rekisteröintimääristä huolimatta 60:ssä ja 70:ssä (mikäli uros edustaa harvinaisempia, terveitä ja pitkäikäisiä sukulinjoja ja on tuottanut terveitä jälkeläisiä ja toisen polven jälkeläisiä on vain vähän) Tämä suositus on myös pääosaltaan toteutunut niin vuosittaisia kuin sukupolvittaisia osuuksia tarkasteltaessa, eikä ylityksiä ole monen uroksen osalta tullut tarkastelujakson aikana. Nykytietämyksen valossa sallittu osuus on kuitenkin ollut liian suuri.

Tilastojen mukaan vain noin 10 % syntyneistä uroksista tulee jalostuskäyttöön, eikä niiden käyttö ole jakaantunut tasaisesti. Taustalla vaikuttaa rodun urosten pitokulttuuri Suomessa. Valtaosa kasvattajista kasvattaa kotioloissa, rajallisissa tiloissa ja pitää itsellään vain narttuja. Urokset myydään usein kotikoiriksi, jolloin ne katoavat yleisestä tietoisuudesta ja harmillisen usein myös kastroidaan. Jalostukseen valikoituvat yleensä vain ne urokset, joita kasvattajat näkevät ja pääsevät arvioimaan. Koiranäyttelyissä näkymisellä ja siellä menestymisellä onkin iso merkitys. Toinen merkittävä seikka on uroksen saatavuus ja sen omistajan taidot astutustilanteessa. Siksi pitkän linjan kasvattaja, jolla on kennelissään myös uroksia, on nartunomistajalle usein helpoin ja turvallisin vaihtoehto. Vuosina 2009 - 2018 rekisteröityjen cairnterriereiden yleisimmät isät olivatkin lähes poikkeuksetta kasvattajien omistuksessa olevia uroksia. Valitettavasti jalostusuroksia omistavia cairnkennelleitä on Suomessa vain muutama. Narttujen osalta tilanne on parempi: vuosittain syntyvistä nartuista jalostuskäyttöön tulee keskimäärin noin 23 %.

Rodussa koirien jalostuskäyttö keskittyy pääsääntöisesti 2 - 5 ikävuoden välille, eikä tässä ole vuosien saatossa tapahtunut kovinkaan suuria vaihteluita. Jalostuskäytön ja siten myös rodun sukupolven pituus on keskimäärin 3,5 vuotta. Kasvattajat ovat hiljalleen löytämässä myös vanhemmissa, vähän käytetyissä tai käyttämättömissä uroksissa piilevän potentiaalin, joten urosten jalostuskäytön keskimääräinen ikä voi tulevaisuudessa myös nousta. Käyttämätöntä reserviä on runsaasti etenkin uroksissa.

Rodun tehollinen populaatiokoko on jonkin verran laskenut viime vuosina. Kennelliiton Jalostustietojärjestelmän laskukaavan mukainen populaatiokoko kahtena viime vuonna (vuosien 2017 ja 2018 keskiarvo) on noin 20 % edeltävän vuoden keskiarvoa pienempi. Käytetyssä laskukaavassa ei voi huomioida jalostuskoirien epätasaisia jälkeläismääriä eikä keskinäisiä sukulaisuuksia, joten luku voi olla jopa moninkertainen yliarvio todellisesta

tilanteesta. Sen kehitymissuunta on kuitenkin tärkeä. Tilastoista näkyy myös, ettei käytettävissä olevaa jalostuspohjaa käytetä kovin tehokkaasti. Tarkastelujakson 2009 - 2018 mahdollisesta jalostuspohjasta on ollut käytössä keskimäärin vain noin 36 %. Isät/emät-suhdeluvun tarkastelukauden sukupolvittainen keskiarvo 0,51 on matalahko ja kertoo matadoriurosten käytöstä rodussamme. Arvo on kuitenkin viime vuosina hieman noussut, ehkä osittain urosten uusien käyttörajoitusten seurauksena. Samansuuntaisesti isät/emät-suhdeluku on hieman parantunut aiemmista vuosista.

Rodun populaatiota ja jalostuspohjan laajuutta uhkaa tällä hetkellä selvimmin niin Suomessa kuin muuallakin maailmassa yleiseen jalostuskäyttöön päätyvien sukulinjojen vähäisyys ja painottuminen muutamien menestyneiden kenneleiden tuottamiin koiriin. Rodussa on edelleen myös muutamia matadoriuroksia, jonka jälkeläistöä löytyy ympäri maailmaa. Eri maiden populaatioissa on edelleen erisukuista materiaalia, mutta sen löytäminen käy koko ajan haastavammaksi.

Kaiken kaikkiaan: rodun tehollinen populaatio Suomessa on lyhyellä aikavälillä kenties riittävä, mutta pitkällä aikavälillä mahdollisesti liian pieni. Jalostuspohjaa kaventaa selkeimmin runsas samansukuisten koirien jalostuskäyttö ja ennen kaikkea jalostuskäytössä olevien urosten vähäinen määrä ja edelleen liian epätasainen käyttö. Käytetyimpien urosten jälkeläismäärät ovat rodun pienentymisen seurauksena jonkin verran liian suuret.

4.2. Luonne ja käyttäytyminen sekä käyttöominaisuudet

Alkujaan cairnterrieriä käytettiin lähinnä luolakoirana. Koirat työskentelivät pieninä ajueina, mikä selittänee osaltaan rodun poikkeuksellista sosiaalisuutta moniin muihin terrierirotuihin verrattuna. Aggressiivinen koira ei olisi voinut toimia laumassa ajautuessaan tappeluihin muiden kanssa. Jopa rotumääritelmässä on maininta: "ei riidanhaluinen". Luolakoirana cairn kohtasi saaliinsa sen ahtaassa käytävässä yleensä yksin. Sillä tuli siis olla peloton ja itsevarma luonne, jotta se sai vastahakoisen saaliin painostettua tai kiskottua metsästäjän ammuttavaksi. Saattoipa se tarvittaessa tappaakin saaliinsa. Vikkeliä pikkupetoja metsästävältä rodulta vaadittiin reaktioherkkyttä, terävyyttä, mutta myös vahvoja hermoja ja tilannetajua, jotta metsästys tuotti halutun tuloksen.

Cairnterrieri on monipuolinen harrastuskoira, jolla on myös luola- ja mejä-oikeudet. Rodun edustajat ovat löytäneet tiensä myös toko- ja agility-kentille. Rodulle tyypillinen itsepäisyys ja kiinnostus kaikesta ympärillä tapahtuvasta asettaa tosin haasteita koulutukseen. Cairnterriereitä kilpailee kuitenkin myös agilityn kolmosluokassa. Iloinen, leikkisä ja ystävällinen cairnterrieri toimii nykyään ennen kaikkea seurakoirana. Käyttöpuolen harrastuneisuus on rodussa melko vähäistä.

Cairnilla on rohkea ja avoin luonne. Ne ovat uteliaita ja tarkkaavaisia koiria, joten ne pitävät silmällä kaikkea mitä ympäristössä tapahtuu. Tervetulohaukku vieraan saapuessa kuuluu, mutta pian tulija saa lipaisun poskelleen. Cairnit osallistuvat innokkaasti kaikkeen mitä oma

perhe touhuua ja viihtyvät tapahtumien keskipisteessä. Terrierimäiseen tapaan rodulla on vahva itsetunto ja oma tahto, joten niitä on hieman vaikeampi kouluttaa kuin perimältään palvelusalttiimman rodun edustajia. Toisaalta rotu on älykäs ja helposti oppiva, kunhan oikea motivaatiokeino löytyy. Kaikkia tällainen omapäisyys ei miellytä, mutta rodun harrastajien mielestä juuri nämä ominaisuudet tekevät rodusta niin persoonallisen ja ihastuttavan. Cairnterrieri on myös innokas leikkikaveri lapsille, usein kyltymätön pallonpelaaja. Luolakoiran rankkaan työhön sopivan rakenteensa ansiosta se on sitkeä harrastus- ja ulkoilukaveri.

Eloisa ja utelias cairnterrieri kaipaa paljon virikkeitä. Ilman tekemistä cairn tylsistyy helposti, mutta jää harvemmin toimeksi. Terrierin kekseliäisyydellä, tarmolla ja vahvoilla leuoilla tuhoa syntyy nopeasti. Useimmat cairnit seuraavat hyvin tarkkaan ympäristöään, ovat erinomaisia hälyttäviä vahteja. Rotu ei siis ole niitä hiljaisimpia, mutta toisaalta harvoin myöskään turhan haukkuja. Haukkuminen voi kuitenkin muodostua ongelmaksi, mikäli asiaan ei pentuvaiheessa kiinnitetä huomioita tai koiralle ei järjestetä riittävästi liikuntaa ja virikkeitä. Myös hermorakenne vaikuttaa koiran haukkuherkkyyteen ja sen hallittavuuteen.

Vaikka rotua ei juurikaan käytetä metsästykseseen, vietit ovat vielä monella tallessa. Metsästysvietti ilmenee usein riistan, mutta myös ajoneuvojen jahtaamisena, mikä altistaa rodun tapaturmille. Itsevarma koira on usein myös tyhmänrohkea. Se ei välttämättä ymmärrä väistää isoakaan vastustajaa, mikäli joutuu uhatuksi.

4.2.1. Rotumääritelmän maininnat luonteesta ja käyttäytymisestä sekä rodun käyttötarkoituksesta

”Ominaispiirteet: Toimeliaalta, rohkealta ja kestävältä vaikuttava. Luonne: Peloton ja iloinen. Itsevarma, mutta ei riidanhaluinen.” (Lähde: Cairnterrierin rotumääritelmä)

Cairnterrieri on vilkas rotu ja aina valmis toimintaan. Se on innokas lenkki- ja leikkikaveri ja osallistuu mielellään kaikkeen mihin vain pääsee osalliseksi, ja säilyttää nämä ominaisuutensa usein elämänsä loppuun asti. Toisaalta cairnin tulisi olla siinä määrin tasapainoinen ja hyvähermoinen koira, että se kykenee myös asettumaan ja rauhoittumaan silloin, kun ympäristössä ei tapahdu mitään merkittävää. Cairnterrieri seuraa valppaasti ja tarkkaan ympäristönsä tapahtumia ja ilmoittaa varmasti, jos näkee jotain epäilyttävää. Rodun sitkeys, älykkyys ja kestävyys tulevat näkyviin niiden todella halutessa jotain. Cairnterrieri saattaa kaivaa tuntikausia löytämänsä myyrää kolostaan, kiivetä puuhun tai paeta korkeastakin aitauksesta. Cairnterrieri on tyypillisesti utelias ja avoin koira, joka sopeutuu nopeasti erilaisiin tilanteisiin. Useimmat ovat uteliaisuutensa ja itsevarmuutensa vuoksi jopa tyhmänrohkeita. Cairnterrieri ei ymmärrä kokoaan vaan kohtaa jämäkästi omilla jaloillaan seisoen isommatkin lajitoverit. On olemassa sanonta ”More Cairn –Less Terrier”, joka kuvaa rodun iloisen itsevarmaa elämänasennetta, johon ei kuulu aggressiivisuus. Rotu on terrieriksi yllättävän sosiaalinen, mikä juontuu alkuperäisestä käytöstä pieninä metsästysajueina.

Cairnterrierin tulisi olla niin itsevarma, ettei sillä ole tarvetta aloittaa tappelua tai provosoida muita tappeluun. Toisaalta se puolustaa itseään tarvittaessa hyvinkin raivokkaasti. Perustaltaan cairnterrierit ovat kuitenkin elämäniloisia ja ystävällisiä koiria, joille elämä on suuri seikkailu.

4.2.2. Jakautuminen näyttely-, käyttö- tms. linjoihin

Cairnterrieri ei ole tyypiltään tai käyttöominaisuuksiltaan jakautunut näyttely- ja käyttölinjoihin. Nykyään rotu on ensisijaisesti seurakoira, jolla on ominaisuuksia myös monipuoliseksi harrastuskoiraksi. Niin sanottu käyttökoiraharrastus on rodun piirissä vähäistä ja virallisia koetuloksia rekisteröinteihin nähden vähän, vaikka potentiaalia rodusta tähän vielä löytyisikin.

4.2.3. PEVISA-ohjelmaan sisällytetty luonteen ja käyttäytymisen ja/tai

käyttöominaisuuksien testaus ja/tai kuvaus

Cairnterrieri ei kuulu PEVISA-ohjelman piiriin eikä jalostuskoirien luonnetuloksille ole täten voitu asettaa rajoituksia pentueen rekisteröinnin suhteen. Rodussa ei toistaiseksi ole koettu tarvetta PEVISA-ohjelmaan liittymiseen luonteen tai käyttäytymisen osalta.

4.2.4. Luonne ja käyttäytyminen päivittäistilanteissa

Cairnterriereiden luonteista ei toistaiseksi ole saatavilla kovin kattavaa tilastointi- ja vertailukelpoista tietoa. Suomen Kennelliiton hyväksymät, viralliset luonnetestausmenetelmät SKL:n luonnetesti ja MH-luonnekuvaus ovat yleistyneet rodussa vasta viime vuosina. Jalostuskoirien luonnetestaus ei ole toistaiseksi vakiintunut yleiseksi käytännöksi, osaksi kiinnostuksen puutteen ja osaksi testausmahdollisuuksien vähäisyyden vuoksi. Rotuyhdistys on kerännyt tietoa rodun luonteista myös jalostustarkastuksissa vuodesta 2003 lähtien. Rotuyhdistys teetti vuonna 2016 laajan terveystarkastuksen jäsenistölle, jonka yhteydessä kerättiin omistajien näkemyksiä myös cairnterrierien luonteesta ja käyttäytymisestä.

Lähde	Ajalta	Tulosten määrä	% annetun aikavälin rekisteröinneistä
SKL:n luonnetesti	2009-2018	240	5,9%
MH-luonnekuvaus	2018	45	1,1%
CTK:n jalostustarkastus	2003-2012	212	5%
CTK:n terveystarkastus 2007	1995-2006	486	11%
CTK:n terveystarkastus 2016	2009 - 2019	182	4,3 %

Taulukko 10. Käytetyt tiedonkeruumenetelmät, tulosten määrä ja osuus rekisteröinneistä

Kennelliiton luonnetesti ja MH-luonnekuvaus

Kennelliiton luonnetesti ja MH-luonnekuvaus ovat tällä hetkellä ainoat viralliset, kaikkien rotujen käytettävissä olevat menetelmät, joilla voidaan kerätä standardisoitua ja vertailukelpoista tietoa yksittäisen koiran luonneominaisuuksista ja käyttäytymisestä. Cairnterierejä on luonnetestattu ja -kuvattu melko maltillisesti, mutta näiden suosio on selvästi kasvamassa. Rodulle on laadittu yhteistyössä asiantuntijoiden kanssa sekä luonnetestiprofiili (käytössä vuodesta 2009), että MH-profiili (käytössä vuodesta 2013). Profiilit on laadittu siten, että ne tukevat toisiaan ja ihannecairnilla olisi ominaisuuksia, joiden avulla se selviää nykyisessä käyttötarkoituksessaan seurakoirana ja monipuolisena harrastuskaverina, sekä mahdollisena käyttökoirana alkuperäisessä työssään. Rotuyhdistys järjestää sekä luonnetestejä että luonnekuvauksia tulosten keräämiseksi.

Vuosi	Rekisteröinnit	Luonnetesti kpl	Luonnetesti % rekisteröinneistä	MH kpl	MH % rekisteröinneistä
2002	372	2	0,54	0	0
2003	295	2	0,68	0	0
2004	409	3	0,73	0	0
2005	422	5	1,18	0	0
2006	471	2	0,42	0	0
2007	422	7	1,66	0	0
2008	571	23	4,03	0	0
2009	481	24**	4,99	2	0,42
2010	527	31***	5,88	0	0
2011	528	15***	2,84	18*	3,41
2012	448	7	1,56	3	0,67
2013	418	33	7,89	12	2,87
2014	385	27	7,01	0	0
2015	316	37****	11,70	7	0,22
2016	365	26	7,12	0	0
2017	286	21*****	7,34	1	0,35
2018	313	19	6,07	2	0,64

joista *) 2, **) 5, ***) 1, keskeytetty/hylätty ****) 7, *****) 2, keskeytetty/hylätty

Taulukko 11. Luonnetestatut ja MH-kuvatut 2002-2018 sekä vertailuosuudet kyseisen vuoden rekisteröinteih

MH-luonnekuvaukset

	1	2	3	4	5
1a KONTAKTI Tervehtiminen	0	1 (2%)	2 (4%)	39 (87%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	39/45 = 87 %				
1b KONTAKTI Yhteistyö		3 (7%)	24 (53%)	17 (38%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	17/45 = 38 %				
1c KONTAKTI Käsittely		5 (11%)	26 (58%)	8 (18%)	6 (13%)
profiilin mukaiset	8/45 = 18 %				
2a LEIKKI 1 Leikkihalu	3 (7%)	9 (20%)	14 (31%)	13 (29%)	6 (13%)
profiilin mukaiset	13/45 = 29 %				
2b LEIKKI 1 Tarttuminen	4 (9%)	14 (31%)	16 (36%)	9 (20%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	9/45 = 20 %				
2c LEIKKI 1 Puruote ja taisteluhalu	13 (29 %)	7 (16%)	21 (47%)	1 (2%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	1/45 = 2 %				
3a TAKAA-AJO a1	16 (36%)	5 (11%)	10 (22%)	14 (31%)	0
profiilin mukaiset	14/45 = 31 %				
3a TAKAA-AJO a2	15 (33%)	5 (11%)	14(31%)	11 (24%)	0
profiilin mukaiset	11/45 = 24 %				
3b TARTTUMINEN b1	24 (53 %)	15 (33%)	2 (4%)	3 (7%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	1/45 = 2 %				
3b TARTTUMINEN b2	27 (60%)	7 (16%)	1 (2%)	6 (13%)	4 (9%)
profiilin mukaiset	4/45 = 9 %				
4 AKTIVITEETTITASO	0	10 (22%)	13 (29%)	19 (42%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	13/45 = 13 %				
5a ETÄLEIKKI Kiinnostus	7 (16%)	15 (33%)	22 (49%)	1 (2%)	
profiilin mukaiset	23/45 = 51 %				
5b ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	40 (89%)	3 (7%)	2 (4%)		
profiilin mukaiset	43/45= 95,5%				
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	0	8 (18%)	1 (2%)	6 (13%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	8/45 =18%				
5d ETÄLEIKKI Leikkihalu	34 (76%)	7 (16%)	1 (2%)	1 (2%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	3/45 = 7%				
5e ETÄLEIKKI Yhteistyö	37 (82%)	2 (4%)	10 (22%)	0	2 (4%)
profiilin mukaiset	10/45 = 22 %				
6a YLLÄTYS Pelko	5 (11%)	17 (38%)	21 (47%)	1 (2%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	22/45=49%				
6b YLLÄTYS Puolustus/aggressio	14 (31%)	12 (26%)	12 (26%)	7 (16%)	0
profiilin mukaiset	26/45 = 57%				
6c YLLÄTYS Uteliaisuus	22 (49%)	11 (24%)	6 (13%)	3 (7%)	3 (7%)

profiilin mukaiset	6/45 = 14%				
6d YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	29 (64%)	4 (9%)	1 (2%)	9 (20%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	29/45 = 64%				
6e YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	25 (56%)	9 (20%)	9 (20%)	2 (4%)	0
profiilin mukaiset	25/45 = 56 %				
7a ÄÄNIHERKKYYS Pelko	8 (18%)	4 (9%)	26 (58%)	5 (11%)	2 (4%)
profiilin mukaiset	26/45 = 58%				
7b ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	10 (22%)	11 (24%)	5 (11%)	5 (11%)	14 (31%)
profiilin mukaiset	19/45 = 42%				
7c ÄÄNIHERKKYYS Jäljelle jäävä pelko	28 (62%)	6 (13%)	3 (7%)	8 (18%)	0
profiilin mukaiset	28/45 = 62%				
7d ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	28 (62%)	11 (24%)	6 (13%)	0	0
profiilin mukaiset	28/45 = 62%				
8a AAVEET Puolustus/aggressio	18 (40%)	9 (20%)	12 (27%)	3 (7%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	27/45 = 60%				
8b AAVEET Tarkkaavaisuus	0	8 (18%)	22 (49%)	6 (13%)	9 (20%)
profiilin mukaiset	15/45 = 33%				
8c AAVEET Pelko	15 (33%)	11 (24%)	5 (11%)	4 (10%)	10 (22%)
profiilin mukaiset	26/45 = 57%				
8d AAVEET Uteliaisuus	14 (31%)	7 (16%)	5 (11%)	12 (27%)	7 (15%)
profiilin mukaiset	19/45 = 42%				
8e AAVEET Kontaktinotto aaveeseen	5 (11%)	2 (4%)	3 (7%)	34 (76%)	1 (2%)
profiilin mukaiset	34/45 = 76%				
9a LEIKKI 2 Leikkialu	8 (18%)	4 (9%)	16 (36%)	13 (29%)	4 (9%)
profiilin mukaiset	13/45 = 29%				
9b LEIKKI 2 Tarttuminen	11 (24%)	5 (11%)	14 (31%)	10 (22%)	5 (11%)
profiilin mukaiset	10/45 = 22 %				
10 AMPUMINEN	12 (27%)	7 (16%)	11 (24%)	12 (27%)	3 (7%)
profiilin mukaiset	30/45 = 67%				

Taulukko 12. SKL:n MH-luonnekuvaukset osa-alue tulosten lukumäärät, osuudet 2009-2019 testatuista ja vertailu rodun testiprofiiliin. Harmaat kohdat vastaavat cairnterrierin ihanneprofiilia Aineisto: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Taulukossa 12 rodun MH-luonnekuvauksen ihanneprofiilin mukaiset tulokset on merkitty tumman vihreällä ja vaaleamman vihreällä ja osa-aluepisteiden alle on koottu kohdan tulosten lukumäärät ja prosenttiosuus kaikista testatuista. Harmaalle pohjalle on koottu ihanneprofiilin mukaisten tulosten yhteismäärä ja prosenttiosuus kaikista tutkituista.

MH_luonnekuvattuja cairneja on vähän, vain 45 on osallistunut kuvaukseen. Yleisesti ottaen vain osassa luonnekuvauksen osa-alueita tulokset osuvat rotuprofiiliin ja hajontaa on melko paljon joissakin kohdissa. Kontakti-osiossa tervehtiminen sopii 87%:lla rotuprofiiliin (ottaa itse kontaktia tai vastaan siihen). Etäleikkiosiossa uhka ja aggressio sopii profiiliin 89 % (ei osoita uhkauseleitä) etäleikin kiinnostus-osiossa 49 % sopii rotuprofiiliin (kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja). Vain muutama prosentti on utelias leikkijää kohtaan vaan pääosin ei saavu avustajan luo tai saapuu aktiivisen avustajan luo. Leikkihalussa suuri osa ei osoita kiinnostusta leikkimistä kohtaan. Yllätysosiossa pelko sopii 49%:lla rotuprofiiliin (väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista) ja puolustus/aggressioon sopii profiiliin 57 % (ei osoita uhkauseleitä tai vain yksittäisiä uhkauseleitä), jäljelle jäävä pelko ja jäljellejäävä uteliaisuus sopii rotuprofiiliin yli puolet, vain 14 % on uteliaita yllätyksen kohteesta. Ääniherkkyys-osiossa jäljelle jäävä kiinnostus (ei osoita minkäänlaista kiinnostusta räminälaitetta kohtaan) ja pelko-kohdissa (ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä)sopii 62 % rotuprofiiliin. Aave-osiossa kontaktinotto (ottaa itse kontaktia avustajaan) kohdassa 76 % sopii rotuprofiiliin. Myös aave-osion pelko (on ohjaajan edessä tai sivulla) sekä puolustus/ aggressio (ei osoite uhkauseleitä tai osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä)sopivat rotuprofiiliin yli puolella. Ampumisessa rotuprofiiliin sopii 67 % koirista. Leikissä puruote ja taisteluhalu sopii rotuprofiiliin vain 2 %:lla, samoin tarttuminen saaliiseen onnistuu vain pienellä prosentilla koirista. Yllätyksen vain muutama koira menee tarkistamaan itsenäisesti ilman avustajaa. Aave-osiossa uteliaisuus hajaantuu melko tasaisesti kaikille kohdille samoin ääniherkkydessä.

Luonnetesti

<i>Toimintakyky</i>	+3	+2	+1	+1a	-1	-2	-3	
	0	23 (13,1%)	70 (40%)	11(6,3&)	59 (33,7%)	12 (6,8%)	0	
Profiilin mukaiset:	93 /175= 53,1 %							
<i>Terävyys</i>	+3	+2	+1	+1a	-1	-2	-3	
	43 (24,6%)	3 (1,7%)	110 (62,86%)	18 (10,3%)	1 (0,6%)	0	0	
Profiilin mukaiset:	153/175 = 87,4 %							
<i>Puolustushalu</i>	+3	+2	+1		-1	-2	-3	
	58 (33,4%)	9 (5,1%)	79 (44,6%)		29 (16,6%)	0	0	
Profiilin mukaiset:	137/175= 78,7%							
<i>Taisteluhalu</i>	+3	+2	+2a	+1	-1	-2	-3	
	22 (12,6%)	76 (43,4%)	15 (8,6%)	0	55 (31,4%)	7 (4%)	0	
Profiilin mukaiset:	98 /175= 66,2%							
<i>Hermorakenne</i>	+3	+2	+1	+1a	-1	-2	-3	
	0	14 (8%)	128 (73,1 %)	23 (13,1%)	10 (5,7%)	0	0	
Profiilin mukaiset:	142/175=94,6%							
<i>Temperamentti</i>	+3	+2	+1	-1a	-1b	-1c	-2	-3
	81 (46,2%)	47 (26,9%)	42 (24%)	5 /2,9%)	0	0	0	0
Profiilin mukaiset:	123/175=70,3%							
<i>Kovuus</i>	+3	+2	+1		-1	-2	-3	
	34 (19,3%)	0	112 (64%)		0	29 (16,7%)	0	
Profiilin mukaiset:	146/175=83,4%							
<i>Luoksepäästävyys</i>	+3	+2a	+2b	+1	-1	-2	-3	
	145 (82,8%)	19(10,8%)	10(5,7%)	1 (0,6%)	0	0	0	
Profiilin mukaiset:	145/175=82,9%							
<i>Laukaisupelottomuus</i>	+++	++	+		-	--		
	80 (45,7%)	47 (26,8%)	25 (14,3%)		16 (9,1%)	1 (0,6%)		
Profiilin mukaiset:	127/175=72,6%							

Taulukko 13. SKL:n luonnetestin osa-alue tulosten lukumäärät, osuudet 1992-2019 testatuista ja vertailu rodun testiprofiiliin. Tummennetut kohdat vastaavat cairnterrierin ihanneprofiilia Aineisto: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Taulukossa 13 rodun luonnetestin ihanneprofiilin mukaiset tulokset on merkitty tummanharmaalla ja osa-aluepisteiden alle on koottu kohdan tulosten lukumäärät ja prosenttiosuus kaikista testatuista. Keltaiselle pohjalle on koottu ihanneprofiilin mukaisten tulosten yhteismäärä ja prosenttiosuus kaikista tutkituista.

Yleisesti voidaan todeta, että joka osa-alueella enemmistö tuloksista osuu profiiliin. Parhaat vastaavuudet saadaan hermorakenteesta joissa päästään yli 90% osuuteen. Myös luoksepäästävyden, terävyyden ja kovuuden osalta yli 80% testatuista on saanut

ihanneprofiiliin mukaisen tuloksen. Luoksepäästävyuden osalta huomionarvoista on myös se, ettei rodulla ole siinä yhtään miinus-merkkistä tulosta. Plusmerkkisiä poikkeamia voidaan pitää vähemmän merkittävänä ja niiden eroja profiiliin mukaiseen pienempinä verrattuna miinustuloksiin, jotka ovat ominaisuuksina rodulle epätyypillisiä jokaisella arvosteltavalla osa-alueella. Cairn-terrieri on tyypillisesti iloinen, avoin ja ihmisystävällinen koira, mikä saadaan hienosti näkyville myös luonnetestitulosten valossa.

Ihmisyystävällisyys näkyy myös puolustushalun ja terävyyden kohdalla. Kumpaakin sallitaan rodulle järkevissä määrin. Uhkatilanteessa rodulta saa siis löytyä taipumusta ottaa kantaa tuntemattoman hyökkäystä kohtaan, mutta sille ei saa jäädä hyökkäyshaluja uhan väistyttyä tai loputtua. Kummallakin osa-alueella valtaosa tuloksista asettuu ihanneprofiiliin. Miinusmerkkisistä poikkeamista vähiten merkittävänä voidaan pitää puolustushalun tulosta -1 haluton, joita on testatuista 16,6 %. Tämä tulos oli aiemmin sallittu cairnille profiilissa, koska ominaisuutta ei pidetty tärkeänä rodulle. Luonnetestiprofiilia on kuitenkin tarkistettu ja korjattu puolustushalun osalta yhteneväiseksi terävyyden kanssa, joten miinusmerkkiset tulokset puolustushalussa eivät ole enää ihanneprofiiliin mukaisia.

Pienimmät vastaavuudet ihanneprofiiliin saadaan toimintakyvyn, taisteluhalun ja temperamentin osalta, jotka kaikki jäävät 70 prosenttiin tai alle. Tulos on mielenkiintoinen siksi, että kyseiset luonnetekijät ovat rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen, luolametsästyksen, kannalta merkityksellisiä. Terrierirodulta voi odottaa näiltä osa-alueilta kohtuullisen korkeita tuloksia, sillä ne osoittavat koiran rohkeutta, halukkuutta ja kyvykkyyttä toimia itsenäisesti yllättävissä ja haasteellisissa tilanteissa. Tähän samaan sarjaan voidaan liittää myös kovuus, eli koiran kyky unohtaa tai muistaa ikävät asiat. Vaikka kovuuden osalta saatiin profiiliin korkea vastaavuus, osuu valtaosa tuloksista kohtaan +1, hieman pehmeä (64 %). Seura- ja harrastuskoiralle tulos on erittäin hyvä, koska hieman pehmeä koira osaa ottaa opikseen ikävistä asioista ja on siten helposti koulutettavissa. Luolametsästyksen tarviin kuitenkin ”enemmän paukkuja”, eli käyttökoiran tulisi olla mieluummin kohtuullisen kova. Se kykenee unohtamaan ikävät asiat nopeasti, eikä niillä ole suurempaa vaikutusta koiran toimintaan.

Luonnetestissä miinustulokset ovat cairn-terrierille erityisen ei-toivottuja. Niitä on kovuuden osalta myös kohtuullisen paljon. 16,7 % testatuista on luokiteltu pehmeiksi. Pehmeä koira muistaa ikävät asiat selvästi ja ne jäävät ”kummitelemaan” sen elämään vastaavissa tilanteissa myöhemminkin. Myös toimintakyvyn, eli rohkeuden osalta on runsaasti miinustuloksia, jopa 40,5 %. Cairn-terrierin rotumääritelmä mainitsee rohkeuden yhtenä rodunomaisena piirteenä, joten tässä on selvästi parantamisen varaa. Profiilimukaisista tuloksista enemmistö osuu kohtaan +1, kohtuullinen (40 %). Toimintakyvyn korkeimpia, ihanneprofiiliin mukaisia tuloksia eli + 2, hyvä on saanut vain 13,1% testatuista.

Hieman yllättäen myös taisteluhalu on todettu 35,4 prosentilla testatuista riittämättömäksi. Taisteluhalu kuvaa koiran synnynnäistä halukkuutta leikkiin, eli käyttämään lihaksiaan ja leukojaan taisteluun ilman aggressiota. Taisteluhalu on cairn-terrierille erittäin tyypillinen ja toivottu ominaisuus.

Laukaisupelottomuuden kohdalla 72,6 % testatuista on saanut ihanneprofiilinmukaisen tuloksen. Samalla kuitenkin 24 % testatuista on reagoanut laukaisukokeeseen ei-toivotulla tavalla. Laukauskokeen tulokset ovat jossain määrin sidoksissa hermorakenteeseen. Ääniherkkyys on melko voimakkaasti periytyvä ja siksi erityisen ei-toivottu ominaisuus. Laukausarka koira reagoi hermostuneesti koviin ääniin, paineistuu niistä ja sillä on vaikeuksia palauttaa henkinen tasapaino. Tällaisen koiran kanssa eläminen on kotiooloissakin haastavaa ja koiralle itselleen stressaavaa.

Tarkasteltaessa yksittäisten koirien kokonaissuorituksia vain 28 koiraa 175 testatusta (19,7 %) on saanut kaikilta osa-alueilta ihanneprofiilin mukaisen tuloksen. Näistä on 17 uroksia ja 11 narttuja. Osa-aluepisteitä tarkasteltaessa urosten ja narttujen välisissä tuloksissa ei ole merkittävän suuria poikkeamia. Pieniä eroja on havaittavissa puolustushalussa, jossa nartut ovat hieman haluttomampia (-1, haluton: 9 urosta ja 15 narttua). Taisteluhalu osalta tuloksen -1 pieni sai 26 urosta ja 18 narttua. Luoksepäästävyiden osalta nartut ovat hieman uroksia pidättyväisempiä, eli 8 urosta ja 14 narttua sai arvon +2a tai +2b.

Koiranäyttelyt ja yhdistyksen jalostustarkastukset

Tyypillisimmät cairnterriereiden näyttelyarvosteluista löytyvät luonteeseen liittyvät arvostelut ovat ”hyvä luonne”, ”hyvä temperamentti”, ”voisi esiintyä reippaammin”, tai ”toivoisin itsevarmemman käytöksen.” Kennelliiton jalostustietokannan mukaan näyttelykäyntejä cairnterriereille kertyi vuonna 2018 yhteensä 1360 kappaletta. Kokonaisuutta tarkastellessa voitaneen todeta, etteivät tuomarit ole kokeneet rodun yksilöiden osalta suurempaa raportoitavaa luonteen osalta. Toisaalta yksittäinen koira on arvosteltavana näyttelyssä vain hetken ja useimmille tilanne on entuudestaan tuttu. Trimmattavan rodun yksilöt ovat useimmiten tottuneet käsittelyyn. Näyttelytilanteessa koira siis harvemmin joutuu sellaisen paineen alle, että sen luonteen epätyypilliset piirteet tulisivat toistuvasti näkyville.

Määritelmä	Osuus tarkastetuista
Rotumääritelmän mukainen	186 /218 = 85,3%
Ujo, arka, tottumaton	29/218 = 13,3%
Vihainen, varautunut, uhkaava käsiteltäessä	2/218 = 0,9%
Flegmaattinen	1/218 = 0,5%

*Taulukko 14. Jalostustarkastuksissa annettujen luonnearvioiden jakautuminen.
Aineisto: Cairnterrierikerho ry.*

Rotuyhdistyksen jalostustarkastus muistuttaa näyttelyarvostelua. Tarkastuksessa ei ole erillistä luonneosiota, vaan koiran yleisolemusta, käsiteltävyyttä ja käyttäytymistä tarkastellaan koko tarkastuksen ajan. Kovin kattavaa ja jaoteltua luonnekuvaa yksittäisen koiran kohdalta siinä ei siis saada. Näyttelyarvostelusta poiketen jalostustarkastus kestää pitempään ja koiraa käsittelee yhtäaikaisesti vähintään kaksi ihmistä. Jalostustarkastuksen aikana on siis mahdollista tarkastella koiran käyttäytymistä ja suhtautumista näyttelyyn

verrattuna pitempään. Jalostustarkastetuista koirista valtaosa on ollut luonteeltaan rodunomaisia käsiteltävyyden ja käytöksen osalta. Poikkeavan käytöksen osalta yleisin tulos viittaa arkuuteen tai pelokkuuteen, joita tarkastetuista löytyi kohtuullisen paljon. Sen sijaan aggressiivisuutta esiintyi vain kahtena yksittäistapauksena.

Luonneominaisuudet eri maiden populaatioissa

Vertailua eri maiden populaatioiden välisiin käyttäytymisen eroihin on haastavaa tehdä kattavan ja vertailukelpoisen tiedon puuttuessa. Suomessa on oma luonnetestinsä, joka ei suoraan ole vertailukelpoinen. MH-kuvauksen mahdollinen yleistymisen Suomessa ja kuvaustulosten lisääntyminen rodun keskuudessa parantaa vertailukelpoisuutta naapurimaa Ruotsin populaatioon, mutta tässäkin on syytä vertailu tehdä Suomen rodun ihanneprofiiliin peilaten. Ruotsissa lähtökohta ihanneprofiiliin luomiseen on ollut ottaa keskiarvo jo luonnekuvatuista koirista.

Muiden maiden osalta vertailu on haasteellisempää, sillä luonteeseen liittyvät arviointitavat ovat hyvin erilaisia ja eritasoisia. Myös tiedon saanti on haasteellista ja tiedon luotettavuus on kyseenalaistettava, sillä eri maiden kasvatuskulttuuri antaa avoimuudelle erilaiset lähtökohdat. Käyttöominaisuuksiin liittyviä Earthdog trial -tapahtumia järjestetään Yhdysvalloissa ja Kanadassa, mutta näidenkin tulosten antama arvo kertoo lähinnä käyttöominaisuuksien olemassaolossa eikä tietoa voida verrata esimerkiksi Suomen luonnetestiin. Cairnterrierikerhon tiedossa ei ole muiden maiden mahdollisten terveystarkastusten vastauksia rodun yksilöiden luonteeseen liittyen.

Käyttäytymiserot sukupuolten välillä

Koska jokainen koira on yksilö, yksiselitteisen erottelun tekeminen sukupuolten käytöserojen välillä on mahdotonta. Molemmissa sukupuolissa on rauhallisia ja hieman pehmeitä yksilöitä, kuten myös vilkkaita ja kovapäisiä ”rämpäitä”. Karkeasti yleistäen voidaan kuitenkin sanoa, että nartut ovat yleensä hieman rauhallisempia, eikä niillä ole yhtä selvää tahtoa pyrkiä lauman arvoasteikossa ylöspäin kuin uroksilla. Nartut myös räyhäävät ulkoilutilanteissa toisille koirille harvemmin kuin urokset. Cairnterrierin tulee olla sosiaalinen ja riittävän itsevarma ettei ”remmiräyhäämiseen” ole tarvetta.

Tyypillisesti cairnterrieriuros on kaikessa toiminnassaan suoraviivaisempi kuin narttu. Urosten sanotaan olevan narttuja leikkisämpiä ja siten myös helpommin koulutettavissa. Harrastuskaverina uros on usein toimintavarmempi kuin narttu, kunhan lähistöllä ei ole kiimassa olevia narttuja. Nartut ovat usein uroksia oikukkaampia ja ovelampia ja kiimakierrolla on vaikutuksensa nartun käyttäytymiseen. Urokset ovat tyypillisiä rajojensa testaajia ja

varsinkin nuoret urokset voimakkaan sukupuolivietin herätessä toisinaan haasteellisia kumppaneita.

4.2.5. Käyttö- ja koeominaisuudet

Alkuperältään cairnterrieri on metsästyskoira, jonka ensisijainen käyttötarkoitus on ollut toimia apuna luolametsästyksessä. Luonneominaisuuksiltaan se on soveltunut hyvin työskentelemään myös pieninä ajueina ja tyypillisiä riistaeläimiä ovat olleet kettu, sauikko ja mäyrä. Työ on vaatinut koirilta vahvaa riistaviettä, hyvää toimintakykyä ja kohtuullisen kovaa, sisukasta luonnetta. Soveltuakseen luolatyöskentelyyn, koiran on täytynyt olla rakenteeltaan kestävä ja liioittelematon sekä sopivan kokoinen.

Jo varhain 1900-luvun alkupuolella rotu löysi paikkansa myös seurakoirana. Tämän jälkeen cairnterrierin metsästyskäyttö on ollut vähenevää niin rodun kotimaassa kuin muuallakin maailmassa. Suomessa rodun metsästyskäyttö on oletettavasti ollut vähäistä, koska tietoa tästä ei juuri ole saatavilla. Alkuperäinen rotutyyppe ja luonneominaisuudet on pyritty kuitenkin säilyttämään, huomioiden myös nykyinen, pääasiallinen käyttötarkoitus seurakoirana. Näiden ominaisuuksien vaalimisessa on onnistuttu hyvin, joskin metsästyskoiralta vaadittavat käyttöominaisuudet ovat jossain määrin väistyneet. Jalostuksessa eri luonneominaisuuksien painotuksissa on jouduttu tekemään kompromisseja alkuperäisten ominaisuuksien säilyttämisen ja nykyisen käyttötarkoituksen välillä. Rodussa on säilynyt runsaasti alkuperäisiä käyttöominaisuuksia ja edelleen löytyy yksilöitä, jotka soveltuvat hyvin jopa käytännön metsästykseseen. Käyttöominaisuuksien ei voida kuitenkaan katsoa säilyneen rodussa tasaisesti ilmentyen. Valtaosalta cairnterriereistä puuttuu tänä päivänä luolakoiralta vaadittavaa toimintakykyä ja kovuutta, sekä päämäärätietoista riistaviettä. Rodussa on säilynyt kuitenkin paljon sellaisia ominaisuuksia, joiden avulla cairnterrieri toimii hyvin jäljestyksessä sekä erilaisissa metsästyksen ilmaisu- ja noutotehtävissä.

Cairnterrierillä on osallistumisoikeus rodunomaisiin käyttökokeisiin, joita ovat luolakokeet (LUT, LUO, LUME) ja luolakoirien vesiriistakoe (VERI). Rodulla on ollut myös osallistumisoikeus metsästyskoirien jäljestämiskokeeseen (MEJÄ) jo ennen kuin koemuodosta tuli kaikille rodulle avoin. Koetuloksia rodulle on kirjattu vähän: aikavälillä 1991-2018 on luolakoirien taipumuskokeesta (LUT) 32 merkintää ja luonnonluolien tarkastamisesta (LUO) 3 merkintää. Vesiriistakoe on koemuotona Suomessa melko uusi ja toistaiseksi tuntematonkin. Tästä koemuodosta löytyy tulos yhdeltä koiralta vuonna 2011.

Jäljestämiskokeesta MEJÄ (joka ei ole varsinainen käyttökoe) on 45 merkintää aikavälillä 2002-2018. Rodusta löytyy kaksi käyttövaliota luoilta (KVA-L) ja yksi jäljestämisvalio (JVA).

Rotuyhdistys on viime vuosina pyrkinyt tuomaan käyttökokeita tunnetuksi rodunharrastajille ja kannustamaan näihin osallistumista. On järjestetty tutustumistilaisuuksia vesiriista-, verijälki ja luolatoimintaan. Nykyisillä luonneominaisuuksillaan valtaosan cairnterriereistä voisikin olettaa soveltuvan edellä mainittuihin käyttötarkoituksiin perinteistä luolametsästystä paremmin. Cairnit ovat usein myös erinomaisia jäljestäjiä. Vaikka koetuloksia on vähäisesti,

tiedetään että jäljestystä eri muodoissa harrastetaan rodun kanssa. Tyypillisesti cairn on jälkikoirana melko ilmavainuinen (sekatekniikka), vauhdikkaasti etenevä mutta jälkitarkka koira, joka jäljestää hyvin sekä veri- että laahausjälkeä. Jopa pelastusjäljelle ja -hakuun on koulutettu joitain rodun edustajia.

Koska käyttökoetuloksia tai muuta faktista tietoa rodun käyttöominaisuuksista on toistaiseksi vähän saatavilla, luonnetestituloksilla on merkittävä rooli luonneominaisuuksien todentamisessa ja seurannassa. Luonnetestituloksia täydentävät MH-luonnekuvauksesta saadut tulokset.

4.2.6. Käyttäytyminen kotona sekä lisääntymiskäyttäytyminen

Cairnterrierikerho ry toteutti vuonna 2016 Suuren terveystarkastuksen. Tilastointikelpoisia vastauksia saatiin tällöin 182 kappaletta. Tällä hetkellä todella laajaa, monipuolista ja päivitettyä tietoa eri ongelmien yleisyydestä ei ole saatavilla.

Cairnterrieriä on yleisesti pidetty iloisena, avoimena, luoksepäästävänä ja terrieriksi yllättävän sosiaalisena koirana. Rotua käytettiin alunperin pieninä ajueina luolametsästyksessä, joten aggressiivisesti toisiin koiriin suhtautuvat koirat eivät ole olleet tehtävänsä sopivia ja karsiutuivat jalostuksesta. Rotumääritelmän mukaan cairnterrierin tulee olla peloton ja iloinen, itsevarma, mutta ei riidanhaluinen. Ihanneyksilö ei provosoi, eikä provosoidu kovin helposti, mutta muiden vaihtoehtojen puuttuessa on tosipaikan edessä peloton ja periksi antamaton. Suoranainen aggressiivisuus on rodulle kuitenkin hyvin epätyypillistä ja ei toivottua.

Suurella terveystarkastuksessa kysyttiin omistajien mielipidettä cairnterrierien aggressiivisuudesta eri tilanteissa. Eniten aggressiivisuutta raportoitiin suhteessa toisiin (vieraisiin) koiriin. Useasti nuoret, alle 3-vuotiaat urokset ovat alttiita ”pullisteluu”, etenkin jos uroksen asema omistajaansa/ulkoiluttajaansa nähden ei ole täysin kunnossa. Mikäli samassa taloudessa asuu sekä uros, että narttu, saattaa uros suhtautua narttuun hyvinkin suojelevasti ja omistavasti etenkin muita uroksia kohtaan.

kysely 2007	aggressiivinen toisille koirille %	agg. tutuille/oman perheen koirille %	agg. vieraille ihmisille %	agg. tutuille/omille ihmisille %
ei	59,8	90,2	94,4	96,6
satunnaisesti	35,3	8,8	4,3	2,1
kyllä	4,1	0	0,2	0,2
vastaamatta	0,8	1,1	1,1	1,1
kysely 2016				
ei	65,4	92,3	96,8	99
satunnaisesti	31,9	6,6	2,7	0,5
kyllä	2,7	1,1	0,5	0,5
vastaamatta	0	0	0	0

Taulukko 15 Aggressiivinen käytös - Suuri terveystarkastus 2007 ja 2016.

Samassa taloudessa asuvat koirat tulevat yleensä hyvin toimeen keskenään ja nauttivat toistensa seurasta. Kuitenkin toisinaan nartut saattavat alkaa tappelemaan keskenään. Mikäli tilanne kärjistyy toistuvasti,ärkevin vaihtoehto on usein erottaa riitapukarit lopullisesti toisistaan.

Suuressa terveystarkastuksessa kysyttiin sopeutuuko koira helposti uusiin tilanteisiin. Kyllä-vastauksia saatiin 85,1 %, satunnaisesti 6,4 % ja ei 2,8 %. Terveystarkastuksen vastausten voidaan siis sanoa tukevan yleistä käsitystä cairneista sopeutuvaisina koirina. Herkkähaukkuseksi kyselyssä ilmoitettiin 20,3 % koirista (satunnaisesti 35,1 %, ei 44,5%).

Terveystarkastuksessa kysyttiin myös koira parhaiten kuvailevia vaihtoehtoja. Parhaiten kuvaavia vaihtoehtoja olivat rohkea (42,3 %) ja sosiaalinen (68,8 %). Seuraavaksi eniten ääniä keräsivät vaihtoehdot vilkas ja rauhallinen. Vastaajista enemmistö (68,1 %) koki koiran luonteen täyttäneen odotuksensa. 6,0 % ilmoitti koiransa olevan kovempi kuin odotti ja koiransa odotuksiaan rauhallisemmaksi raportoi 11 % vastaajista.

Viime vuosina on puhuttu ääniherkkyyden lisääntymisestä, mutta kattavaa tilastokelpoista tietoa tästä asiasta ei ole. Osa cairnterriereistä reagoi pelokkaasti esimerkiksi uuden vuoden raketteihin tai ukkoseen, toisiin niillä ei ole vaikutusta tai aiheuttavat ainoastaan vahtimiseffektin paukkeen takia. Cairnterrierikerholla ei ole käytettävissään kaikkia vanhoja luonnetestituloksia osioerittelyineen, mutta käytettävissä olevan materiaalin mukaan laukausvarmoja koiria on 45,7 %, laukauskokemattomia 26,8 %, laukausärtyisiä 14,3 %, laukausalttiita 9,1 % ja laukausarkoja 0,6 % luonnetestatuista cairnterriereistä. Ääniherkkyys ei ole rotutyypillistä cairnterriereille ja laukauspelottomuuden tulosten tiedetään olevan jossain määrin sidoksissa hermorakenteeseen. Luonnetestitulosten vuoksi ei rodun ääniherkkyydestä tarvitse pelästyä, mutta toki asiaan on kiinnitettävä huomiota, sillä ääniherkkyys arkielämässä hankaloittaa normaalia elämää erityisesti nyky-yhteiskunnassa kaupunkiolosuhteissa ja tiiviisti asuttaessa.

Lisääntymiskäyttäytyminen

Cairnterrieriä pidetään yleisesti hyvänä lisääntyjänä. Urokset astuvat luonnollisesti ja nartut hoitavat pennut hyvin ja itsenäisesti. Rodun edustajilla on tyypillisesti terve ja luonnollinen sukupuoli-, lisääntymis- ja hoivavietti. Keinosiemennyksiin ja sektioihin joudutaan turvautumaan harvoin. Tarkka tilasto asiasta puuttuu, mutta yleisen tiedon mukaan ongelmat ovat harvinaisia. Emät imettävät pentujaan vähintään 5-6 viikkoa, useat jopa luovutukseen asti. Emät viettävät ensimmäiset 2-3 viikkoa tiiviisti pentujensa kanssa ja kasvattavat ja leikkivät pikkuisiaan myöhemminkin aktiivisesti. Jos mittarina käytetään suvunjatkamiskykyä ja -vietettä, cairnterrieri on erittäin elinvoimainen rotu.

Suuren terveystutkimuksen 2007 mukaan (258 vastausta narttujen omistajilta) narttujen kiima alkoi useimmiten 8 kuukauden iässä (22,9 %), mutta vaihtelua löytyi alle 6 kk:n iän ja yli 10 kk:n iän väliltä. Suurimmalla osalla nartuista (67,8 %) kerrottiin olevan säännöllinen kiimaväli, joka yleisimmin oli 6-7 kuukautta (56,9 % nartuista).

Vuoden 2016 terveystutkimukseen vastasi 90 nartun omistajaa. Ensimmäinen kiima alkoi useimmiten 8 kk:n iässä 32 %:lla (vastaajia 78), vaihteluväli 6 kk - 14 kk. Kiimaväli on säännöllinen 77 %:lla nartuista (vastaajia 74), joka on yleisimmin 6-7 kk (75 %:lla nartuista).

Uroksien omistajilta Suureen terveystutkimukseen 2007 saatiin 210 vastausta. Siitokseen uroksista oli käytetty 36 urosta (17,1 %). Sukupuolivietti oli ilmoitettu normaaliksi 91,9 prosentilla tapauksista (193 urosta). Kolmella uroksella (1,4 %) oli kerrottu olevan huono tai madaltunut sukupuolivietti. Uroksen omistajien ilmoitusten mukaan yliseksuaalisia oli 6,1 % (13 urosta). Tutkimuksen uroksista 20,4 % (43 kpl) oli kastroidu syystä tai toisesta. Syiksi oli ilmoitettu esimerkiksi voimakas merkkailu, yliseksuaalisuus sekä aggressiivisuus. Mikäli kastrintipäätös oli tehty käytöksen muutoksen toivossa, oli sillä yleensä ollut toivottu lopputulos.

Vuoden 2016 terveystutkimukseen vastasi 92 uroksen omistajaa. Sukupuolivietti oli ilmoitettu normaaliksi 84,6 % uroksella (74 urosta), 1 %:lla huono tai madaltunut sukupuolivietti ja yliseksuaalisia uroksia 8,7 %:a (8 urosta). Tutkimuksen uroksista 27 %:a (25 urosta) oli kastroidu, syyksi oli ilmoitettu samoja syitä kuin aikaisemmassa tutkimuksessa ja lopputuloskin oli ollut toivottu käytöksen rauhoittuminen ja merkkailun lopettaminen.

Ikään liittyvät käytöshäiriöt

Cairnterrierikerhon tiedossa ei ole raportoituja tapauksia ennenaikaisesta dementiasta: toki iäkkäillä koirilla silloin tällöin esiintyy dementiaa, mutta tiedossa ei ole alle 10-vuotiailla ilmenneitä oireita. Koska cairnterrierin voidaan sanoa olevan terve rotu ja rakenteeltaan liioittelematon ja toimiva, ei näistä lähtökohdista tule lisäpainetta koirien käyttäytymiselle ja selviytymiselle esimerkiksi sosiaalisissa tilanteissa. Toki koiran sairastaessa tai tuntiessa kipua (vilkas, taistelutahtoinen ja toimintakykyinen koira ei aina helposti näytä kipuansa aktiivisessa elämässä) käyttäytyminen voi muuttua, mutta lähtökohtaisesti rodulla on hyvä tilanne: ei luppakorvia, lyhyttä kuonoa, runsaasti poimuttunutta nahkaa tai töpöhäntää.

4.2.7. Yhteenveto rodun käyttäytymisen ja luonteen keskeisimmistä

ongelmakohdista sekä niiden korjaamisesta

Rodulle tyypillinen ja toivottu luonne on kaksijakoinen. Se on energinen, iloinen, eloisa ja avoin, mutta samalla myös vahva, peloton ja vakaa. Aggressiivisuus ei kuulu cairnille, joskaan

se ei epäröi puolustaa itseään tai ”laumaansa”, mikäli sellaiseen tilanteeseen joutuu. Jalostuksellisesti keskeisintä on säilyttää tasapaino näiden ominaisuuksien kesken.

Rotujärjestön keräämän tiedon mukaan valtaosa rodun omistajista ja harrastajista on tyytyväinen koiransa luonteeseen ja luonteet ovat tyypillisiä. Aggressiivista käytöstä esiintyy harvoin, mutta aroista, pelokkaista koirista on viime vuosina tullut ilmoituksia enenevässä määrin. Luonnetesteistä ja jalostustarkastuksista saadut tulokset tukevat oletusta. Arkuuden ja pehmeiden yleistyminen on vakava uhka. Koska terrierit ovat perustaltaan nopeasti reagoivia ja valppaita koiria, luonteen pehmeys ja pelokkuus tuottaa ongelmia. Seurauksena on helposti hermostuneisuutta ja pakko-oireista käyttäytymistä. Koira on jatkuvassa stressitilassa ja ylireagoi ympäristön ärsykkeisiin esimerkiksi hillittömällä haukkumisella. Pahimmillaan arkuus johtaa pelkopohjaiseen aggressiiviseen käytökseen, jolloin koirasta ja sen käyttäytymisestä ei voi antaa takeita. Yhteiselämä tällaisen koiran kanssa on vaikeaa ja riskialtista. Muun muassa Ruotsissa on tehty tutkimus luonteen periytyvyydestä MH-luonneanalyysiin (Sundgren 2002) perustuen ja tulokset osoittavat että arkuudella on suuri periytymisaste.

Yhtä vakavaa kuin liiallisen arkuuden lisääntyminen olisi liiallisen flegmaattisuuden lisääntyminen. Rakenteen ja rotuspesifien yksityiskohtien lisäksi cairnin olemukseen kuuluu terrierimäinen kipinä, elämänilo ja itseriittoisuus. Ilman niitä cairn ei ole aito Cairn. Jos rodusta poistettaisiin valppaus, itsevarmuus ja eloisuus, häviäisi koko rodusta jotain hyvin oleellista.

Cairnterrieri toimii ensisijaisesti seurakoirana ja siihen tehtävään se soveltuu nykyisten luonneominaisuuksiensa osalta erinomaisesti. Kuitenkin kasvattamalla rotua ensisijaisesti seurakoiraksi, on siitä onnistuttu jossain määrin hävittämään toivottuja ja tärkeitä terrieriominaisuuksia. Tämä näkyy erityisesti luonnetestituloksissa, missä etenkin toimintakyvyn, taisteluhalun ja kovuuden osalta on parantamisen varaa. Samasta syystä myöskään alkuperäisiä käyttöominaisuuksia ei voi enää pitää itsestäänselvyytenä, vaikka toimivia yksilöitäkin edelleen löytyy. Cairnterrierillä on edelleen paljon hyviä ominaisuuksia monipuoliseksi käyttökoiraksi. Niitä ei tule pitää itsestäänselvyytenä vaan pyrkiä vahvistamaan entisestään. Rodun jalostuksessa ja kasvatuksessa on luonteelle ja käyttöominaisuuksille asetettava aiempaa suurempi painoarvo. Luonteeltaan ja taipumuksiltaan monipuolisten, niin seura-, harrastus- kuin käyttökoiraksikin soveltuvien yksilöiden määrää tulee lisätä ja saada aiempaa enemmän myös jalostuskäyttöön. Pehmeiden, arkojen ja pelokkaiden koirien määrää tulisi vastavuoroisesti pyrkiä vähentämään. Rodun ei ole tarpeen jakautua erillisiin käyttö- ja näyttölinjoihin, sillä oikeassa suhteessa esiintyessään toivotut ominaisuudet tekevät cairnterrieristä yhtäläillä miellyttävän seuralaisen kuin harrastus- ja metsästyskaverinkin.

4.3. Terveys ja lisääntyminen

Cairnterrierillä on harrastajien parissa maine elinvoimaisena, terveenä ja pitkäikäisenä rotuna. Rodussa tavataan perinnöllisiä sairauksia, mutta toistaiseksi rodulla ilmoitetut sairastapaukset

ovat rekisteröintimääriin verrattuna lukumäärältään pieniä. Samalla on kuitenkin todettava, ettei rodun terveydellisestä tilanteesta Suomessa ole tehty laajoja kartoituksia. Jonkinlaisen otannan kannan terveystilanteesta antaa kuitenkin rotuyhdistyksen vuonna 2007 jäsenistölle suorittama Suuri terveystutkimus. Vastauksia saatiin 468 kpl, joka vastaa noin 8,5 % oletetusta populaatiostamme. Annetuista vastuksista koski uroksia 210 kpl (45 %) ja narttuja 258 kpl (55 %). Kyselyyn kohteena olleiden koirien ikäjakauma oli 1 - 14 vuotta. 41,2 % oli nuoria, 1 - 3 vuotiaita koiria, 20,01 % yli 10-vuotiaita, 18,1 % 4 - 7-vuotiaita ja 11,5 % 7 - 9-vuotiaita. Kyselyyn vastanneista 86 % antoi koiransa terveydelle arvosanan erinomainen tai hyvä. Vastaavia tuloksia on saatu myös naapurimaista, esimerkiksi Ruotsista ja Tanskasta.

Sairastapauksista rotuyhdistykselle tuleva tieto perustuu jalostustietojärjestelmän kautta saataviin virallisiin terveystutkimustuloksiin sekä koiranomistajien ja kasvattajien vapaaehtoisin ilmoituksiin. Rodun yleistä terveydentilaa arvioitaessa vapaaehtoiseen ilmoittamiseen perustuvat tapausmäärät eivät oletettavasti kerro koko kuvaa rodun tilanteesta. Ihmisillä on lukuisia syitä olla ilmoittamatta koiransa sairauksista: kotikoirien omistajat eivät välttämättä miellä oman lemmikkinsä sairauksien olevan merkityksellistä tietoa rodun kannalta, he eivät ehkä muista kuka koiran kasvattaja on tai eivät kehtaa kertoa sairauksista kasvattajalle, koska kokevat sen olevan valittamista. Kasvattaja taas voi haluta pitää tiedot omanaan pelätessään jalostuskoiriensa leimautumista. On kuitenkin todettava, että viimeisen kymmenen vuoden aikana avoimuus ja sairaustietojen jakaminen julkisesti on selvästi lisääntynyt rodun harrastajien parissa. Myös koirien tutkiminen ja testaaminen on yleistynyt. Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmä ja Omakoira-jäsenpalvelu antavat myös uusia, aiempaa kattavampia mahdollisuuksia rodun terveystilanteen kartoittamiseen ja tiedon jakamiseen.

4.3.1. PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet ja viat

Rodulla ei ole PEVISA-määräyksiin perustuvia rajoituksia kasvatuksessa. SKL:n PEVISA-ohjeista silmänsairauksien ja polvilumpioiden tarkastusohjelmat voitaisiin liittää cairnterriereihin. Rotuyhdistys ei kuitenkaan ole toistaiseksi halunnut ryhtyä näin voimallisiin toimenpiteisiin, vaan pyrkinyt ohjaamaan tutkimusten pariin tiedottamisen ja kerhon pentuvälitykselle pääsyyvaatimuksena olevien jalostussuosittelujen kautta.

4.3.2. Muut rodulla todetut merkittävät sairaudet ja viat

Rodun merkittävät perinnölliset sairaudet voidaan jakaa niiden vakavuuden ja vaikuttavuuden perustella elinikää lyhentäviin (kuolemaan johtaviin) ja elämänlaatua heikentäviin (kipua ja epämukavuutta aiheuttaviin) sairauksiin. Jälkimmäisessä ryhmässä on mukana myös sellaisia sairauksia, jotka vakavina esiintyessään voivat johtaa lopettamiseen tai kuolemaan.

Merkittävimmät elinikä lyhentävät sairaudet

Portosysteemisen shuntin (PSS) eli maksan verenkierron osittainen ohittumisen aiheuttaa maksan verisuonituksen poikkeavuus, joka johtuu geenivirheestä. Kyseessä on synnynnäinen sairaus. Tyypillisesti cairnterriereillä maksashuntti on ekstrahepaattista muotoa, eli poikkeava verisuoniyhteys sijaitsee maksan ulkopuolella. Vakavissa tapauksissa verenkierto ohittaa maksan, eikä veri näin ollen puhdistu kuona-aineista ja myrkyistä. Sairaus aiheuttaa koiralle hitaasti etenevän myrkytystilan. Oireista lievimpiä ovat väsymys ja ruokahaluttomuus. Selvimät oireet ovat pakkoliikkeet, kuten kehän kiertäminen, päämäärätön vaeltaminen, pään painaminen sekä tasapainohäiriöt, tuijottaminen ja uneliaisuus. Muina oireina voi esiintyä runsasta juomista, oksentelua ja ripulia. Oireet ovat ajoittaisia ja vaihtelevia ja usein pahimmillaan kohta syömisen jälkeen. Vakavimmissa tapauksissa oireet näkyvät jo ennen luovutusikää. Pentu ei kehity muiden tahdissa ja turkki on selvästi huonompi kuin muilla pennuilla. Lievimätkin tapaukset havaitaan yleensä 1,5 vuoden ikään mennessä. Ekstrahepaattisia shuntteja on erilaisia ja korjausleikkaukset ovat usein mahdollisia. Myös oikealla ruokavaliolla voidaan oireita joskus helpottaa. Ilman korjausleikkausta vakavimmat asteet johtavat yleensä kuolemaan. (Lähde 6)

Suomessa on vuosilta 1989 - 2018 yhdistykselle raportoitu 42 22 maksashuntti- tai maksashunttiepäilytapausta sekä lisäksi kaksi muuta tapausta, joissa koiralla on ollut shuntin "sukulaisairausta" MVD (Mikrovaskulaarinen dysplasia). Sairautta on tutkittu paljon Hollannissa ja Yhdysvalloissa, mutta sen tarkka periytymismalli ei ole selvillä; tehdyt tutkimukset viittaavat kuitenkin todennäköisimmin autosomiseen, resessiiviseen ja polygeeniseen periytymistapaan. Sairaus voidaan todeta jo pikkupennulta sappihappotestillä tai veren ammoniakkimäärityksellä. Lopullinen, varma diagnoosi vaatii kuitenkin myöhemmin tehtäviä lisätutkimuksia. Näistä tärkeimpiä ovat ultraäänitutkimus (doppler) ja tietokonetomografia, joilla poikkeava, maksan ulkopuolinen suoniyhteys voidaan todeta ja paikantaa. Cairnpentujen maksashunttitestaaminen on laajasti käytössä useissa Keski- ja Länsi-Euroopan maissa. Suomessa rotuyhdistys suosittelee kaikkien cairnpentueiden sappihappotestaamista ja yhdistyksen pentuvälitykseen pääsyn yhtenä ehtona on, että pennut sappihappotestataan. Yhä useampi kasvattaja Suomessa testaa pennut ennen luovutusta sappihappotesteillä.

Sairaana jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää ei suositella uusittavaksi. Mikäli jokin yhdistelmä tuottaa maksashunttijälkeläisen, suositellaan, että ainakin jalostukseen käytettävät sairaan yksilön pentuesisarukset tutkitaan sappihappotestillä ennen jalostuskäyttöä.

Mikäli koira jättää kahdessa eri yhdistelmässä maksashunttijälkeläisen, ei sitä suositella käytettäväksi jalostukseen. Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) tai näiden täyssisaruksissa esiintyy molemmin puolin sukua sairas tai sairautta jälkeläisilleen (todennäköisesti) periyttänyt koira.

Munuaisdysplasia tai PNP eli Progressiivinen nefropatia (etenevä munuaisrappeuma), on sairaus, jossa munuaiset ovat synnynnäisesti alikehittyneet. Kyseessä on kehityshäiriö, joka

johtaa munuaisten vajaatoimintaan. Munuaisdysplasia on perinnöllinen, todennäköisesti resessiivisesti (eikä esim. dominantisti epätäydellisellä penetraatiolla) periytyvä sairaus, ts. sairauden aiheuttavan geenin on tultava kummaltakin vanhemmalta, ennen kuin sairaus ilmenee jälkeläisessä. Ilmenemisikä vaihtelee ja sairauden paranemisennuste on erittäin huono. Usein sairaus johtaa kuolemaan jo pentuiässä, lievemmissä tapauksissa koira saattaa elää jopa 6-7-vuotiaaksi. Sairaudesta seuraa yleensä virtsamyrkytys, joka johtaa kuolemaan. Oireita ovat runsas virtsaaminen ja toistuva oksentelu, koska koira juo paljon. Myös laihtuminen ja huono ruokahalu kuuluvat taudinkuvaan. Sairauden jäljille päästään verikokeiden tai ultraäänitutkimuksen pohjalta, mutta varma diagnoosi edellyttää mikroskooppista näytettä munuaiskudoksesta eli munuaisbiopsiaa.

Suomessa on aiemmin tavattu joitain munuaisdysplasiatapauksia, ja viimeisten noin 10 vuoden aikana rotujärjestön tietoon on tullut 8 tapausta. Sairautta on tavattu ja tutkittu Ruotsissa, jossa tunnettuja tapauksia on joitakin kymmeniä. Suomen kannassa on paljon ruotsalaislinjoja ja sukutauluista löytyy tunnettuja PNP-kantajia. Rotujärjestö pitää tärkeänä seurata tilannetta aktiivisesti.

Sairasta koiraa, sen vanhempia (sairauden kantajia) eikä pentuesisaruksia suositella käytettäväksi jalostukseen. Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) tai näiden täyssisaruksissa esiintyy molemmin puolin sairas tai sairautta jälkeläisilleen periyttänyt koira.

Merkittävimmät elämänlaatua heikentävät sairaudet

Luusto- ja nivelsairaudet

Calvé Legg Perthes-vika I. reisiluunpään osittainen kuolio. Ensimmäiset oireet voivat ilmaantua noin 4 kuukauden ikäisellä pennulla, yleensä viimeistään 18 kuukauden ikäisenä. Sairaudessa on kyse reisiluunpään kuolioitumiseen johtavasta verenkierron häiriöstä, jonka syy on tuntematon. Tyypillisiä oireita ovat sairaan jalan hyytymä, ts. koira ei varaa painoaan sille joka askeleella. Samoin oireita ovat liikkumishaluttomuus esimerkiksi portaissa sekä jäykkyys ylösnousun jälkeen. Oireet yleensä pahenevat rasituksen jälkeen. Lieviä tapauksia ei aina edes huomaa.

Sairauden periytymistapa ei ole täysin selvillä, mutta todennäköisesti kyseessä on resessiivinen, polygeeninen periytyminen. Sairaus ei johda kuolemaan, mutta on elämänlaatua selvästi heikentävä. Korjausleikkauksista ja on saatu hyviä tuloksia, leikkauksen jälkeisen kuntoutuksen ollessa keskeisessä roolissa. 1989 - 2012 rekisteröidyistä pennuista kerhon tietoon tullut 52 tapausta. Uusia tapauksia ilmoitetaan kerholle keskimäärin kaksi vuodessa vaihteluvälin ollessa 0 - 7 kpl vuodessa. Vuoden 2012 jälkeen kerhon tietoon on tullut yhteensä vain 3 tapausta.

Jalostukseen ei suositella sairasta koiraa tai yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) esiintyy molemmin puolin sairaus tai sairautta toden näköisesti jälkeläisilleen periyttänyt koira.

Sairaana jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää ei suositella uusittavaksi. Vanhempia voidaan käyttää jalostukseen rajoitetusti, jolloin seurataan syntykö saman sairauden vaivaamia jälkeläisiä eri yhdistelmistä. Jos sellaisia syntyy, ei koiraa suositella käytettäväksi jalostuksessa.

Patellaluksaatio (polvilumpion sijoiltaanmeno) on synnynnäinen, perinnöllinen sairaus, jonka periytymistapaa ei täysin tunneta. Patellaluksaatio liittyy usein koko takajalan virheasentoon, mutta se voi johtua myös nivelpintojen vajaakehityksestä tai tapaturmasta. Sairaus on melko yleinen pienillä roduilla.

Patellaluksaatio ilmenee yleensä hyppelynä. Toisin sanoen ravatessaan koira koukistaa hetkittäin raajaansa sen sijaan, että tukeutuisi sillä maahan (polvilumpio on luiskahtanut pois paikoiltaan), ja jatkaa sitten normaalia ravia (polvilumpio on palautunut paikoilleen). Lievät tapaukset eivät välttämättä oireile lainkaan ennen kuin vuosien kuluttua, jos niveleen muodostuu kulumaa. Patellaluksaatio voi myös pahentua iän myötä. Vaikeissa tapauksissa polvilumpio voi olla poissa paikoiltaan jo pennun syntyessä. Eläinlääkärin tutkimuksissa luksaatio luokitellaan asteisiin 0, I, II, III, IV. 0-tulos tarkoittaa terveitä polvia ja muut arvot riippuvat siitä kuinka paljon lumpiota voidaan liikuttaa pois paikaltaan. (Lähde 9).

Vuosina 2003 - 2013 on annettu yhteensä 1354 lausuntoa. Näistä 0-tuloksia oli 1216 (90 %), 1-tuloksia 119 (9 %), 2-tuloksia oli 17 (1 %) ja 3-tuloksia oli 4 (0,3 %). Patellaluksaatiota tavataan kannassamme siis melko runsaasti eli n. 9 prosentilla tutkituista. Tyypillisesti muutokset ovat kuitenkin asteikon lievimmästä päästä ja patellan korjausleikkauksia joudutaan tekemään kohtuullisen vähän. Rotuyhdistys suosittelee jalostukseen käytettäville koirille virallista polvitutkimusta ennen jalostuskäyttöä.

Vuosina 2014 - 2019 (3.8.2019 otettu tilasto) lausuntoja on annettu yhteensä 822 kpl. Näistä on 0-tuloksia 719 (82 %), 1 tuloksia 82 (10 %), 2-tuloksia 19 (2,3 %) ja 3-tuloksia 1 (0,1 %). Monen vuoden tutkimuksista huolimatta patellaluksaatiota on enemmän kuin aikaisemmassa 10 vuoden aikana tutkituissa eli 12,4 %:lla.

Polvituloksen 1 saanut koira voidaan parittaa vain 0-tuloksen saaneen koiran kanssa. 2- tai sitä huonomman tuloksen saanutta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Virallisen polvitutkimuksen alaikäraja on 1 vuotta. Alle 3-vuotiaana tutkitut polvet tulee tutkia uudelleen koiran täytettyä 3 vuotta.

Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) esiintyy molemmin puolin sairaus tai sairautta todennäköisesti jälkeläisilleen periyttänyt koira.

Craniomandibulaarisen osteopatian (CMO) eli alaleuan luuston kehityshäiriön periytyminen on autosomaalinen resessiivinen. Se ilmenee usein n. 4 kk:n iässä voimakkaana alaleuan

kipuiluna. Kipua voi esiintyä myös eturaajoissa. Yleensä oireet poistuvat itsestään n. 1 vuoden ikään mennessä. Suomessa tiedetään aikaisemmilta vuosilta jokunen yksittäistapaus. Tanskassa tiedetään muutamia sukulinjoja, joissa esiintyy kyseistä sairautta. Sairautta tutkitaan Suomessa. Kromosomialue on löydetty, geeniä etsitään.

Lievemmistä synnyntäisistä epämuodostumista rodussa tavataan yleisimmin **häntämutkaa**. Häntämutka on perinnöllinen vika, joka johtuu häntänikamien yhteenkasvamisesta ja epämuotoisuudesta ja liittyy luun muodostuksen häiriöihin. Mutka voi sijaita missä kohtaa häntää tahansa ja vaihdella hyvin lievästä, vain tarkasti tunnustellen havaittavista nikamavälien painaumista tai kohoumista, selvästi havaittavaan useasta kohtaa taittuneeseen häntään. Vian tarkkaa periytymismallia ei ole toistaiseksi selvitetty, mutta resessiivistä autosomaalia periytymistapaa on esitetty. Vakavimmat mutkat näkyvät jo pennun syntyessä ja valtaosa on tunnettavissa jo ennen luovutusikää. Osa mutkista on niin lieviä, että ne voidaan varmasti diagnosoida vain röntgentutkimuksella. Rotujärjestö on tilastoinut 92 ilmoitettua häntämutkatapausta vuosilta 1989 - 2018. Uusia tapauksia ilmoitetaan vuosittain noin 3 - 6 kpl. Jos koiralla on häntämutka, sitä ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Silmäsairaudet

Vakavista **silmäsairauksista** cairnterrierin kohdalla merkittävimpiä ovat **Ocular Melanosis** (aik. pigmentti glaukooma) ja **perinnöllinen harmaakaihi** (HC).

Ocular Melanosis, joka vakavimmissa muodoissaan voi johtaa sekundääriseen glaukoomaan (silmänpainetauti), tavataan ainoastaan cairnterrierillä. Kyseessä on silmän keskikalvon melanosyyttien (pigmenttisolujen) lisääntyminen ja kerääntyminen virtauskulmaan ja silmän kovakalvon laskimopunokseen, joka aiheuttaa silmänsisäisen paineen nousua nousua ja glaukoomaa. Melanosyyttejä voidaan havaita silmän valkuaisessa (mustia pilkkuja tai läiskiä silmän valkoisella alueella), sidekalvon alla ja silmänpohjassa. Osalla sairastuneista voidaan tavata myös hyvänlaatuinen iiriksen melanooma. Oireet ilmenevät 2 - 14-vuotiailla ja muutokset etenevät yleensä hitaasti. Sairaus ei ole parannettavissa, mutta sen etenemistä voidaan hidastaa lääkityksellä. Silmänpaineen noustessa (glaukooma) sairaus aiheuttaa koiralle kipua ja vaikeimmissa tapauksissa sairas silmä voidaan joutua poistamaan. Perinnöllisyysmalli on epäselvä, mutta sukutauluanalyysin pohjalta on epäilty sairauden periytyvän autosomisesti ja dominoivasti (lähde 5). Todettuja Ocular melanosis -tapauksia on yhdistyksen tiedossa 26 40 kappaletta. Tapausten määrä kasvoi selvästi vuoden 2006 jälkeen, kun jalostuskoirien silmiä ryhdyttiin tutkimaan useammin kuin kerran elämän aikana.

Perinnöllinen harmaakaihi eli hereditaarinen katarakta samentaa silmän linssin osittain tai kokonaan. Tunnettujen muotojen periytymismekanismi on yleensä autosomaalinen resessiivinen, mutta useimpien muotojen periytymismallia ei tiedetä. Sairauden alkamisikä vaihtelee suuresti. Perinnöllinen kaihi on yleensä molemminpuolinen ja johtaa sokeuteen, jos linssien samentuminen on täydellinen. Jos kaihisamentuma jää hyvin pieneksi, sillä ei ole vaikutusta koiran näkökykyyn. Kaihi voidaan poistaa leikkauksella. Paras leikkaustulos

saadaan, kun leikkaus tehdään ennen kuin kaihimuutos on täydellinen. Hoidon edellytyksenä on se, että silmänpohja on terve. (Lähde 5) Yhdistyksen tiedossa on 20 HC-tapausta.

Kaikki silmäsairaudet alentavat näkökykyä ja useimmiten aiheuttavat myös sokeuden. **HC ja PRA** (etenevä verkkokalvon rappeuma, tavattu kannassamme vain yksittäisiä tapauksia) ovat erityisen ikäviä siksi, että oireet ilmaantuvat usein hyvin nuorella iällä (n. 1-vuotiaana) ja voivat johtaa sokeutumiseen hyvin pian. **Ocular Melanosis ja primääri linssiluksaatio** ilmenevät vasta keski-ikässä tai sen jälkeen, mutta ovat kivuliaita, pikaista ensiapua ja usein leikkaushoitoa ja/tai jatkuvaa lääkitystä vaativia, ja voivat johtaa sokeutumiseen. Tilanteen kartoittamisen ja ongelmien lisääntymisen ehkäisemisen kannalta Cairnterrierikerho pitää silmätarkastuksia erittäin tärkeinä.

Cairnterrierikerho on vuodesta 2006 alkaen suositellut jalostuskoirille silmätutkimuksia. Jalostukseen käytettävien koirien tulisi olla astutushetkellä virallisesti silmätarkastettuja ja merkittävien, perinnöllisten silmäsairauksien osalta terveiksi todettuja. Alle 6-vuotiaana tarkastetun koiran silmätutkimustulos ei saa olla astutushetkellä kahta vuotta vanhempi. Mikäli koiran jommallakummalla vanhemmalla on todettu *Ocular Melanosis*, on sen silmätarkastustulos voimassa vuoden kerrallaan.

Epäilyttävä- tai avoin-lausunnon saanutta koira ei suositella käytettäväksi jalostukseen, ennen kuin se eläinlääkärin määrittelemän seuranta-ajan jälkeen tutkitaan uudelleen ja todetaan sairauden osalta terveeksi.

Sairaana jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää ei suositella uusittavaksi. Vanhempia voidaan käyttää jalostukseen rajoitetusti, jolloin seurataan syntykö saman sairauden vaivaamia jälkeläisiä eri yhdistelmistä. Jos sellaisia syntyy, ei koira suositella käytettäväksi jalostuksessa.

Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) esiintyy molemmin puolin sairas tai sairautta todennäköisesti jälkeläisilleen periyttänyt koira.

Allergiat ja autoimmuunisairaudet

Autoimmuunisairaudet

Autoimmuunisairaudet liittyvät yksilön puolustusmekanismeihin. Autoimmuunisairaus tuhoaa virheellisesti yksilön omia kudoksia ja siihen liittyy usein perinnöllinen alttius.

Autoimmuunisairauksia on lukuisia. Koirien autoimmuunisairauksiin kuuluvat yleisimpinä allergiat, atopiat, kilpirauhasen vajaatoiminta, diabetes, Addisonin tauti, trombosytopenia, immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia, reuman kaltaiset sairaudet, autoimmuuni aivokalvontulehdus ja erilaiset suolistosairaudet. Cairnterriereillä tavatut autoimmuunisairaudet ovat yleistyneet viime vuosina, vaikka toistaiseksi ilmitulleet tapausmäärät ovat suhteellisen pieniä. Rotuyhdistys seuraa erityisesti Addisonin taudin,

erilaisten allergioiden ja immuunivälitteisen hemolyyttisen anemian esiintymistä kannassamme.

Allergiat ilmenevät useimmiten iho- ja/tai suolisto-ongelmina ja ovat yleistyneet cairnterriereillä, kuten muillakin roduilla. Allergiat vaihtelevat lievistä vaikeisiin asteisiin. Allergiaa aiheuttavien tekijöiden kartoittaminen on usein vaikeaa ja kallista; vaikeissa tapauksissa myös hoito on kallista. Allergiasta ei parannuta, mutta sen kanssa voi elää oikealla hoidolla huoletontakin elämää. Vakavimmissa tapauksissa koiran lopettaminen voi olla armeliain vaihtoehto. Kerhon tiedossa on 52 allergiatapausta vuosilta 1989-2019. Viime vuosina kerhon tietoon on tullut vain muutamia tapauksia. Muutkin iho-ongelmat ovat trimmaajien ja eläinlääkärien mukaan yleistyneet cairneilla.

Lisämunuaisen kuorikerroksen vajaatoiminta eli **Addisonin tauti** on nuorilla ja keski-ikäisillä koirilla esiintyvä suhteellisen harvinainen sairaus. Tauti on nartuilla kaksi kertaa uroksia yleisempää. Tyypillisinä oireina on epämääräisen oksentelu- ja ripulijaksot, ruokahaluttomuus ja väsymys. Sairauden alkuvaiheessa oireita saattaa esiintyä ainoastaan stressitilanteissa tai sairastelun yhteydessä. Merkittävät elektrolyyttitasapainon muutokset (Na/K) voimistavat oireita ja voivat johtaa Addisonin kriisiin, joka on aina hätätapaus. Addisonin tauti koiralla on ennusteeltaan hyvä omistajan noudattaessa tarkasti lääkitysohjeita. Hoitotasapainon arvioimiseksi koiran veriarvoja seurataan kahdesti vuodessa otettavilla verikokeilla. Addisonin tautiin sairastuneilla koirilla on muita koiria suurempi riski sairastua myöhemmin sokeritautiin, kilpirauhasen vajaatoimintaan tai muuhun autoimmuunitaustaiseen sairauteen.

Vuosina 2005 - 2013 rotuyhdistyksen tietoon on tullut 12 tapausta. Vuosina 2014 - 2019 tapauksia on ilmoitettu 8 lisää. Tätä ennen sairaudesta on vain kaksi merkintää. Sairauden yleistymisestä rodussa on raportteja myös muissa rodun merkittävässä kasvatustaissa, erityisesti Ruotsissa.

IMHA/AIHA

Immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia (IMHA / AIHA) on sairaus, jossa immuunijärjestelmä tuhoaa oman elimistön punasoluja. Punasolujen hajoamista sanotaan hemolyysiksi ja sen tuloksena on anemia. Koska veressä ei ole riittävästi punasoluja, alkaa koko elimistö kärsiä hapenpuutteesta ja se näkyy tihentyneenä hengityksenä ja sydämen lyönteinä. Sairaus on hengenvaarallinen ja sen muita oireita ovat mm. väsymys, heikkous, syömättömyys ja keltaisuus. Sairastunut koira vaatii aina tehohoitoa, usein myös verensiirtoja. Paranemisennuste on kohtuullisen pieni. Sairaus on yleisempi nartuilla kuin uroksilla. Sairauden periytyvyydestä tai perinnöllisyydestä ei ole tarkkaa tietoa. Yhdistyksen tietoon on tullut vasta 6 tapausta, mutta sairauden vakavuuden vuoksi tilannetta seurataan edelleen.

Autoimmuunisairauksien kohdalla sairaan jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää ei suositella uusittavaksi. Vanhempia voidaan käyttää jalostukseen rajoitetusti, jolloin seurataan syntykö saman sairauden vaivaamia jälkeläisiä eri yhdistelmistä. Jos sellaisia syntyy, ei koira suositella käytettäväksi jalostuksessa.

Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) esiintyy molemmin puolin samaa tai muuta autoimmuunisairautta sairastava tai sairautta todennäköisesti jälkeläisilleen periyttänyt koira.

Muut sairaudet

Cairneilla tavataan Suomessa jonkin verran **sydänsairauksia**. Rotukohtaista tietoa sairauksien periytyvyydestä ei ole saatavilla, mutta oletettavasti useimmilla, nuorilla koirilla tavatuilla sydänsairauksilla on perinnöllinen tausta. Rotuyhdistys on listannut 32 sydänperäistä sairasilmoitusta vuosilta 1998-2012. Diagnoosina on yleisimmin sivuääni tai läppävika (mitraaliläpän vuoto). Yhteinen nimittäjä kaikille tapauksille on, että vika on todettu nuorella, korkeintaan 1-4-vuotiaalla koiralla. Valtaosa tapauksista pystyy kuitenkin elämään normaalia elämää vaivastaan huolimatta ja lääkitystä tarvitaan vasta vanhempana. Joillakin vika on kuitenkin ollut niin vakava, että se on johtanut koiran lopettamiseen tai koira on menehtynyt äkillisesti. Koska sydänongelmia tavataan muissakin maissa, rotuyhdistys seuraa tilannetta aktiivisesti. Virallinen sydänkuuntelutulos löytyy 58:lta vuosina 1988-2012 syntyneeltä koiralta.

Sairaana jälkeläisen tuottanutta yhdistelmää ei suositella uusittavaksi. Vanhempia voidaan käyttää jalostukseen rajoitetusti, jolloin seurataan syntykö saman sairauden vaivaamia jälkeläisiä eri yhdistelmistä. Jos sellaisia syntyy, ei koira suositella käytettäväksi jalostuksessa.

Jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) esiintyy molemmin puolin sairas tai sairautta todennäköisesti jälkeläisilleen periyttänyt koira.

Rodulla tunnetaan myös muita perinnöllisiä sairauksia, mutta toistaiseksi niitä ei ole tavattu Suomessa lainkaan tai vain harvoin yksittäistapauksina.

Rodulla muissa maissa ja kirjallisuudessa kuvatut sairaudet

Hemofiliat A ja B eli verenvuototaudit periytyvät sukupuoleen sidotusti x-kromosomaalisesti (nartut voivat olla kantajia, urokset voivat olla sairaita). Suomessa tiedetään yksi pentue (hemofilia A), lähdelehdissä mainintoja rodun sairauksina.

Rodun verenvuotosairautena mainitaan kirjallisuudessa myös ***von Willebrandtin tauti***, joka periytyy autosomaalisesti (ei sukupuolikromosomin kautta periytyvä).

Leukodystrofian (GCL) eli Krabben-taudin eli etenevän keskushermoston rappeuman periytymistapa on resessiivinen. Suomessa ei ole tiedossa tapauksia, mutta leukodystrofiaa pidetään rodun sairautena, johtaa kuolemaan yleensä alle 6 kk:n iässä. Sairauteen on Yhdysvalloissa kehitetty DNA-testi. Geenitestiä on saatavana myös Suomessa (Laboklin ja MyDogDNA).

4.3.3. Yleisimmät kuolinsyyt

Cairnterrieri on tyypillisesti pitkäikäinen rotu ja useimmat saavuttavat vähintään 12 vuoden iän. 14 - 16-vuotiaat veteraanit eivät nekään ole erityisen harvinaisia. Tätäkin vanhempia cairnterrierejä tiedetään useita. Rotujärjestö ei ole kyennyt toistaiseksi keräämään kattavaa tietoa rodun kuoliniästä tai kuolinsyistä. Kennelliiton jalostustietojärjestelmästä löytyy 4/2019 mennessä 628 kuolinsyyilmoitusta 1988 - 2018 syntyneistä koirista.

Kuolinsyy	Lukumäärä	% kaikista (628)	Kuolleiden keski-ikä
Vanhuus (luonnollinen tai lopetus)	164	26,1	13 v 11 kk
Kasvainsairaudet, syöpä	94	15,0	11 v 3 kk
Kuolinsyytä ei ole ilmoitettu	86	13,7	10 v 10 kk
Tapaturma tai liikennevahinko	55	8,8	4 v 8 kk
Maksan ja ruoansulatuskanavan sairaus	37	5,9	10 v 3 kk
Lopetus ilman sairauden diagnosointia	37	5,9	12 v 3 kk
Muu sairaus, jota ei ole listalla	34	5,4	8 v 2 kk
Sydänsairaus	22	3,5	7 v 8 kk

Taulukko 16. Yleisimmät kuolinsyyt ja kuolleiden keski-ikä.
Lähde: Suomen Kennelliitto Jalostustietojärjestelmä.

Vaikka Jalostustietojärjestelmän otanta on pieni verrattuna aikavälin 1988 - 2018 rekisteröintimääriin, voidaan sitä pitää suuntaa-antavana. Valtaosa koirista elää pitkän elämän, joka päättyy luonnolliseen kuolemaan tai eutanasiaan vanhuuden vaivojen laskiessa selvästi koiran elämänlaatua. Myös ” lopetus ilman sairauden diagnosointia ”-tilastoissa oli vanhoja koiria, joiden kohtaloksi on koitunut ikääntymiseen liittyvät vaivat elimistön rappeutumisesta johtuen. Ikääntyvien koirien sairauksista yleisin lopetuksen syy on erilaiset kasvain- ja syöpäsairaudet. Tilasto tukee myös rotujärjestön oletusta kasvainsairauksien yleisyydestä nimenomaan ikääntyneillä koirilla. Selvistä sairausryhmistä toiseksi yleisin oli maksan ja ruoansulatuskanavan sairaudet, jonka sisällä oli kuitenkin melko laaja ja jäsentymätön joukko erilaisia diagnooseja. Erilaisista sydänsairauksista oli 10 mainintaa. Nuorten koirien yleisin kuolinsyy oli tapaturma tai liikennevahinko, mikä vilkkaan, uteliaan ja pelottoman rodun kohdalla ei tule yllätyksenä.

Kuolinsyytilastossa on myös paljon koiria, joiden kuolinsyytä ei ole tarkemmin eritelty tai mahdollista sairautta diagnosoitu. Rotujärjestön näkökulmasta tämä joukko on sekä mielenkiintoinen, että haastava. Ilman tarkkaa kuvausta tai diagnoosia näiden koirien merkitys jää rodun sairauksien tilastoinnin kannalta harmaalle alueelle. Elinaikatilastoissa näilläkin on kuitenkin arvonsa.

4.3.4. Lisääntyminen

Rotuyhdistyksellä ei ole kerättyä tilastoja rodun lisääntymiseen liittyvistä ongelmista, eikä näistä juurikaan tule ilmoituksia. Cairn-terrieriä pidetään rodun harrastajien parissa ”helppona kasvatettavana”. Toisin sanoen rodulla on terve sukupuolivietti ja liioittelemattoman rakenteen vuoksi niin astutukset kuin synnytyksetkin sujuvat pääsääntöisesti luonnollisesti ja ongelmitta. Eläinlääkäriin apuun synnytyksissä turvaututaan harvoin.

2016 tehdyssä terveystarkastuksessa kysyttiin myös lisääntymisongelmista. Vastanneista jalostukseen käytetyistä 36 nartusta (2 nartulla) kerrottiin olleen synnytyso ongelmia. Tyypillisesti synnytyso ngelmat rodussa liittyvät synnytykseeseen (kohtuun kuollut tai normaalia suurempi pentu). Hyvin pienen tai erittäin suuren pentueen kohdalla tavataan toisinaan polttoheikkoutta, mutta näiden määristä ei rotuyhdistyksellä ole tarkempaa tietoa. Kovin yleisenä ongelmana sitä ei kuitenkaan pidetä.

Uroksien omistajilta suureen terveystarkastukseen saatiin 90 vastausta. Seitsemällä näistä koirista (7,7 %) oli toinen kives laskeutumatta ja yhdeltä oli laskeutumatta molemmat. Kolmen koiran osalta kiveksen tilaa ei ollut ilmoitettu. Näin ollen kivesvikaisia oli 9,1 % kyselyn uroksista.

2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
4,1	4,1	4,0	3,8	3,8	4,0	4,1	4,2	4,1

*Taulukko 17. Keskimääräiset pentuekoot 2010- 2018.
Lähde: Suomen Kennelliitto, Jalostustietojärjestelmä.*

Rodun pentueet ovat tyypillisesti noin 3 - 5 pennun pentueita, eikä lukumäärissä ole tapahtunut vuosien varrella merkittäviä muutoksia. 6 - 7 pennun pentueet eivät nekään ole kovin harvinaisia. Rodussa tunnetaan myös joitain narttuja ja narttulinjoja, jotka toistuvasti saavat 8 - 10 pennun pentueita. Yli kuuden pennun pentueet ovat kuitenkin kohtuullisen harvinaisia.

Rodun pentujen syntymäpaino on keskimäärin 170 - 220 g normaalina pidetyn syntymäpainon asettuessa 130 - 250 g haitariin. Tätä pienemmilläkin elinvoimaisilla, virkeillä pennuilla on vielä erittäin hyvät selviytymismahdollisuudet. Alle 100 g syntyessään painavat pennut harvemmin selviävät ilman kasvattajan tukitoimia, joskin näiden tarkoituksenmukaisuutta kannattaa jokaisen kasvattaja harkita tarkkaan. Jalostukseen voimakkaasti elämänsä alussa tuettuja pentuja ei tulisi käyttää koskaan. Tyypillisesti cairn-terrierin pennut ovat syntymästään alkaen virkeitä, elinvoimaisia ja hakeutuvat hyvin nisälle. Rodun pennut nousevat jaloilleen ja tutkimaan ympäristöään jo 2,5 - 3 viikon iässä.

Rodussa harvemmin ilmoitetaan vakavista, silmin havaittavista synnynnäisistä epämuodostumista. Rotuyhdistyksen tietoon on tullut vuosien varrella vain muutama tapaus. Rodun pentuekuolleisuudesta ei ole saatavilla tilastotietoa, vaikka Kennelliitolle ilmoitetaan kuolleista pennuista pentueilmoituksen yhteydessä.

4.3.5. Sairauksille ja lisääntymisongelmille altistavat anatomiset piirteet

Cairnterrieri on kaikilta ominaisuuksiltaan luonnollinen ja liioittelematon rotu, eikä sen rakenteeseen tai ulkomuotoon liity epäterveitä, sairauksille tai lisääntymisongelmille altistavia piirteitä.

4.3.6. Yhteenveto rodun keskeisimmistä ongelmista terveydessä ja lisääntymisessä

Cairnterrierillä on ollut pitkään maine terveenä ja pitkäikäisenä rotuna. Se ei kuitenkaan poista sitä tosiasiaa, että rodussa tavataan useita vakaviakin perinnöllisiä sairauksia. Näistä merkittävimpiä ovat maksashuntti ja munuaisdysplasia. Elämänlaatua heikentävistä sairauksista eniten tavataan allergioita ja sydänsairauksia. Toistaiseksi vakavia sairauksia tavataan lukumääräisesti kohtuullisen vähän, mutta niitä tavataan rodussa kaikkialla maailmassa. Luotettavia tilastoja tapausten todellisesta lukumääristä ei myöskään ole toistaiseksi saatavilla, joskin kehittyvien tutkimusmenetelmien ja avoimemman, tiedostavamman kasvatuskulttuurin ansiosta tietoa saadaan aiempaa paremmin. Maksashunttitapausten esiinsaamiseksi ja sairauden ehkäisemiseksi rotujärjestö suosittelee kaikille pennuille sappihappotestausta, ja rodun kasvattajat sitä myös varsin yleisesti käyttävät.

Jalostuskoirille suositellaan silmä- ja polvitutkimuksia. Patellaluksaatiota tavataan kohtuullisen usein, tosin muutokset ovat tyypillisesti lieviä. On kuitenkin selvää, että pitkäikäisellä rodulla pienikin ylimääräinen liikkuvuus nivelessä saattaa aiheuttaa ongelmia ajan mittaan. Valtaosalla polvet tutkitaan nuorena - noin yhden vuoden iässä. Jos polvet tutkitaan myöhemmin uudestaan, todetut muutokset ovat usein lieventyneet tai kadonneet. Terveeksi todettuja polvia puolestaan tutkitaan harvoin uudestaan, joten niiden muutoksista suuntaan tai toiseen saadaan vain vähän tietoa.

Myöhemmällä iällä suoritettavissa silmätutkimuksissa on löytynyt useita ocular melanosis -tapauksia. Sairaus on haaste jalostuksessa, sillä se saattaa ilmaantua vasta myöhemmällä iällä, varsinaisen jalostusuran jälkeen. Alustavissa tutkimuksissa on saatu viitteitä myös sen mahdollisesta, dominantista periytymisestä. Mikäli näin on, sairastumiseen riittää, että vikageenin saa vain toiselta vanhemmaltaan. Säännölliset silmätarkastukset pitkälle vanhuusikäen asti ovat suositeltavia, varsinkin jos koiran lähisuvussa on tavattu kyseistä sairautta.

Valtaosassa rodun merkittävistä sairauksista vuosittaiset tapausmäärät ovat pysyneet melko tasaisina ja kohtuullisen matalina. Monien keskeisten sairauksien/vikojen – osalta rotujärjestön tietoon viime vuosina tulleiden tapausten lukumäärät ovat olleet alhaisia, mikä voi kertoa myös siitä, että esiin tulleita tapauksia on raportoitu rotujärjestölle harvemmin kuin

aikaisemmin. Myös vakavimpien (kuten munuaisdysplasia, maksashuntti) tapausten osalta ollaan rotujärjestön näkökulmasta harmillisen usein jääty epäilyn asteelle.

Rodun yleisimpiin, merkittäviin sairauksiin ei toistaiseksi ole saatavilla geenitestejä. Niitä tuskin saadaan lähivuosina käyttöön. Pääpaino sairauksien vastustamisessa on toistaiseksi sairauskohtaisissa jalostussuosituksissa ja tiedottamisessa. Jalostustoimikunta jakaa tietoa yhdistelmäkohtaisista sairausrasitteista jalostustiedusteluista käsitellessään ja pyydettäessä.

Valitettavasti harvassa merkittävässä kasvatusta maassa tutkitaan ja testataan koiria samassa mittakaavassa kuin Suomessa, eikä tietoa kerätä ja jaeta yhtä avoimesti edes erikseen kysyttäessä. Vaikka tuontikoirille ja uusille sukulinjoille on maassamme suuri tarve, liittyy niiden laajamittaiseen jalostuskäyttöön myös suuria terveydellisiä riskejä. Kotimaista kasvatustyötä kannattaa siis edelleen vaalia, sillä sen tuloksista meillä on laajasti tietoa jopa useiden sukupolvien ajalta.

4.4. Ulkomuoto

Alkuperäinen käyttötarkoitus ja Skotlannin ankarat sää- ja luonnonolosuhteet muoivasivat cairnterrierin luonteesta ja rakenteesta vuosisatojen aikana tietynlaisen. Kun metsästäjät ja riistanvartijat pitivät itsellään vain kaikkein käyttökelpoisimmat ja toimivimmat yksilöt, karsiutui kaikki sopimaton materiaali automaattisesti jalostuksesta pois. Vastavuoroisesti ne ominaisuudet, jotka parhaiten soveltuivat metsästykseseen ankarissa luonnonoloissa, vahvistuivat ja vakioituivat. Ei ole siis sattumaa, että cairnterrierin rotumääritelmässä haetaan tietynlaisia ominaisuuksia. Kyseinen tyyppi on läpikäynyt vuosisataiset käytännön testit, joiden kautta on löytynyt rakenteellisesti-toiminnallisesti kaikkein käyttökelpoisin ja täydellisin ”malli”. Siksi rodun pioneerit ja myöhemmät kasvattajat ovat halunneet säilyttää rodun työkoiramaisen olemuksen. Vaikka rotua enää harvoin käytetään metsästykseseen, tulisi jokaisen kasvattajan, tuomarin ja rodun harrastajan ymmärtää miksi cairnterrieri on sellainen kuin on.

4.4.1. Rotumääritelmä

Rodun perusrakenne on luonnollinen ja liioittelematon. Cairnterrierin rotumääritelmä ei vaadi ylilyöntejä tai äärimmäisyyksiä vaan rotu on kaikilta ominaisuuksiltaan ”medium”. Ainoa poikkeama ns. peruskoirasta on koko. Kyseessä on pieni rotu, mutta ”mitä pienempi, sitä parempi” -ajattelu ei ole rodussa tavoitteena. Pienestä koostaan huolimatta cairnterrieri on kestävä ja sitkeä, monenlaiseen harrastamiseen rakenteensa puolesta soveltuva rotu. Rodun terveelle ulkomuotojalostukselle on erinomaiset lähtökohdat.

Yleisvaikutelma, ominaispiirteet ja luonne

Cairnterrierin kuuluu tehdä vaikutus olemalla aktiivinen ja rohkea. Sen pitää olla nopea, vilkas ja valpas ja vaikuttaa ketterältä, luonnolliselta, työskentelevältä terrieriltä. Seistessä painopisteen tulee olla hyvin etujalkojen yllä. Rintakehä on syvä ja liikkeet vapaat. Turkin pitää suojata kaikissa ilmastoissa. Cairnin tulee olla luonteeltaan rohkea ja avoin. Se on itsevarma, mutta ei aggressiivinen. Sukupuolileima on selvä, eli sukupuolen pitäisi näkyä koirasta ilman kurkistusta mahan alle.

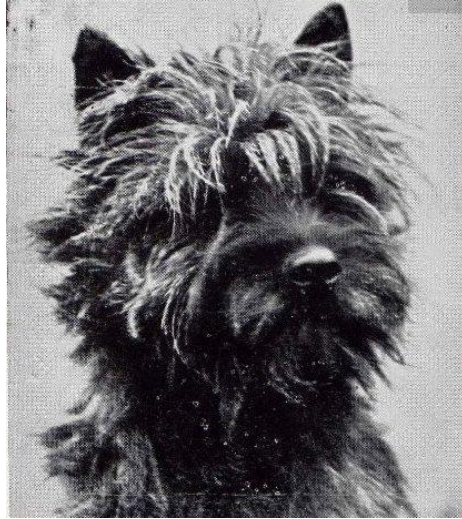
Cairnterrieri on aavistuksen korkeuttaan pidempi koira. Sen ruumiinmuoto vastaa suorakaidetta. Sanalla kompakti on negatiivinen merkitys rodulle. Cairn on matalaraajainen verrattuna esim. kettuterrieriin, mutta sillä tulee kuitenkin olla selkeästi maavaraa, ilmaa mahan alla. Se ei saa antaa matalaa vaikutelmaa. Riittävällä jalkojen korkeudella ei ole mitään tekemistä koon kanssa. Löytyy pieniä koiria, joilla on oikeat mittasuhteet ja suuria, jotka ovat liian matalaraajaisia. Cairn on vahva, olematta kuitenkaan raskas. Se ei saa olla liian karkea, iso tai painava. Ei myöskään hento ja heikko. Sen olemuksesta tulisi ilmetä ketteryys ja kestävyys. Cairniin ei kuulu mitään äärimmäistä tai tyylieltyä. Se on kaikilta ominaisuuksiltaan liioittelematon ja luonnollinen koira.

Kuva 4. Eri tyyppejä: vasemmalla oleva koira on suhteiltaan rotutyypillinen. Sillä on korkeutta, rungon pituutta ja tarpeeksi maavaraa. Keskellä oleva on liian matalaraajainen ja oikealla oleva on liian kompakti (tiivis). Sillä on liian lyhyt selkä ja liian lyhyet jalat. Myös pää on liian suuri ruumiiseen nähden.

Pää ja ilme

Pää ja ilme ovat tälle rodulle hyvin tärkeitä. Cairnterrierin pää on ainutlaatuinen ja juuri se erottaa cairnin kaikista muista roduista. Vaikka cairnilla olisi kuinka hyvä rakenne tahansa, ilman rodunomaista päätä ja ilmettä kokonaiskuvasta jää puuttumaan jotain hyvin oleellista.

Kuva 5. ja 6. Rotutyypillisiä päitä

Se, että pään tulee olla pieni, mutta suhteessa runkoon tarkoittaa, ettei minkäänlainen liioittelu ole toivottavaa. Kallon tulee olla korvien välissä tarpeeksi leveä. Kun laittaa käden kallon päälle, voi tuntea miten se täyttää käden alapäin. Sormien kuuluu jäädä vähän koukkuun, jos sormet leviävät lähes vaakaan on koiralla liian järeä kallo. Uroksilla on luonnollisesti leveämpi kallo kuin nartuilla. Otsapenger on selvä eli matkalla kuonosta kohti kalloa sormi pysähtyy otsaan. Puuttuva otsapenger häiritsee ilmettä ja saa kuono-osan usein näyttämään pitkältä. Pää ei saa olla pitkä, raskas tai karkea. Se ei myöskään saa olla liian pieni tai kääpiökoiramainen.

Kuono-osassa pitää olla riittävästi mittaa ja vahvuutta, jotta suuhun mahtuu täysi purenta suuria, oikea-asentoisia hampaita. Kuono-osa ei saa kuitenkaan olla liian pitkä tai raskas, muttei myöskään liian lyhyt. Cairnin kuono-osa on yleensä hieman lyhyempi kuin kallo-osa. Pään mitasta niskakarymystä kirsun päähän kallon osuus on noin 3:5 ja kuonon noin 2:5.

Nuorilla kehittymättömillä koirilla kuono-osa näyttää vielä pitkältä kehittymättömän kallon vuoksi. Kallo ja kuono-osa ovat samansuuntaisia. Cairnin ilme on hieman kaihoisa, samalla myös hieman ilkikurinen. Oikean ilmeen viimeistelee runsas pääkarvoitus. Kun cairnin päässä on kaikki oikealla paikallaan, voidaan kuonosta silmien kautta korvien kärkiin kuvitella tasasivuinen kolmio (kuva 6).

Kuva 7. Kuonosta silmien kautta korvien kärkeen voidaan kuvitella tasasivuinen kolmio

Silmät

Silmät ovat tärkeitä koiran ilmeelle. Lähekkäin sijaitsevat, liian pienet, suuret, pyöreät tai ulkonevat silmät eivät ole toivottavia. Liian vaaleat, lähes keltaiset silmät häiritsevät cairnin ilmettä. Mustat silmät ovat yhtäläillä virheelliset. Cairnin silmät ovat mantelin muotoiset, lämminsävyiset, tumman pähkinän ruskeat. Ylä- ja alaluomien reunassa on tyypillisesti hyvä musta pigmentti.

Korvat

Korvien sijainti on tärkeä ilmeen kannalta. Korvien ulkoreunojen tulee olla yhdensuuntaiset ja pystysuorat. Korvien kuuluu olla sivulta katsottuna olla suorassa kulmassa kalloon nähden, ei eteenpäin eikä taaksepäin kallistuneena. Korvat ovat pienet ja teräväkärkiset, mitä korostetaan nyppimällä pitkät karvat pois korvalehden yläkolmanneksesta.

Kuva 8. Vasemmalla hyvin sijaitsevat ja oikea-asentoiset korvat. Keskellä leveäasentoiset ja oikealla liian lähekkäin sijaitsevat korvat.
(Piirros: Montgomery-Bjurhult 1987)

Purenta

Cairn on alkujaan metsästyskoira ja sille kuuluu kokoonsa nähden huomattavan suuret hampaat ja leikkaava, voimakas purenta. Purenta ei riipu vain hampaista, vaan myös leuoista, joiden tulee olla hyvin kehittyneet. Leukojen tulee olla tarpeeksi leveät, jotta täysi hampaisto mahtuu suuhun siististi.

Kuva 9. Oikeanlainen leikkaava purenta

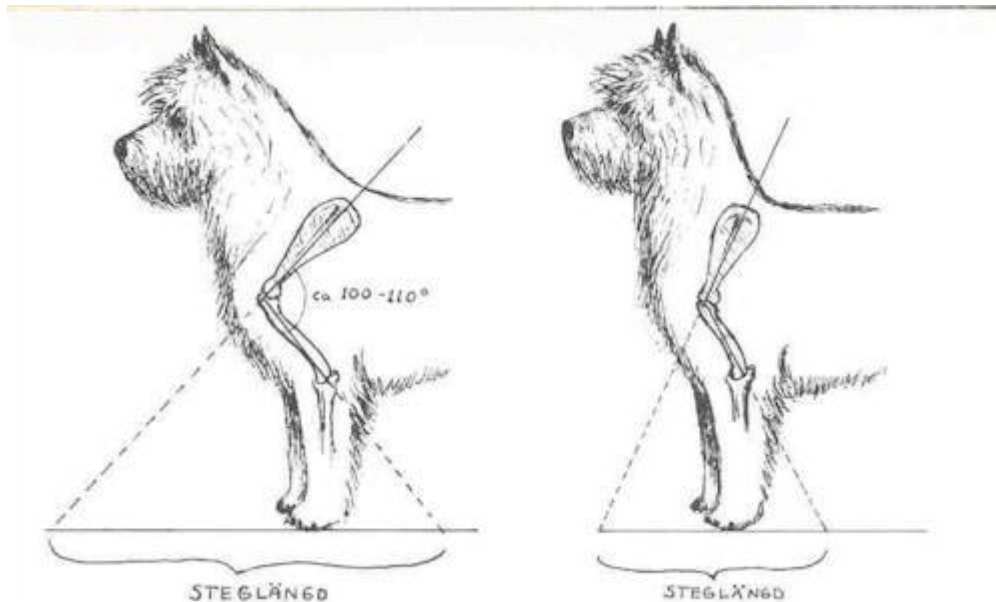
Kaula

Kaula ei ole lyhyt, mutta se ei tarkoita että sen pitää olla suhteettoman pitkä. Kuten kaikki cairnissa, kaulakin on keskimittainen. Kaulassa on riittävästi mitta kun saat koko kätesi reilusti mahtumaan koiran leukaperän ja lavan väliin. Karkeasti sijoittunut, suoraan eteenpäin tai jyrkästi ylöspäin osoittava kauriinkaula ei ole toivottava.

Etu- ja takaraajat

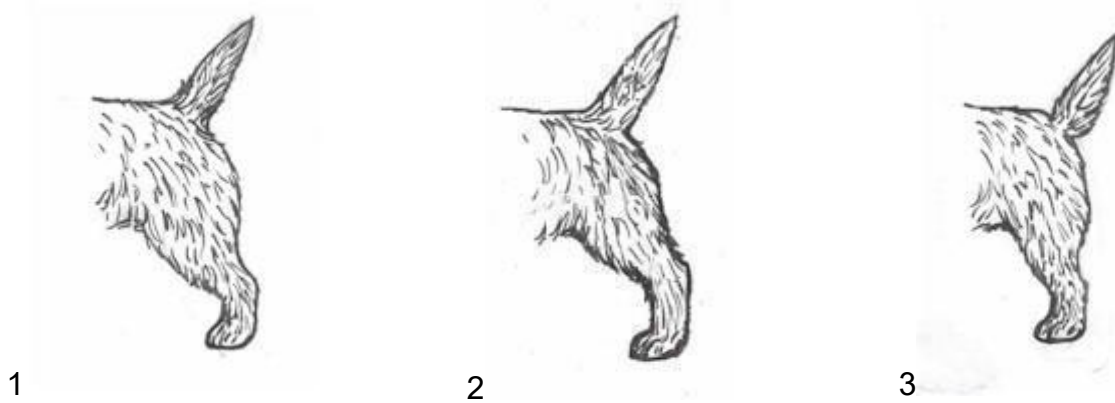
Lapojen pitää olla viistot. Lapojen asento on ratkaiseva kaulan asennon kannalta. Lapaluu muodostaa ihannetapauksessa 100 - 110 asteen kulman olkavarteen nähden, ja siten noin 50

asteen kulman vaakatasoon nähden. Olkavarsi ja lapaluu ovat yhtä pitkät ja samassa kulmassa. Olkavarren oikea pituus ja asento ovat ratkaisevia etuliikkeiden ulottuvuudelle. Kyynärpäät ovat rungon myötäiset, tiiviisti kiinni kyljissä, eivätkä ulkone liikkeessä. Jalat ovat keskipitkät, luusto on hyvä, muttei liiallinen. Eturaajat ovat suorat tai hieman ulospäin kääntyneet. Hieman ulos kääntyvät eturaajat ovat eduksi kaivamisessa. Jaloissa on karkea karva.

Kuva 10. Etukulmauksen merkitys kaulan asennolle ja askelmitalle. Vasemmalla olevalla koiralla on hyvä etukulmaus. Sen kaula liittyy runkoon kauniisti ja sen etuliikkeessä on ulottuvuutta. Oikealla olevalla koiralla suora tai avoin etukulmaus. Sen kaula on liian pystyasentoinen ja etuaskel jää lyhyeksi.
(Piirros: Montgomery-Bjurhult 1987)

Takaraajoissa lonkka- ja reisiluu muodostavat vastinparin eturaajojen kulmausten kanssa. Vastaava kulmaus löytyy myös reisi- ja sääriluun kohdalta. Reidet ovat leveät, vahvat ja lihaksikkaat. Kintereiden tulee olla matalat, eivätkä ne saa olla sisään tai ulospäin kääntyneet takaa katsottuna. Sivulta kinnervarsi on suora. Kintereen korkeus on noin 1:3 takaraajan korkeudesta. Matala kinner antaa takapotkulle voimaa ja ulottuvuutta. Takajaloissa on hyvät, muttei liialliset kulmaukset. Se on tärkeää liikkeiden vapaudelle. Hyvä polvikulmaus tekee liikkeestä tehokkaan. Etu- ja takakulmausten ja liikkeiden suhteen tärkeintä on harmonia. Mikäli kulmaukset eivät ole tasapainossa, se näkyy koiran liikunnassa erilaisina asentovirheinä ja rasittaa myös tuki- ja liikuntaelimistöä.

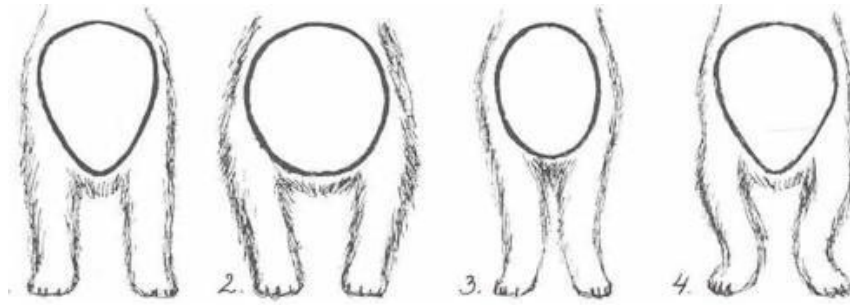
Kuva 11. Takaosa sivusta katsottuna. Kuvat 1 ja 2 esittävät takaosia, joissa on oikeat kulmaukset, mutta ensimmäisellä on matala kinner, kun taas toisella korkea. Matala kinner aiheuttaa pitkän, leveän, voimakkaan reiden ja koira voi siirtää raajaansa kauas itsestään, pitkin askelin. Korkea kinner aiheuttaa lyhyen ja kapeamman reiden ja lyhyemmät askeleet. Kuvassa 3 on takaosa, jossa on liian jyrkkä lantio. Se aiheuttaa suoran polvi- ja kinnerkulmauksen. Koira ei voi asettaa raajojaan taakseen, vaan sijoittaa ne alleen. Sama tapahtuu koiran liikkeessä. Koira liikkuu takaraajat allaan, lyhyin jäykin askelin.

Käpäläät

Käpäläät ovat pieni mutta tärkeä asia. Tassujen tulee olla tiiviit ja polkuanturoiden paksut ja vahvat kaivamista ja hyppyjen iskunvaimennusta varten. Kynnet pidetään lyhyinä, koska ne pitkinä vaurioituvat helposti ja toisaalta pakottavat koiran varpaita haja-asentoon.

Runko

Selän pituus tulee asettaa suhteeseen koiran säkäkorkeuden kanssa. Ne ovat suunnilleen saman mittaiset. Rungon mittasuhteet voidaan karkeasti jakaa niin, että rintakehän osuus koiran rungon mitasta on $\frac{1}{2}$, lanne $\frac{1}{4}$ ja lantio $\frac{1}{4}$. Selkä on suora ja jäntevä. Selkälinja ei saa olla laskeva. Liian lyhyt selkä estää koiran liikkuvuutta ja taipuisuutta. Liian pitkä selkä estää voimaa ja jäntevyyttä. Lanteen riittävä mitta on tärkeä koiran taipuisuudelle. Rintakehä on syvä ja tarpeeksi pitkä olematta silti karkea. Oikea rintakehän malli muistuttaa kärjellään seisovan kananmunan muotoa. Luusto on voimakas, mutta ei niin karkea, että koirasta tulee liian raskas. Cairnilla on selvästi tuntuva eturinta, joka alkaa rintakehän kärjestä ja pyöristyy kauniisti etujalkojen väliin. Rintakehän muodosta johtuen etuosa voi olla liian kapea tai liian leveä. Etuosan leveys on hyvä silloin, kun kämmen mahtuu tiiviisti eturaajojen väliin.

Kuva 12. Rintakehän muoto usein ratkaisee miltä etuosa näyttää.

Vasemmalla oikeanmallinen etuosa, jossa oikeanmallinen rintakehä ja suorat, tassuista hieman ulospäin kääntyvät raajat. Kuvassa 2 on liian pyöreä ja leveä rintakehä, joka aiheuttaa uloskääntyvät, löysät kyynärpäät. Kuvassa 3 on liian litteä ja matala rintakehä. Etujalat kääntyvät sisään välikämmenistä ja asettaa kyynärpäät rungon alle. Etuosasta tulee liian kapea. Kuvassa 4 on etuosa, jossa oikea rintakehän muoto, mutta käyrät etujalat. (piirros: Montgomery-Bjurhult 1987)

Häntä

Häntä on selän jatke ja liittyy siihen kauniisti. Hännän tulee olla tasapainossa kokonaisuuteen nähden. Se ei saa olla liian pitkä tai lyhyt. Oikean mittainen häntä tulee suunnilleen samaan linjaan korvien kärkien kanssa. Cairnin tulisi kantaa häntänsä iloisesti 5 vaille 12 asennossa pään osoittaessa oikealle. Cairnin hännän tulee olla suora. Selän päälle kääntyvä, alas- tai ylöskiinnittynyt häntä häiritsevät cairnin kokonaiskuvaa. Kaula ja häntä ovat samassa, joskin vastakkaisessa kulmassa.

Kuva 13. Vasemmalla liian ylös kiinnittynyt, keskellä oikein kiinnittynyt ja oikealla alas kiinnittynyt häntä. Jyrkkä lantio aiheuttaa lähes poikkeuksetta matalan hännänkiinnityksen. Cairnilla kuuluu olla hännän takana ”peppu”, mutta alas kiinnittyneen hännän takaa se usein puuttuu.

Kuva 14. Vääriä hännän asentoja. Kaikissa kuvissa häntä on oikein kiinnittynyt, mutta asento on epätyypillinen. Vasemmalla alhaalla kannettuja häntiä, keskellä liian pysty, eteenpäin kääntyvä häntä ja vasemmalla ”iloinen” tai ”banaanihäntä”.

Liikkeet

Cairnin liikkeiden tulee olla vapaat, kevyet ja maatavoittavat. Tyypillinen liikkuminen on vaivatonta ja ulottuvaa: koira ikään kuin liukuu eteenpäin. Sekä etu- että takaraajat liikkuvat lähellä maata, ulottuen yhtä paljon koiran alle kuin eteen ja taaksekin. Ravi on kevyttä ja energiaa säästävää. Selkä säilyy liikkeessä suorana. Cairnin liikkeet ovat suorat ja yhdensuuntaiset, toisin sanoen sekä etu- ja takaraajat liikkuvat suoraan, samassa linjassa ja samalla leveydellä.

Kuva 15. Cairnin liikkeiden tulee olla vapaat, kevyet ja maatavoittavat

Karvapeite ja väritys

Cairnin turkki on kaksikerroksinen. Sillä on runsas karkea, muttei liian karhea peitinkarva, ja alla lyhyt, pehmeä ja tiheä pohjavilla. Oikeanlainen turkki suojaa koira kaikilta ilmastotyypeiltä, lialta ja puremilta. Tiheä pohjavilla eristää ja lämmittää, karhea karva suojaa.

Kaikki sallitut värit ovat samanarvoisia. Yksivärisistä yleisin on punainen, joka dominoi muita värejä. Brindle on resessiivisesti agouti- ja K-sarjan alleelien mukaan syntyvä väri. Brindlellä tarkoitetaan nimenomaan tiikerijuovia, ei laikkuja. Brindleille on tyypillistä värityksen voimakas tummentuminen iän myötä niin, että juovikkuus häviää peitinkarvasta. Alkuperäinen väritys ja kuviointi säilyy kuitenkin aluskarvassa. Mustat ja valkeat laikut ovat rodulle epätyypillisiä ja ei-toivottuja. Mustan ja valkoisen lisäksi myös black & tan väritys on cairnilla epätyypillinen. Hyvä musta pigmentti niin kirsussa, huulissa, luomissa kuin polkuanturoissakin on tyypillistä ja toivottavaa.

Kuva 16. Oikeanlainen turkki suojaa koira kaikkilta ilmastotyypeiltä, liialta ja puremilta. Tiheä pohjavilla eristää ja lämmittää, karkea karva suojaa.

Koko

Annettuja ihannemittoja tärkeämpää on suhteellisuus koon ja massan välillä. Sentin parin poikkeama rotumääritelmästä ei liene pahasta, kunhan koira on muuten tyypillinen ja korkeus on suhteessa painoon. Cairn ei saa olla kookas tai raskas. Cairnin tulisi antaa vaikutelma pienehköstä, ketterästä koirasta, joka mahtuu ja pystyy työskentelemään luolissa. Cairn on alkujaan työkoira ja tätä olemusta pyritään vaalimaan nykyäänkin. Siksi cairnin tulisi aina olla hyvässä lihaskunnossa, eikä milloinkaan ylipainoinen. Se pitäisi pystyä nostamaan vaivattomasti yhdellä kädellä ilmaan.

Yleistä

Cairnterrierin lähimmät sukulaisrodut ovat valkoinen länsiylämaanterrieri ja skotlanninterrieri. Cairnterrieri on roduista luonnollisin ja liioittelemattomin. Karkeaa turkkia lukuun ottamatta lähes kaikki yhtäläisyydet sukulaisrotujen rotutyyppeihin ovat cairnilla vakava virhe.

Cairnterrieri on hitaasti kehittyvä rotu. Varsinkin pään ja rungon kehittyminen vie aikaansa. Siksi nuoret koirat vaikuttavat usein pitkäkuonoisilta ja pitkärunkoisilta. Vaikutelmasta huolimatta mittasuhteet ovat tarkastettaessa oikeat. Mikäli hyvin nuori koira vastaa ominaisuuksiltaan täysikasvuista, on vaarana, että siitä kehittyy myöhemmin liian raskas, kookaskin. Kaikenlainen raskaus ja järeys on cairnilla vakava virhe.

4.4.2. Näyttelyt ja jalostustarkastukset

Virallisista kokeista ja kilpailuista koiranäyttelyt ovat yleisin harrastusmuoto cairnterriereillä. Kuten taulukosta 17 voi nähdä, vuosittaisten näyttelykäyntien määrä on laskenut melko tasaisesti viimeisen viiden vuoden aikana. Samaan aikaan myös rekisteröintien määrä on pienentynyt, ja näyttelykäyntien määrä on keskimäärin laskenut jonkin verran rekisteröintien määrää vähemmän. Taulukkoon 18 on sisällytetty virallisten näyttelyiden näyttelykäynnit, poislukien pentuluokat, sekä pentunäyttelyt. Aikaisempina vuosina pentujen tuloksia ei sisällytetty näyttelykäynteihin Kennelliiton Jalostustietojärjestelmässä, joten vertailtavuuden vuoksi ne on jätetty taulukosta 18 pois. Myös pentujen näyttelyt ovat toki harrastustoimintaa. Vuonna 2018 cairnpennuilla oli yhteensä 148 näyttelykäyntiä.

2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
Näyttelykäynnit:									
1214	1386	1325	1490	1572	1804	1696	1830	1555	1434
Vuotuiset rekisteröinnit:									
313	286	365	316	385	418	448	528	527	481

Taulukko 18. Aikuisten cairmien näyttelykäyntien määrät 2009-2018

Tällä hetkellä jalostustietojärjestelmästä ei ole suoraan saatavissa tilastotietoa näyttelyssä käyvien eri koirien lukumääristä vuosittain. Tämä tieto on toki laskettavissa näyttelyiden tulostiedoista kokoamalla. Yhdistyksen viime vuosien vuosikirjoja tarkastellessa voidaan kuitenkin karkeasti laskea, että vuosittain virallisissa näyttelyissä käy noin 400 (vaihteluväli n. 300 - 460) eri koira.

	T	H	EH	ERI	SA	YHT
2016	1	5	14	20	65	105/365 (29%)
% tuloksista	1 %	5 %	13 %	19 %	62 %	
2015	0	3	14	24	49	90/316 (28%)
% tuloksista	0 %	3 %	16 %	27 %	54 %	
2014	0	1	17	29	80	128/385 (31%)
% tuloksista	0 %	1 %	13 %	23 %	63 %	
2013	1	2	29	22	74	129/418 (31%)
% tuloksista	1 %	2 %	23 %	17 %	58 %	
2012	0	3	37	22	72	134/448 (30%)
% tuloksista	0 %	2 %	28 %	16 %	54 %	

Taulukko 19. Vähintään kerran näyttelyssä käyneiden osuudet ja tulosten jakautuminen vuosina 2012-2016 Suomessa syntyneiden ja rekisteröityjen cairnterrierien osalta syntymävuoden mukaan jaoteltuna..

Lähde: Suomen Kennelliiton Jalostustietojärjestelmän tiedoista laskettu 4/2019

Taulukosta 18 voidaan havaita, että kaudella 2012-2016 vuosittain rekisteröidyistä pennuista ja tuontikoirista noin 30 % on käynyt näyttelyssä vähintään kerran. Niiden saamista laatumaininnoista on huomioitu vain paras. Taulukko antaa siis todennäköisesti turhan positiivisen kuvan cairnterrierien tasosta Suomessa, varsinkin kun SA:n saaneiden koirien osuus on ollut joka vuosi selvästi suurin, 54-62 %. Todennäköisesti on kuitenkin niin, että näyttelyharrastuksen pariin valikoituvat keskimääräistä paremmat koirat. Rotuyhdistyksen suositus on, että jalostukseen käytettävällä koiralla tulisi olla vähintään kaksi EH-tulosta kahdelta eri tuomarilta tai hyväksytyt jalostustarkastus. Taulukosta 18 voidaan havaita, että suositukseen tarvittavat tulokset ovat helposti saavutettavissa jokaiselle merkittäviä ulkomuodollisia virheitä vailla olevalle, rotutyypilliselle koiralle, eikä suositus kohtuuttomasti rajaa mahdollisia jalostuskoiria pois jalostuskäytöstä.

Jalostuskäyttöön tarvittavat ulkomuotokriteerit on hankittavissa myös ilman näyttelykäyntejä. Rotuyhdistyksen jalostustoimikunta järjestää jalostustarkastuksia tarpeen mukaan. Jalostustarkastukseen voivat osallistua kaikki 16 kuukautta täyttäneet, rekisteröidyt ja rokotetut koirat, joiden omistaja on rotuyhdistyksen jäsen. Tätä nuorempiakin koiria voidaan tarkastaa. Näin saatu poikkeuslupaa koskee kuitenkin vain yhtä astutusta.

Jalostustarkastustilaisuudessa käydään läpi koiran rakenne ja liikunta ja verrataan koiraa kaikilta osin rotumääritelmään. Koira arvostellaan pöydällä ja maassa, se mitataan ja punnitaan. Pöydällä käydään läpi koiran rakenne, jonka jälkeen sen liikkeet arvioidaan edestä, takaa ja sivulta. Samalla tarkkaillaan myös koiran käyttäytymistä ja käsiteltävyyttä.

Mikäli koira on vähintään erittäin hyvä rotunsa edustaja (= oikean tyyppinen ja luonteinen ja rakenteelliset virheet vähäisiä) saa se jalostustoimikunnalta suosituksen jalostuskäyttöön. Arvioinnin suorittavat rodun asiantuntijat ja usein tilaisuudessa on mukana yhtenä arvioijana

myös rotuun perehtynyt ulkomuototuomari. Jalostustarkastukset suoritetaan nimettömänä, eli tarkastajat kirjaavat koiran tiedot vasta tarkastuksen jälkeen.

2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009
0	15 (9/6)	6 (2/4)	12 (6/6)	3 (0/3)	13 (2/11)	5 (3/2)	35 (21/14)	19 (10/9)	44 (21/23)

Taulukko 20 Vuosina 2009-2018 jalostustarkastetut (urosten/narttujen osuus)

Valitettavasti jalostustarkastusten kysyntä on ollut suhteellisen vähäistä ja vuosittain tarkastettujen koirien määrä harmillisen pieni. Vuosina 2013 - 2018 on jalostustarkastettu yhteensä 49 koiraa (2003-2012 218 koiraa), joista 106 23 (46,5 %) uroksia (2003 - 2012 106 /48,6%) ja 26 (53,5 %) narttuja (2003 - 2012 112/51,4%). Määrä on alle 1 % rodun arvioidusta 5000 yksilön kannasta Suomessa.

Jalostustarkastuksessa koirat luokitellaan laatunsa mukaisesti seuraavilla lausunnoilla:

SUOSITELLAAN JALOSTUKSEEN: Koira on ominaisuuksiltaan tasaisesti erinomainen rotunsa edustaja, jolla on vain vähäisiä virheitä.

HYVÄKSYTÄÄN JALOSTUKSEEN: Koiran on erittäin hyvä rotunsa edustaja, jolla on muutamia, lieviä virheitä.

HYVÄKSYTÄÄN VARAUKSIN: Koiralla on kohtuullisen merkittäviä virheitä, mutta sen muut ansiot ovat niin merkityksellisiä, että jalostuskäyttöä voidaan virheistä huolimatta harkita.

EI SUOSITELLA: Koiralla on merkittäviä puutteita rakenteessaan tai selviä rotumääritelmän vastaisia virheitä

SUOSITELLAAN UUSINTATARKASTUSTA: Koiraa ei pystytä kaikilta osin arvostelemaan ontumisen, kehittymättömyyden tms. mahdollisesti poistuvan ominaisuuden vuoksi.

SUOSITELLAAN	HYVÄKSYTÄÄN	HYVÄKSYTÄÄN VARAUKSIN	EI SUOSITELLA	UUSINTATARKASTUS
29 (59,2%)	12 (24,5%)	3 (6,1%)	4 (8,2%)	1 (2%)

Taulukko 21. Vuosina 2013 - 2018 jalostustarkastettujen lausuntojen jakautuminen

Lausunnon EI SUOSITELLA syistä analyysissä merkittävimmiksi nousi etu- tai takaosan kulmausten virheet ja niiden vaikutus koiran liikuntaan. Jyrkkä lantio ja tehoton, lyhyt takaliike mainittiin 21 kertaa (42,9 %) ja suorat etukulmaukset ja epävakaat etuliikkeet 9 kertaa (18,4 %). Näiden virheiden lievempiä muotoja oli paljon myös HYVÄKSYTÄÄN-lausuntojen saaneissa.

Virheellinen purenta oli toiseksi merkittävin syy EI SUOSITELLA -lausuntoon. Näitä oli 13 (26,5 %). Seuraavaksi suurin ryhmä muodostui väärään rotutyyppiin ja mittasuhteisiin (kookas ja raskas, kevyt, matala, neliömäinen) liittyvistä syistä. Näitä oli yhteensä 11 (22,5 %). Epätyypillinen ilme mainittiin 9 kertaa (18,4 %) ja heikko sukupuolileima 8 kertaa (16,3 %).

4.4.3. Ulkomuoto ja rodun käyttötarkoitus

Rodun perusrakenne on terve, luonnollinen ja vapaa kaikenlaisesta liioittelusta. Rodun työkoiramaista olemusta on haluttu vaalia tähän päivään asti ja rodun ihannerakenne mahdollistaisi myös sen alkuperäisessä käytön luolametsästyksessä. Rodun alkuperäisen ja nykyisen käyttötarkoituksen kannalta tärkeimmät rakenne- ja ulkomuoto-ominaisuudet liittyvät ketteryyteen ja kestävyys sekä rotutyypilliseen olemukseen.

Cairnterrieri on korkeuttaan hieman pidempi, pienehkö koira. Runko on keskimittainen, rintakehä syvä, kärjellään seisovan kananmunan mallinen ja kylkiluut hyvin kaareutuneet. Selkä on suora, lanne vahva, keskimittainen ja taipuisa. Cairnin rungon tulee olla tarpeeksi pitkä ja taipuisa, jotta se pystyy kääntymään ahtaissakin paikoissa ympäri. Vaikka cairnterrieri kuuluukin matalaraajaisten terrierien ryhmään, sillä on selvä maavara. Raajat ovat keskimittaiset ja luustoltaan vahvat, muttei järeät. Painopiste on eturaajoilla, jotka sijoittuvat rungon alle ja viereen. Eturaajojen väliin pyöristyy selvästi erottuva eturinta. Cairnterrierin lihaksisto on hyvin kehittynyt, mutta rotu on enemminkin jäntevä kuin lihaksikas. Näiden ominaisuuksien vuoksi cairnterrieri pystyy liikkumaan vaikeassakin maastossa ja sillä on erinomainen ponnistusvoima.

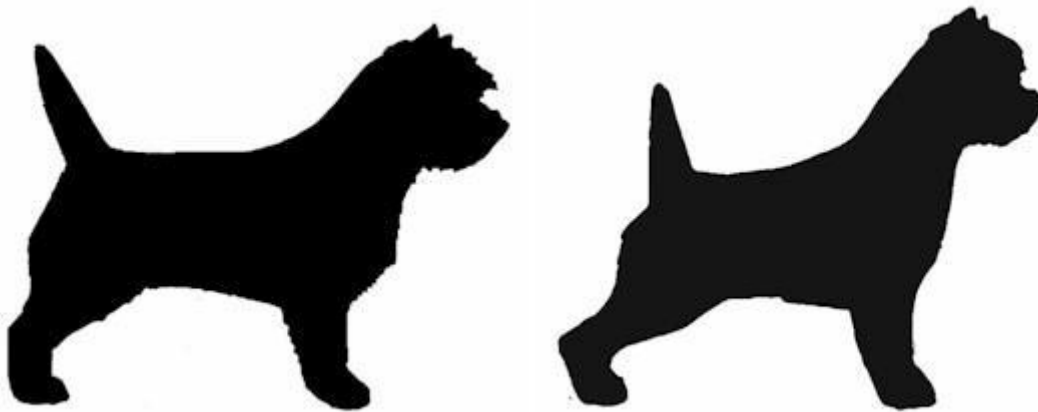
Rodulla on hyvät, tasapainoiset, mutta ei liialliset kulmaukset sekä edessä että takana. Oikeat kulmaukset aiheuttavat myös oikea-asentoisen hännän ja kaulan. Kinner on matala. Raajojen liikeradat ovat vapaat ja sulavat. Raajat liikkuvat lähellä maanpintaa yhdensuuntaisesti ja energiaa säästävästi. Raajat liikkuvat yhtä paljon rungon alle ja taakse. Cairnterrieri on pienestä koostaan huolimatta kestävä ja sitkeä rotu ja siten erinomainen ja monipuolinen harrastuskoira.

Pää on suhteellisen pieni runkoon verrattuna, vailla liioitteluja suuntaan tai toiseen. Kallo on leveähkö ja vahva olematta järeä. Otsapenger on selvästi erottuva, muttei liioiteltu. Kuonosa on vahva ja keskimittainen, leuat leveät ja suussa koiran kokoon nähden suuret, vahvat hampaat, kuten metsästysrodulle kuuluu. Tummat, keskikokoiset silmät ovat hieman painuneina tuuheiden kulmien suojassa. Korvat ovat pienet. Pää on cairnterrierin merkittävin, muista roduista erottava rotupiirre.

Pään lisäksi toinen rodun tyyppillistä olemusta vahvasti määrittävä piirre on sen karvapeite. Kaksikerroksinen, runsas ja pörröinen turkki suojaa koira säävaihteluilta, lialta, puremilta ja raapaisuilta. Päälysturkki on kauttaaltaan karkeaa ja sitä on runsaasti. Avoin turkki on virheellinen. Tiivis, lyhyt pohjavilla pitää cairnterrierin lämpimänä. Rotu on säänkestävä ja

turkki liikaa hylkivä. Se on myös helposti nypittävässä, eikä hyvinhoidetusta turkista juurikaan irtoa karvaa. Turkin ihannemitta on noin 5 - 7cm, mutta tärkeintä on, että turkkia on paljon, koiran olemus porroinen ja luonnollisen siisti.

4.4.4. Yhteenvedo rodun keskeisimmistä ulkomuoto- ja rakenneongelmista

Kuva 17. Vasemmalla oleva koira on tyypillinen cairnterrieri, luonnollinen, liioittelematon, tasapainoinen. Sillä on suora, keskimittainen selkä ja hyvät kulmaukset. Sillä on kaunis kaula ja hännänkiinnitys. Oikealla oleva koira on liian lyhytselkäinen. Selkälinja ei ole suora vaan laskeva. Kaula on liian pitkä ja takaraajat ovat kauttaaltaan ylikulmautuneet. Se on näyttävä mutta liioiteltu ja epätyypillinen.

Tyyppivaihtelua esiintyy nykyään melkoisesti, mutta cairnterrierin tunnistaa edelleen samaksi roduksi kuin varhaisissa piirroksissa ja valokuvissa. Yleisesti ottaen suomalaisten cairnien rakenne on vuosien saatossa parantunut, mutta rodussa tavataan myös ulkomuodollisia ongelmia ja uhkakuvia.

Kun kyseessä on rotu, jonka ensisijainen käyttötarkoitus on toimia seuralaisena, ulkomuoto määrittää vahvasti jalostusta. Näyttelymenestys on usein helpoin, joskaan ei riskittömin keino hankkia koiralleen statusta ja huomiota jalostusmielessä. Cairnterrierit ovat saavuttaneet viime vuosina näkyvyyttä koiranäyttelyissä. Menestys ei aina ole pelkästään positiivinen asia. Näyttelykehissä on näkynyt ja palkittu enenevässä määrin liioiteltuja "showcainneja", jotka ovat liian tiiviitä, sievisteltyjä, pitkäkaulaisia ja ylikulmautuneita. Usein ne ovat myös kookkaita. Tällaiset koirat ovat näyttäviä, mutta kaukana oikeasta, liioittelemattomasta, luonnollisesta cairnterrieristä. Pyrkimyksen yhtenäisestä terrieriarvostelusta, jossa pyritään liian pitkiin kauloihin ja ylikulmautuneisiin takaosiin yhdistettynä piikkisuoriin etuosiin ja joka usein johtaa epätyypillisen lyhytkarvaisten koirien palkitsemiseen, täytyy loppua. Toistaiseksi kyse on yksittäistapauksista, mutta tällaisten koirien toistuva menestys saattaa aiheuttaa uhkatilanteen, jos kasvattajat lähtevät tavoittelemaan menestystä oikean rotutyypin kustannuksella. Kuten monessa rodussa on jo huomattavissa, tulokset ovat harvoin kovin edullisia rodun toimintakyvylle, terveydelle ja elinvoimaisuudelle. Jotta cairnterrieri säilyisi tulevaisuudessakin terveenä, luonnollisena ja liioittelemattomana, niin kasvattajien kuin

ulkomuototuomareidenkin rotutuntemusta ja ymmärrystä on pyrittävä kaikin keinoin lisäämään.

Cairnterrierin pää ja ilme on erityislaatuinen ja iso osa oikeaa rotutyyppeä. Sen vuoksi rodulle tyypillisen ilmeen ja oikean mallisen pään säilymiseen on kiinnitettävä huomiota. Turhan usein näyttelyarvostelussa on aiheetta maininta liian pitkästä kuono-osasta. Kallo-osa ja kuono-osa saavat olla yhtä pitkiä, mutta toivottavaa on että kuono on hieman kalloa lyhempi. Liian lyhyt kuono-osa on virhe ja aiheuttaa cairnille vieraan "toy-koiran" ilmeen, joka muistuttaa norwichia. Jonkin verran tavataan karkeita tai raskaita päitä sekä suuria ja/tai väärinasettuneita korvia (lähekkäin kuten skotlanninterrierillä tai leveällä kuten länsiylämaanterrierillä).

Rakenteellisesti suurin haaste tällä hetkellä on etuosien parantaminen. Ongelma on rodullemme yhteinen kaikkialla maailmassa. Suurimmalla osalla tavataan liian pystyjä lapoja. Samoin tavataan suoria ja liian lyhyitä olkavarsia. Tavoiteltaessa suoraakin suurempia eturaajoja, ollaan hukkaamassa myös kunnolliset eturinnat. Vika alkaa olla kohtuullisen yleinen. Eturinnan puute ja suorat etukulmaukset muuttavat koiran painopistettä ja siten myös rotutyyppeä. Jalostustarkastuksissa on tullut esiin jonkin verran käyriä, ranteista sisäkierteisiä eturaajoja sekä ulkonevia kyynärpäitä. Etuosan puutteet näkyvät liikunnassa. Askelpituus lyhenee, liikkeiden yhdensuuntaisuus katoaa, eturaajat nousevat korkealle, ja koiran etuosa "putoaa" liikkeessä.

Ylikulmautuneista takaosista johtuvaa korkeaa, taaksepotkivaa ravia näkee, mutta usein myös jyrkkäasentoisesta lantiosta johtuvaa "sipsutusta". Kumpikin on väärin. Ylikulmautuneet takaraajat eivät pääse vartalon alle juuri lainkaan ja koira joutuu nostamaan niitä korkealle ja potkii voimakkaasti taakse päästäkseen eteenpäin. Tällainen liikerata on näyttävä, mutta tuhlaa energiaa. Maastossa ylikulmautunut koira väsyä selvästi nopeammin kuin oikein rakentunut rotuoverinsa. Jyrkkälantioinen, niukasti kulmautunut koira taas ei saa kunnolla siirrettyä takaraajojaan mahan alta taakseen, eikä siten saa liikkeeseen tarvittavaa työntövoimaa aikaiseksi. Useilla koirilla kulmaukset eivät ole tasapainossa. Tyypillisin yhdistelmä lienee avoin etukulmaus ja ylikulmautunut takaosa. Tällöin koira ei pysty liikkumaan tasapainoisesti, mikä näkyy esim. selkälän pomppimisena tai ravaamisena "kylki edellä" takaa katsottuna.

Rodulle tyypillisiin liikkeisiin on kiinnitettävä huomiota, sillä ne kertovat selvimmin rakenteen terveydestä ja tasapainosta. Cairnterrierille tyypillinen liikunta on vaivatonta, ulottuvaa, yhdensuuntaista ja energiatehokasta. Kun rakennetta mennään muuttamaan, muutetaan liikunnan lisäksi samalla myös oikeaa rotutyyppeä.

Alas kiinnittyneet hännät liittyvät useimmiten jyrkkään lantioon eivätkä ole harvinainen näky. Varsin usein alakiinnittynyt häntä kääntyy myös "banaaniksi" eli hännän kärki taipuu selän suuntaan. Myös turhan iloisia häntiä tavataan, eli koko häntä kääntyy selkää kohti ja pahimmillaan lähes makaa selän päällä. Kumpikin on virhe ja pilaa koiran kokonaisvaikutelman.

Hampaiden kokoon on kiinnitettävä huomiota, sillä viime vuosien aikana on esiintynyt paljon pieniä hampaita sekä purentavirheitä ja hammaspuutoksia. Varsinkin kapeaa alaleukaa tavataan kohtuullisen usein. Kapea leuka altistaa hampaiden asentovirheisiin ja hammaspuutoksiin. Etuhampaiden tulisi olla suorassa, siistissä rivissä ja hampaiden koiran kokoon nähden huomattavan suuret. Hammaspuutokset ovat tyypillisesti välihammaspuutoksia. Täysi hampaisto on toivottava, mutta muutaman, pienemmän välihampaan (p1, p2) puuttuminen ei muuten laadukkaan koiran kohdalla ole kovin merkittävä vika. Useimmilta cairneilta puuttuu muutamia p1- tai p2-hampaita. Sen sijaan etuhampaan tai viiden tai useamman välihampaan puuttuminen on jo merkittävä muutos.

Jonkin verran esiintyy vaaleita silmiä, jotka pilaavat rodulle tyypillisen ilmeen (vaaleat silmät ovat melko voimakkaasti periytyvä ominaisuus). Toisaalta varsinkin hyvin tummat koirat saavat usein aiheetta maininnan liian vaaleista silmistä, vaikka silmän väri olisikin oikea. Cairnin silmät ovat lämpimän, pähkinän ruskeat, eivät mustat.

Näkyvin muutos menneeseen on tapahtunut trimmaustyyliässä. Cairnin turkki on hyvin tärkeä osa oikeaa rotutyyppiä. Sen kuuluu olla runsas, mutta siisti. Avainsana on nimenomaan runsaus. Muuten ei synny oikeaa pörröistä, työkoiramaista vaikutelmaa. Liian usein näyttelyissä palkitaan lyhytturkkisia, ylitrimmattuja koiria, kun taas tyypillisessä, runsaassa turkissa esitetyt koirat saavat maininnan siistimättömästä, tai ”ylikukkineesta” turkista. Lyhyessä turkissa eivät kaikki laatu- tai värvirheet näy.

Virheelliset värit musta ja valkoinen ovat rodussa harvinaisia. Silloin tällöin tavataan punaisia koiria, joilla on tummia alueita selässä, päässä ja raajoissa. Tummat alueet voivat olla koirassa myös ”negatiiviväriyksenä”. Kumpikin väri on epätyypillinen, sillä sen katsotaan black & tan väriyksen. Jonkin verran esiintyy rodulle kuulumattomia valkoisia tai mustia läiskä, valkoisia lähinnä tassuissa ja rinnassa. Pehmeät turkit ovat lisääntyneet. Cairnilla kuuluu olla kauttaaltaan karkea karva, myös päässä ja jaloissa. Pehmeä karva on vaikeasti trimmattavissa ja se takkuuntuu helposti. Toisaalta on muistettava että cairnin turkki voi olla myös liian karkea, jolloin turkin katkeilemisen ja karisemisen vuoksi on vaikea saavuttaa oikeanlaista pörröistä vaikutelmaa.

Koko on kasvanut rotumääritelmään nähden tai ainakin suurin osa koirista on annetun koon ylärajoilla. Toisaalta tilanne näyttää nyt paremmalta kuin esimerkiksi 2000-luvun vaihteessa. Yhden otannan mukaisesti narttujen keskimääräinen korkeus on n. 30,5 cm, urosten 31,5 cm. Jonkin verran esiintyy raskaita koiria, jotka eivät pystyisi työskentelemään luolissa. Samoin tavataan liian hentoja ja sirorakenteisia cairneja.

Kaunis cairn on monien pientenkin tekijöiden summa, mutta rodun elinvoimaisuuden ja terveyden kannalta keskeistä on huolehtia terveen ja luonnollisen rakenteen säilymisestä. Ulkomuotojalostuksen painopisteenä on oikean rotutyypin ja keskeisten rotupiirteiden ohella myös toiminnallisesti terve rakenne. Rakennevirheet näkyvät liikunnassa. Tavoitteena on terveesti liikkuva, liioittelematon, sopusuhtainen koira.

5. YHTEENVETO AIEMMAN JALOSTUKSEN TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISESTA

5.1. Käytetyimpien jalostuskoirien taso

Uros	Jälkeläiset		Polvet		Silmät	
	pentueet	pennut	Tutkittu (%)	Sairas	Tutkittu (%)	Sairas
Courtney's Mr Heartbreaker	17	79	17 (22%)	2	21(27%)	2
Kullehus Unique King	17	74	23 (31%)	2	22 (30%)	3
Ol'Kyarrownen's James Blond	19	69	21 (30%)	2	24 (35%)	5
Hjohoo's Hjo're Just My Kind	16	69	24 (35%)	6	23 (33%)	3
Taikatuiskun Aurinkoinen Arthur	13	54	17 (31%)	1	17 (31%)	0
Thestrup's Tango n Cash	14	52	24 (46 %)	3	24 (46%)	1
Caperhill Smoke On Water	12	49	9 (18%)	2	8 (16%)	1
Lachleen Diplomatic Charm	10	47	13 (28%)	2	13 (28%)	4
Rottriver's Take That	10	46	16 (35%)	2	16 (35%)	2
Cainsters Ellwood	13	46	13(28%)	7	12 (26%)	0
Courtney's Spotless	13	45	9(20%)	0	9(20%)	2
Niskanniemen Hot Ten Totti	12	45	5 (11%)	0	5 (11%)	0
No Copyright Fearless Fellow	9	43	7(16%)	2	7(16%)	1
Rasken's George Clooney	9	43	5 (12%)	0	5 (12%)	0
Carrothead's Mac Malone	10	40	5 (12%)	1	5 (12%)	0
Braintwister Oggy Jemrat	11	39	15(38%)	1	16(41%)	0
Bernard	9	38	15 (39%)	0	16(41%)	0
Jack Des Bord De Loire	11	38	6 (16%)	2	5(13%)	0
Sandico See See Rider	10	36	7 (19%)	1	8(22%)	1
Heilurihännän Name Of The Game	8	36	13(36%)	1	14(39%)	3

Taulukko 22. Vuosina 2007-2019 eniten käytettyjen urosten jälkeläistilastot silmä- ja polvitutkimustulosten osalta.

Aineisto: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä

Narttu	Jälkeläiset		Polvet		Silmät	
	pentueet	pennut	Tutkittu (%)	Sairas	Tutkittu (%)	Sairas
Kumpeli Thetis	5	28	6 (21%)	1	6 (21%)	0
Rottriver's Lady And The Tramp	4	26	15 (58%)	0	15 (58%)	3
Kumpeli Crash-Stop	4	26	1 (4%)	0	1 (4%)	1
Rottriver's Singing Halleluja	4	25	13(52%)	3	12(48%)	0
Niskanniemen Greta Garbo	4	25	15 (60%)	0	16 (64%)	1
Gaia Hoity-Toity Gang	5	24	2 (8%)	0	2(8%)	2
Orjantappuran Tina Turner	6	23	14(61%)	7	13(57%)	2
Quickbuck Best Bitch	5	23	6(26%)	0	6(26%)	0
Leppäkujan Kullanmuru	4	21	3(14%)	1	3(14%)	0
Deister-Cairn's Under My Skin	4	20	13(65%)	2	14(70%)	1
Zalimar All My Dreams	4	20	6(30%)	0	6(30%)	0
Pauper's Jenga	3	20	8(40%)	7	8(40%)	0
Jaeva Chiquitita	2	19	4 (21%)	1	4(21%)	1
Heathermoor Rothinzil	4	19	2(11%)	0	2(11%)	0
Coastal Inkasso	4	19	3 (16%)	0	3 (16%)	0
Kumpeli Gallioni	4	19	1 (5%)	0	1 (5%)	0
Lucky Moon's Dream Of You	3	17	4 (24%)	0	4 (24%)	0
Miketos Sweet Vanilla	3	17	3 (18%)	0	3 (18%)	0
Prankster's Madelyn	4	16	5 (31%)	1	5 (31%)	0

*Taulukko 23. Vuosina 2007 - 2019 eniten käytettyjen narttujen jälkeläistilastot silmä- ja polvitutkimustulosten osalta.
Aineisto: Suomen Kennelliitto, jalostustietojärjestelmä*

Rotuyhdistys on suositellut vähintään kaikille jalostukseen käytettäville cairnterriereille virallisia silmä- ja polvitutkimuksia vuodesta 2006 lähtien ja näitä tuloksia löytyy rodusta kaikkein kattavimmin. Taulukoihin 22 ja 23 on listattu edellisen JTO:n aikana 20 jalostukseen eniten käytetyn uroksen ja nartun silmä- ja polvitarkastettujen jälkeläisten lukumäärät ja sairaiden jälkeläisten lukumäärät. Etenkin silmätutkimustulosten kohdalla on hyvä kuitenkin muistaa, että tilastossa sairaiksi merkitään kaikki koirat, joiden silmistä löytyy jokin poikkeama. Cairnterriereillä tavataan esimerkiksi kohtalaisen yleisesti harmittomia PPM-muutoksia, joilla ei ole koiran terveyteen tai näkökykyyn mitään vaikutusta. Vakavia sokeutta tai kipua aiheuttavia silmänsairauksia on joukossa lähinnä satunnaisesti.

Tutkittujen jälkeläisten lukumäärissä on eri koirien kesken paljon eroja ja ne korreloivat jossain määrin jalostuskäyttöön tulleiden jälkeläisten lukumäärän kanssa. Myös jälkeläisten syntymävuosi vaikuttaa osaltaan asiaan, sillä esimerkiksi virallisen polvitutkimuksen ikäraja on 1 vuotta. Parhaimmillaan yksittäisen koiran melko runsaasta jälkeläistöstä on tarkastettu yli puolet, jolloin sen taipumuksesta periyttää silmä- tai polvisairauksia saadaan jo jonkinlainen kuva. Jokaiselta listan koiralta löytyy vähintään yksi tarkastettu jälkeläinen. Sairaiden jälkeläisten osuudet tutkituista jää valtaosalla marginaalisiksi. Kuitenkin 33 %:lla listojen koirista on patellaluksaatio- jälkeläinen ja 50 %:lla on jälkeläinen, jolla on tavattu jokin silmämuutos.

5.2. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Osa-alue	Tavoite	Toimenpide	Tulos
Populaation kokonaistila ja rakenne	<p>Turvata mahdollisimman laaja geenipooli ja siten laskea ja hidastaa kannan sukusiitosasteen kasvua edelleen.</p> <p>Rodun jalostuspohjan laajeneminen: isät/emät suhde kasvaa 0,55 (edellisen JTO-kauden keskiarvo) 0,65:een</p> <p>Yksittäisen koiran jälkeläisten osuus pysyy alle 70 (n.3,5% neljän vuoden rekisteröinneistä).</p>	<p>Ylläpitää rekisteriä jalostuskriteerit täyttävistä uroksista ja näin tarjota kasvattajille vaihtoehtoja</p> <p>Säilyttää kiristetyt ehdot elinikäisistä enimmäisjälkeläismääristä 60/70 ja vuotuisita pentueista (max 4 per vuosi syntymävuoden mukaan)</p> <p>Tiedotus perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon</p> <p>Internet -sivuilla uroslista, jossa kaikki JTO:n suositukset täyttävät urokset</p> <p>Tarkemmat suositukset uroksen elinikäiselle jälkeläismäärälle ja vuotuiselle käytölle.</p>	<p>Isät/emät -suhde per sukupolvi noussut n. 5-6 %-yksikköä verrattuna vuosiin 2010-2014</p> <p>Kahta koiraa lukuunottamatta yksittäisten koirien jälkeläisten osuus pysyi alle 70:n.</p> <p>Tietoisuus matadorijalostuksen haitoista on kasvanut ja näkyy osittain jo kasvattajien jalostusvalinnoissa.</p> <p>Jalostusuroslistauksia on esillä niin kerhon nettisivulla kuin Facebookissakin. Rotujärjestön oma jalostusuroslista on päivittämättä</p>
Luonne	<p>Säilyttää rodulle tyypillinen peloton ja itsevarma, mutta samalla iloisen avoin luonne</p>	<p>Tiedotus rodulle tyypillisestä luonteesta ja säilyttämisen merkityksestä</p> <p>Yhdistys järjestää säännöllisesti omia luonnetesti- ja MH-</p>	<p>Järjestetty koulutustilaisuuksia järjestetty MH- ja luonnetestitilaisuuksia, määrällisesti tavoite ei ole toteutunut</p>

	<p>Lisätä ja edistää rodun luonteiden arviointia pääosin kennelliiton luonnetestiin ja MH-luonnekuvaukseen pohjautuen: kuluvan JTO-kauden aikana testattujen koirien lukumäärä kasvaa 200 yksilöön</p>	<p>luonnekuvaus-tilaisuuksia ympäri maata.</p> <p>Rodunomaisten profiilin luominen MH-luonnekuvauksen tulkitsemiseksi ja luonnetestiprofiilin tarkistaminen & päivitys</p>	
<p>Käyttöominaisuudet</p>	<p>Säilyttää hyvät seura- ja harrastuskoiraominaisuudet</p> <p>Vahvistaa rodun mainetta monipuolisena harrastuskoirana</p> <p>Tukea käyttökoiraharrastuneisuutta</p> <p>Säilyttää alkuperäisiä käyttöominaisuuksia</p>	<p>Tiedottaminen ja erilaisten lajitutustumispäivien järjestäminen</p> <p>Rotuyhdistyksen medioissa, tapahtumissa ja esittelytilaisuuksissa luodaan rodulle entistä monipuolisempaa identiteettiä ja tuodaan rodun mahdollisuuksia ja taipumuksia selvemmin julki</p>	<p>On järjestetty ja osallistuttu kennelliiton esittelytilaisuuksiin (koiramessut/rotutori) ja muihin rotuesittelytilaisuuksiin</p>
<p>Terveys ja lisääntyminen</p>	<p>Ehkäistä vakavien perinnöllisten sairauksien yleistymisen populaatiossa</p> <p>Säilyttää rodun hyvät lisääntymisominaisuudet</p> <p>Hankkia kattavaa ja tilastointikelpoista materiaalia rodun terveystilanteesta</p>	<p>Jäsenlehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla tiedotetaan rodun sairauksista ja niiden yleisyydestä & merkityksestä</p> <p>Sairauskohtaiset jalostussuositukset</p> <p>Heikon sukupuoli-/hoivavietin omaavia koiria ei suositella jalostukseen</p> <p>Tiedotus Kennelliiton tarjoamista tilastointimahdollisuuksista jäsenistölle</p> <p>Sairaustietojen kerääminen kasvattajien käyttöön (sairauslista)</p> <p>Kansainvälisen yhteistyön tiivistäminen</p>	<p>Maksashuntti- ja munuaisdysplasiatapauksia ja molempien epäilyjä on ollut muutamia enemmän kuin pitkäaikainen keskiarvo edellyttäisi. Määrät ovat silti olleet kohtuullisia.</p> <p>Erilaisia seulovia terveystutkimuksia tehdään aiempaa enemmän. Sappihappotestausta alettu JTO-kauden aikana suosittaa kaikille pennuille. Samalla sappihappotestaus on lisätty yhdeksi rotujärjestön pentuvälityksen käytön ehdoksi</p> <p>Rotujärjestön lehdessä on julkaistu useita artikkeleita maksashuntista</p>

			<p>Terveyskysely järjestetty 2016</p> <p>Sairaslistaa on ylläpidetty. Joidenkin sairauksien osalta herää tältä osin kysymys siitä, ilmoitetaanko sairauksista sairaslistalle yhtä aktiivisesti kuin aiemmin</p> <p>Jalostustoimikunnan jäsenet vierailleet Hollannin yliopistolla (Utrecht)</p>
Ulkomuoto	<p>Säilyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseen soveltuva rakenne ja rotutyypilliset erityispiirteet</p> <p>Lisätä harrastajien, kasvattajien ja ulkomuototuomareiden rotutietoisuuden ja –ymmärryksen tasoa</p>	<p>Jalostussuosituksen ulkomuotokriteerit</p> <p>Säännöllinen tiedottaminen ja koulutukset rodun harrastajille, kasvattajille ja tuomareille</p> <p>Yhtenäisen koulutusmateriaalin luominen rotujärjestön erikoiskoulutustilaisuuksia varten</p>	<p>Rodun edustajat Suomessa ovat edelleen valtaosin rotutyypillisiä. Rakenteen osalta parannettavaa löytyy edelleen erityisesti etu- ja takaosan rakenteessa.</p> <p>Kasvattajakoulutukset ovat toteutuneet hyvin ja olleet suosittuja.</p> <p>Tuomarien erikoiskoulutuksia on järjestetty tarpeen mukaan yhteistyössä muiden rotuyhdistysten kanssa.</p>

Taulukko 24. Aiemman jalostuksen tavoiteohjelman toteutuminen

Cairnterrieri ei kuulu PEVISAAn, joten rodun JTO:ssa asetetut jalostuskoirien kriteerit ovat luonteeltaan suosituksia. Rotuyhdistyksen pentuvälitykseen hyväksytään kuitenkin vain ne jalostustoimikunnan käsittelemät yhdistelmät, jossa kumpikin vanhempi täyttää JTO:n jalostuskriteerit tai joille on anottu ja myönnetty poikkeuslupa jalostustoimikunnalta.

Edellisessä JTO:ssa asetetut jalostuskriteerit pyrittiin laatimaan siten, etteivät ne kohtuuttomasti rajaisi potentiaalisia jalostuskoiria jalostuksen ulkopuolelle. Käytännössä jokainen terve ja rotutyypillinen yksilö saa tarvittavat kriteerit (2x EH koiranäyttelystä tai läpäisty jalostustarkastus sekä virallinen silmä- & polvitarkastuslausunto) helposti koottua. Poikkeuslupa-anomuksella kriteeristä voidaan perustellusta syystä myös joustaa. Vuoden

2012 alusta voimaan astunut uroksen elinikäisen jälkeläismäärän suositus poisti n. 10 runsaasti käytettyä urosta yhdistyksen ylläpitämältä uroslistalta.

Vuosi	2018	2017	2016	2015	2014	2013
Rek. pentueet	75	69	88	81	101	102
JTK:n käsittelyn läpäisseet yhd.	67	61	75	87	101	116
Pentuvälityksessä	19	28	38	37	63	57

Taulukko 25. Rotuyhdistyksen pentuvälityksessä olleet pentueet ja rekisteröityjen pentueiden vuotuiset lukumäärät 2013-2018

Rotuyhdistyksen tilastoissa näkyvät kaikki vuoden aikana JTK:n käsittelemät, kriteerit täyttävät yhdistelmät, sekä välitettävänä olleet pentueet rekisteröintivuodesta riippumatta. Luvut eivät siten ole suoraan verrattavissa rekisteröintitilastoihin. Tulee myös huomioida, etteivät kaikki jalostustoimikunnan käsittelemät yhdistelmät tule yhdistyksen pentuvälitykseen. Osa käsitellyistä yhdistelmistä jää toteutumatta. Lisäksi useilla kasvattajilla on omat internet-sivut, joiden kautta he pääosin myyvät pentueensa.

Vuonna 2012 rekisteröidyistä pentueista tehtiin ensimmäistä kertaa vertailu yhdistyksen jalostuskriteereihin. 108 pentueesta/yhdistelmästä 75 oli jalostustoimikunnan käsittelemiä ja JTO:n kriteerit täyttäviä. Näiden lisäksi oli 13 JTO:n kriteerit täyttävää pentuetta/yhdistelmää, jotka toteutettiin itsenäisesti. 108:sta pentueesta 88 oli siis rotukohtaisen JTO:n mukaisia mikä tarkoittaa 81 prosentin osuutta kaikista vuoden aikana syntyneistä pentueista.

6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA TOTEUTUS

Cairnterrierillä on paljon niitä ominaisuuksia, joita nykyään ja tulevaisuudessakin koiralta toivotaan. Se on iloinen ja persoonallinen seurakoira ja siinä on aineksia myös monipuoliseksi käyttö- ja harrastuskoiraksi. Rotu on helppohoitoinen eikä hoidetusta turkista irtoa juurikaan karvoja. Se on pienikokoinen ja sopeutuva koira, joten se matkustaa näppärästi mukana, eikä toisaalta järkyty vaikka joutuisi toviksi vieraiden hoiviin.

Rodulla on hyvä maine ja sen suosio on säilynyt tasaisena. Muissa merkittävässä kasvatusmaissa rodun rekisteröintimäärät ovat kuitenkin olleet selvässä laskussa. Myös Suomessa rekisteröinnit ovat muutaman huippuvuoden jälkeen olleet lievässä laskussa. Lukumääräisesti rodulla on Suomessa ja Skandinaviassa vahva kanta, mutta suvullisesti kanta on kaventunut viime vuosina voimakkaasti matadorijalostuksesta johtuen. Ulkomailta on vielä saatavissa uusia sukulinjoja, mutta niiden löytäminen käy koko ajan haastavammaksi.

Populaation monimuotoisuuden säilyttäminen ja parantaminen on keskeisin rodun tulevaisuuden haaste tulevina vuosina.

Cairnterrieri on vielä toistaiseksi suhteellisen terve rotu mutta on havaittavissa perinnöllisten sairauksien lisääntymistä.

Tiedon määrä ja saatavuus kasvaa koko ajan ja on aina vain helpommin harrastajien saatavilla. Muutamia merkittäviä sairauksia tutkitaan laajasti ja tutkimusten pohjalta on kehitteillä geenitestejä. Aivan lähivuosina niistä ei kuitenkaan päästä hyötymään. Suurin ja positiivisin muutos, joka kantaa toivottavasti myös tulevaisuuteen, on tapahtunut sairauksiin suhtautumisessa. Turhasta syyllistämisestä ja osoittelusta on päästy eroon. Kasvattajat ja harrastajat ovat aiempaa avoimempia ja antavat tietoa koiristaan. Ymmärretään, että avoimuus ja ymmärtämys toimivat lopulta koko rodun parhaaksi. Myös Kennelliiton KoiraNet-jalostustietojärjestelmän myötä tietoisuus, avoimuus ja tiedon jakaminen on helpottunut entisestään.

Cairnterrieri on perustaltaan terverakenteinen eikä ole liioiteltu ja tämä tyyppi on pystytty säilyttämään nykypäivään saakka. Mikäli rotu muuttuu tulevaisuudessa ulkomuodollisesti, se on suurella todennäköisyydellä muutos huonompaan suuntaan rakenteellis-toiminnallisesti ajateltuna. Viittauksia tähän on jo nähtävissä, kun etenkin näyttelykehissä palkitaan tyylieltyjä ja liioiteltuja yksilöitä. Silmä tottuu vaarallisen nopeasti näyttäviin koiriin ja kuva rotutyypillisestä, luonnollisesta cairnterrieristä helposti hämärtyy. Toisaalta harrastuspuolen suosio on koko ajan kasvamassa. Kenties sen myötä toimintakyky ja rakenteen terveys voisi määrittää nykyistä enemmän ulkomuodollisesti toivottuja ominaisuuksia tulevaisuudessa. Tosin se voi johtaa myös rodun jakautumiseen näyttö- ja käyttölinjaisiin koiriin. Näinhän on jo monessa rodussa käynytkin. Rotujärjestön näkemyksen mukaan moiseen jakoon ei ole tarvetta, eikä se ole missään tapauksessa toivottavaa. Rotutyypillinen cairnterrieri on yhtä aikaa sekä kaunis, että toimiva.

6.1. Jalostuksen tavoitteet

Cairnterrieri toimii nykyään ensisijaisesti seurakoirana, mutta sillä on ominaisuuksia myös monipuoliseksi käyttö- ja harrastuskoiraksi. Rotuyhdistyksen tärkeä tehtävä on turvata näiden ominaisuuksien säilymistä ja vahvistumista hyvien seurakoiraominaisuuksien rinnalla. Käytännössä tämä tarkoittaa käyttötarkoituksen huomioimista jalostuksessa niin luonne- kuin ulkomuoto-ominaisuuksissakin.

Rodun elinvoimaisuudesta huolehtiminen on keskeisin haaste ja tavoite tulevina vuosina. Tässä keskeisessä roolissa on käytettävissä olevien sukulinjojen tasaisempi ja laajempi käyttö ja yksittäisen koiran jälkeläismäärän rajaaminen kestäväälle tasolle. Perinnöllisen

monimuotoisuuden vaaliminen on keskeisessä roolissa myös rodun terveyden ja lisääntymisominaisuuksien kannalta.

Populaation kokonaistila ja rakenne

Rodun jalostuspohja laajenee: isät/emät-suhde kasvaa 0,65:stä (nykyisen JTO-kauden keskiarvo) 0,70:een. Yksittäisen koiran jälkeläisten osuus pysyy alle 50:n (n.4 % neljän vuoden rekisteröinneistä).

Luonne

Tavoite on säilyttää rodulle tyypillinen peloton ja itsevarma, mutta samalla iloisen avoin luonne sekä lisätä ja edistää rodun luonteiden arviointia pääosin Kennelliiton luonnetestiin ja MH-luonnekuvaukseen pohjautuen: kuluvan JTO-kauden aikana testattujen koirien lukumäärä kasvaa 200 yksilöön.

Käyttöominaisuudet

Tavoitteena on säilyttää hyvät seura- ja harrastuskoiraominaisuudet, vahvistaa rodun mainetta monipuolisena harrastuskoirana sekä tukea käyttökoiraharrastusta kuitenkin samalla säilyttäen alkuperäisiä käyttöominaisuuksia.

Terveys ja lisääntyminen

Tavoitteena on ehkäistä vakavien, perinnöllisten sairauksien yleistymistä populaatiossa, säilyttää rodun hyvät lisääntymisominaisuudet sekä hankkia kattavaa ja tilastointikelpoista materiaalia rodun terveystilanteesta.

Ulkomuoto

Tavoitteena on säilyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseen soveltuva rakenne ja rotutyypilliset erityispiirteet sekä lisätä harrastajien ja kasvattajien rotutietoisuutta ja -ymmärrystä.

6.2. Suositukset jalostuskoirille ja yhdistelmille

Rodun jalostuksen tavoitteiden saavuttamiseksi jalostuskoirille ja yhdistelmille asetetaan rodun JTO:ssa jalostussuosituksia, jotka toimivat myös yhdistyksen pentuvälitykseen pääsyn kriteereinä. Suositusten toteutumista pentuvälitykseen pääsyn ehtona valvoo jalostustoimikunta.

Ikävaatimukset

Jalostustoimikunta ei suosittele käytettäväksi jalostukseen narttua, joka on alle 16 kuukauden ikäinen astutettaessa tai yli 4-vuotias saadessaan ensimmäiset pennut tai yli 8-vuotias astutettaessa. Ikävaatimuksista poikkeaminen vaatii erillisen käsittelyn rotujärjestön

jalostustoimikunnassa. Yli-ikäiselle nartulle vaaditaan kerhon poikkeuslupa-anomuksen liitteeksi eläinlääkärin todistus, jonka mukaan narttu on terve ja hyväkuntoinen, eikä pennuttamisesta ole haittaa nartun terveydelle.

Jalostustoimikunta ei suosittele käytettäväksi jalostukseen urosta, joka on alle 1 vuoden ikäinen.

Läheinen sukusiitos

Jalostustoimikunta suosittelee yksittäisen yhdistelmän sukusiitosasteeksi alle 2,5 % ja enintään 6,25 % (laskettuna viiden sukupolven mukaan). Mikäli yksittäisen yhdistelmän sukusiitosaste viiden sukupolven mukaan laskettuna nousee yli 6,25 prosenttiin, on sen toteuttamiseksi kirjallisesti annettava lupa astutukselle rotujärjestön jalostustoimikunnalta.

(Huom. SKL:n koirarekisteriohje kohta 7. Rekisteröinnin epääminen FI-/ER-rekisteriin

- k 7.5 Kennelliiton yleisen jalostuksen tavoiteohjelman vastainen jalostuskäyttö. Jos kasvattaja on toiminut Kennelliiton yleisen jalostuksen tavoiteohjelman vastaisesti parittamalla keskenään isän/emän ja jälkeläisen tai täyssisarukset, jolloin yhdistelmän sukusiitosprosentti on aina vähintään 25)

Ohjeena suositellaan yhdistelmiä, joissa yksittäinen koira ei ensimmäisen kolmen polven sukutaulussa esiinny useammin kuin kerran ja joissa neljän polven sukukatkerroin on yli 0,90. (Kennelliiton jalostusstrategia 2012)

Terveys

Sairasta koira ei suositella käytettäväksi jalostukseen eikä sairaan pennun tuottamaa yhdistelmää uusittavaksi.

Rodun merkittävimpien **elinikää lyhentävien sairauksien (esim. munuaisdysplasia, PSS-portosysteeminen shuntti)** kohdalla jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) esiintyy molemmin puolin sairas tai sairautta todennäköisesti jälkeläisilleen periyttänyt koira tai näiden täyssisarus.

Rodun merkittävimpien **elämänlaatua heikentävien sairauksien (mm. Legg Perthes, CMO, Ocular Melanosis)** kohdalla jalostukseen ei suositella yhdistelmiä, joissa kahden ensimmäisen sukupolven sukutaulussa (vanhemmat, isovanhemmat) esiintyy molemmin puolin sairas tai sairautta todennäköisesti jälkeläisilleen periyttänyt koira.

Kerho kerää omistajilta tietoja cairnien sairauksista ja linkki listaan on pyydetävissä listan ylläpitäjältä (kts kerhon nettisivulta tai Cairn-lehdestä).

Silmät

Jalostukseen käytettävien koirien tulee olla astutushetkellä virallisesti silmätarkastettuja ja merkittävien, perinnöllisten silmäsairauksien osalta terveiksi todettuja. Alle 6-vuotiaana tarkastetun koiran silmätutkimustulos ei saa olla astutushetkellä kahta vuotta vanhempi. Mikäli koiran jommallakummalla vanhemmalla on todettu Ocular Melanosis, on sen silmätarkastustulos voimassa vuoden kerrallaan koko loppuelämän ajan.

Epäilyttävä- tai avoin-lausunnon saanutta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen ennen kuin se eläinlääkärin määrittelemän seuranta-ajan jälkeen tutkitaan uudelleen ja todetaan sairauden osalta terveeksi.

Polvet

Polvituloksen 1 saanut koira voidaan parittaa vain tuloksen 0 saaneen koiran kanssa. 2 tai sitä huonomman tuloksen saanutta koiraa ei suositella käytettäväksi jalostukseen. Polvitulos määräytyy aina heikomman polven mukaisesti.

Virallisen polvitutkimuksen alaikäraja on 1 vuosi. Alle 3-vuotiaana koiralle tehty tutkimus on voimassa kaksi vuotta lausuntopäivästä. Yli 3 vuotiaana tehty tutkimus on voimassa pysyvästi. (Astuu voimaan 1.1.2015 alkaen, kts SKL ohje.)

Ulkomainen lainauros saa astua yhden nartun ilman, että siltä vaaditaan hyväksytyä, virallista silmä- tai polvitarkastustulosta. Mikäli urosta käytetään useammalle nartulle, pitää sillä olla hyväksytyt, viralliset silmä- ja polvitarkastustulos, jotta yhdistelmät voidaan hyväksyä kerhon pentuvälitykseen.

Mikäli narttu astutetaan ulkomailla ulkomaalaisomistuksessa ja ulkomailla asuvalla uroksella, vaaditaan ainoastaan nartulta viralliset silmä- ja polvitarkastuslausunnot.

Maksashuntti

Sairaana yksilön pentuesisarukset suositellaan tutkittavaksi sappihappotestillä ennen jalostuskäyttöä. Mikäli koira jättää kahdessa eri yhdistelmässä maksashunttijälkeläisen, ei sitä suositella käytettäväksi jalostukseen. Kaikille pentueille suositellaan sappihappotestausta.

Munuaisdysplasia

Sairasta koiraa, sen jälkeläisiä, vanhempia (sairauden kantajia) ja pentuesisaruksia ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Yksinkertaisesti autosomaalisesti resessiivisesti periytyvät sairaudet (PRA, CMO, GCL)

Sairasta koiraa, sen jälkeläisiä, vanhempia (sairauden kantajia) ja pentuesisaruksia ei suositella käytettäväksi jalostukseen.

Näyttelyvaatimukset

Edellytetään, että jalostukseen käytettävä koira on palkittu kaksi kertaa näyttelyssä laatuarvostelussa vähintään maininnalla erittäin hyvä (EH) kahdelta eri tuomarilta tai hyväksyty kerhon virallisessa jalostustarkastuksessa. Kerhon epävirallisessa näyttelyssä saatu kunniapalkinto (KP) vastaa virallisen näyttelyn EH-mainintaa, mikäli tuomarina toimii rodulle pätevä ulkomuototuomari tai ansioitunut rodun kasvattaja.

Rotujärjestön poikkeusluvalla voidaan jalostukseen hyväksyä koira, jolla on yksi vähintään erinomainen tulos (ERI) virallisesta näyttelystä. Poikkeuslupa koskee vain yhtä pentuetta. Käytettäessä koiraa jalostukseen uudestaan on sillä oltava hyväksyntä virallisesta jalostustarkastuksesta tai kaksi laatuarvostelun vähintään erittäin hyvä -mainintaa (EH) kahdelta eri tuomarilta.

Luonnevaatimukset

Selvästi arkaa, heikon hermorakenteen omaavaa tai vihaista koiraa ei saa käyttää jalostukseen.

Jalostuskäyttö

Suosittelaaan, ettei yhdenkään koiran elinikäinen jälkeläismäärä ylitä n. 4 % rodun populaatiossa yhden sukupolven (4 vuotta) jaksolla syntyneistä pennuista. Yhdelle urokselle suositellaan elinikäiseksi jälkeläismääräksi korkeintaan 50 jälkeläistä (viimeinen pentue kuitenkin kokonaisuudessaan).

Matador-jalostuksen vastustaminen

Urokselle hyväksytään 3 pentuetta yhden vuoden aikana. Seuranta perustuu syntymävuoteen ja alkaa vuoden 2020 alusta, jolloin suositus astuu voimaan. Yhdelle urokselle suositellaan elinikäiseksi jälkeläismääräksi korkeintaan 50 jälkeläistä (viimeinen pentue kuitenkin kokonaisuudessaan).

Nartujen jalostuskäyttö

Nartulla voidaan teettää enintään viisi pentuetta siten, että nartun edellisestä penikoimisesta on oltava pentueen syntyessä kulunut vähintään 10 kuukautta. (Lähde 11)

6.3. Rotujärjestön toimenpiteet

Osa-alue	Tavoite	Toimenpide
Populaation kokonaistila ja rakenne	<p>Rodun jalostuspohja laajenee: isät/emät suhde kasvaa 0,65:sta (nykyisen JTO-kauden keskiarvo) 0,70:een seuraavan JTO-kauden (2019-2013) aikana</p> <p>Yksittäisen koiran jälkeläisten osuus pysyy alle 50 (n. 4 % neljän vuoden rekisteröinneistä). Yksittäisten koirien vuotuinen pentuemäärä pysyy kolmessa tai vähemmän.</p>	<p>Tiedotus perinnöllisen monimuotoisuuden merkityksestä sekä keinoista sen ylläpitoon</p> <p>Tarkemmat suositukset uroksen elinikäiselle jälkeläismäärälle ja vuotuiselle käytölle:</p> <p>Yksittäiselle koiralle suositetaan enintään 50 (viimeinen pentue kokonaisuudessaan) elinikäistä jälkeläistä 1.1.2020 alkaen Yksittäiselle koiralle sallitaan jalostussuosituksissa enintään 3 pentuetta vuodessa (pentujen syntymävuoden mukaan 1.1.2020 alkaen)</p>
Luonne	<p>Säilyttää rodulle tyypillinen peloton ja itsevarma, mutta samalla iloisen avoin luonne</p> <p>Lisätä ja edistää rodun luonteiden arviointia pääosin kennelliiton luonnetestiin ja MH-luonnekuvaukseen pohjautuen: kuluvan JTO-kauden aikana testattujen koirien lukumäärä kasvaa</p>	<p>Tiedotus rodulle tyypillisestä luonteesta ja säilyttämisen merkityksestä</p> <p>Yhdistys järjestää omia luonnetesti- ja MH-luonnekuvaustilaisuuksia</p> <p>Rodunomaisten profiilin luominen MH-luonnekuvauksen tulkitsemiseksi ja luonnetestiprofiilin tarkistaminen & päivitys</p>
Käyttöominaisuudet	<p>Säilyttää hyvät seura- ja harrastuskoiraominaisuudet</p> <p>Vahvistaa rodun mainetta monipuolisena harrastuskoirana</p> <p>Tukea käyttökoiraharrastuneisuutta</p> <p>Säilyttää alkuperäisiä käyttöominaisuuksia</p>	<p>Tiedottaminen ja erilaisten lajitutustumispäivien järjestäminen</p> <p>Rotuyhdistyksen medioissa, tapahtumissa ja esittelytilaisuuksissa luodaan rodulle entistä monipuolisempaa identiteettiä ja tuodaan rodun mahdollisuuksia ja taipumuksia selvemmin julki</p>
Terveys ja lisääntyminen	<p>Ehkäistä vakavien perinnöllisten sairauksien yleistymistä populaatiossa</p> <p>Säilyttää rodun hyvät lisääntymisominaisuudet</p>	<p>Jäsenlehdessä ja yhdistyksen kotisivuilla tiedotetaan rodun sairauksista ja niiden yleisyydestä & merkityksestä</p> <p>Sairauskohtaiset jalostussuositukset</p>

	Hankkia kattavaa ja tilastointikelpoista materiaalia rodun terveystilanteesta	Heikon sukupuoli-/hoivavietin omaavia koiria ei suositella jalostukseen Terveyskysely jäsenistölle Tiedotus Kennelliiton tarjoamista tilastointimahdollisuuksista jäsenistölle Sairaustietojen kerääminen kasvattajien käyttöön (sairauslista) Kansainvälisen yhteistyön tiivistäminen
Ulkomuoto	Säilyttää alkuperäiseen käyttötarkoitukseen soveltuva rakenne ja rotutyypilliset erityispiirteet Lisätä harrastajien, kasvattajien ja ulkomuototuomareiden rotutietoisuuden ja –ymmärryksen tasoa	Jalostussuosittelun ulkomuotokriteerit Säännöllinen tiedottaminen ja koulutukset rodun harrastajille, kasvattajille ja tuomareille Yhtenäisen koulutusmateriaalin luominen rotujärjestön erikoiskoulutustilaisuuksia varten

6.4. Uhat ja mahdollisuudet sekä varautuminen ongelmiin

Populaatio

<u>Mahdollisuudet</u>	<u>Uhat</u>
<ul style="list-style-type: none"> - Käyttämätöntä materiaalia on reservissä runsaasti. - Laaja kotimaisten jalostuskoirien populaatio, joiden taustoista ja näytöstä on tietoa useamman sukupolven ajalta. - Rotu on levinnyt laajalle, joten uutta jalostusmateriaalia on tarvittaessa saatavilla. 	<ul style="list-style-type: none"> - Saman sukuisten koirien liiallinen käyttö jalostuksessa kaventaa geenipohjaa tuntuvasti – rotu aiempaa alttiimpi erilaisille sairauksille ja vioille. - Tuontikoiria käytetään paljon, mutta niiden taustoista ja jälkeläisnäytöstä ei välttämättä tiedetä niin paljon kuin kotimaisten koirien. - Eri maiden populaatiot muuttuvat hiljalleen samankantaisiksi. Rodun sisältä ei löydy enää uutta jalostusmateriaalia.

Luonne ja käyttöominaisuudet

<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Rodunomainen luonne soveltuu seurakoiralta ja rotu soveltuu erilaisiin elinympäristöihin ja käyttötarkoituksiin.- Käyttöpuolen harrastaminen on selvästi yleistymässä.- Rodussa on aineksia monenlaiseen käyttöön.	<u>Uhat</u> <p>Luonteen pehmeys ja arkuus yleistyvät? Mitä saamme tilalle?</p>
--	--

Terveys ja lisääntyminen

<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Suhtautuminen sairastapauksiin on koko ajan ymmärtävämpää ja avoimempaa.- Ostajat ja kasvattajat ovat nykyään tietoisempia ja osaavat kysyä myös terveysasioista ja tutkimuksista. Kun kysytään ja vaaditaan, kasvattajat panostavat asiaan enemmän.- Kehittyvät tiedonkeruu-, testaus- ja tutkimusmenetelmät aina vain helpommin käytettävissä kasvatus työn tukena.- Kansainvälinen tietojen vaihto	<u>Uhat</u> <ul style="list-style-type: none">- Erilaisten sairauksien raportointi rotujärjestölle on osittain vapaaehtoisten ilmoitusten varassa. Mitä jää kertomatta?- Vakavien perinnöllisten sairauksien yleistyminen rodussa.- Useissa merkittävässä kasvatusta maissa koirien testaaminen ja tutkiminen on vähäistä. Tuontikoirien taustoista saadaan heikosti tietoa.
--	--

Ulkomuoto

<u>Mahdollisuudet</u> <ul style="list-style-type: none">- Rodulle löytyy muitakin harrastusmahdollisuuksia ja harrastajia kuin näyttelyt. Sen myötä toimintakyky ja rakenteen terveys voisivat määrittää nykyistä enemmän ulkomuodollisesti toivottuja ominaisuuksia.- Rotumääritelmä ei vaadi liioiteltuja piirteitä, joten perusrakenne on terveellä pohjalla. Rakenteenkin puolesta rotu soveltuu monenlaiseen harrastamiseen.	<u>Uhat</u> <p>- Näyttelymenestys määrittää ulkomuotojalostusta, eikä aina positiivisin seurauksin. Tuloksena liian jaloja, raskaita, lyhytrunkoisia ja liian voimakkaasti takaa kulmautuneita cairnterriereitä. Seurauksena epätyypillinen liike ja ennen kaikkea rakennepäriset sairaudet ja ongelmat.</p>
--	--

6.5. Toimintasuunnitelma ja tavoiteohjelman seuranta

Vuosi	2020	2021	2022	2023	2024
Toimen- piteet	Yhdistyksen luonnetestitilaisuus lajiin tutustumispäivät Kasvattajapäivät kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille "urospäivät" uusien jalostusurosten löytäminen	Kasvattajapäivät kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Yhdistyksen Luonnetesti / MH- luonnekuvaustil- aisuus lajiin tutustumispäivät Terveyskysely koko jäsenistölle	Lajiin tutustumispäivät Yhdistyksen luonnetesti Kasvattajapäivät oikeasta rotutyypistä aloitteleville kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Terveystilanteen arviointi ja suositusten mahdollinen päivittäminen	Kasvattajapäivät kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Yhdistyksen Luonnetesti / MH- luonnekuvaus- tilaisuus	JTO:n laajempi päivitys Kasvattajapäivät kasvattajille ja muille asiasta kiinnostuneille Yhdistyksen luonnetesti

Jalostuksen tavoiteohjelman seuranta on jalostustoimikunnan vastuulla. Jalostustoimikunta toimii hallituksen alaisuudessa, joka valvoo tavoiteohjelman toteutumista. Jalostukseen tavoiteohjelmaan kirjatut tavoitteet ja toimintasuunnitelma huomioidaan yhdistyksen vuotuista toimintasuunnitelmaa laadittaessa.

Jalostustoimikunta raportoi vuosittaisessa toimintakertomuksessaan omana osionaan tavoiteohjelman toimenpiteiden toteutumisesta ja asetettujen päämäärien saavuttamisesta. Toimintakertomuksen yhteydessä esitetään vuosiyhteenveto populaation tilasta ja rakenteesta, jalostukseen käytetyistä koirista, niiden jälkeläismääristä ja raportoiduista sairastapauksista. Jalostustoimikunnan toimintakertomus julkaistaan sekä jäsenlehdessä että yhdistyksen kotisivuilla.

Jalostuksen tavoiteohjelma on kokonaisuudessaan luettavissa yhdistyksen kotisivuilla. Tavoiteohjelman voi tilata yhdistykseltä myös kirjallisena. Ohjelmaa päivitetään kuitenkin tarvittaessa aina viiden vuoden välein. Tavoiteohjelmaan suunniteltavat muutokset julkaistaan samassa jäsenlehdessä, jossa esitetään myös kutsu asiaa käsittelevään kokoukseen.

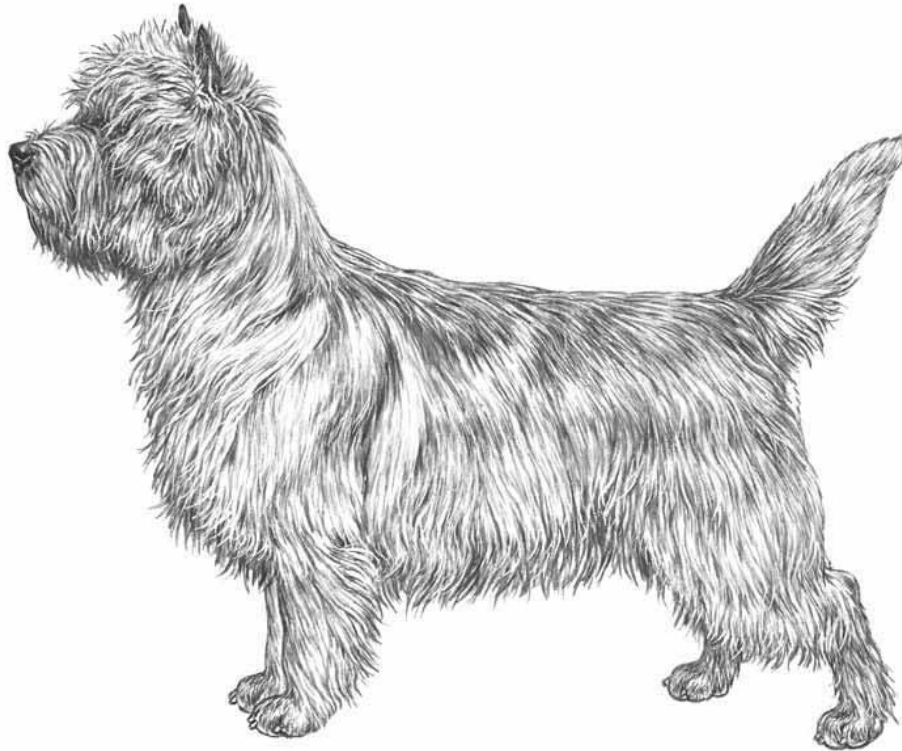
LÄHTEET

1. Cairn-lehti No. 2/86 s. 23, Tom Horner: Skotlannin terrierit (käännös diplomikielenkääntäjä Sinikka Saaristo-Rautanen)
2. Beynon J.W.H, Fisher Alex, Wilson Peggy 1986, s. 19-33
3. Montgomery-Bjurhult Maud, 1991 Världens Bästa Kompis (*teoksen kuvitusta on käytetty tekstissä oikeuksien haltijan Ruotsin Cairnterrierikerhon luvalla*)
4. Koiramme-lehti No. 5/2011 s. 82-88, Katariina Mäki: Perhe on paras suosituimpien rotukoirien listalla
5. Tiivistelmä Päivi Vanhapellon luennoista 23.11.2002, kirjoittanut ELL Elina Rusanen
6. <http://www.cairnterrier.org/health/> 30.7.2013
7. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/perinnollinen-monimuotoisuus-ja-jalostuspohja> -23.1.2019
8. <http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/polvil.htm> - 30.7.2013
9. http://www.kennelliitto.fi/FI/jalostusjakasvatus/artikkelit/tehollinen_populaatiokoko.htm - 30.7.2013
10. SKL-FKK:n Koirarekisteriohje 2006 - 07/2013
11. <https://www.kennelliitto.fi/kasvatus-ja-terveys/koiran-jalostus/tietoa-jalostuksen-tueksi/tehollinen-populaatiokoko> 30.1.2019
- 12.

LIITTEET

LIITE 1. ROTUMÄÄRITELMÄ

© M.Davidson, illustr. NKU Picture Library

FCI:n 24.06.1987 hyväksymän rotumääritelmän mukainen.

Käännös SKL-FKK:n hyväksymä 9.5.1989

Brittiläinen rotu

Yleisvaikutelma

Ketterä, valpas, sievistelemättömältä ja luonnolliselta vaikuttava. Nojaa seistessään eturaajoihinsa. Raajat voimakkaat. Rintakehä syvä. Liikkeet hyvin vapaat. Karvapeite säänkestävä.

Ominaspiirteet

Toimeliaalta, rohkealta ja kestävältä vaikuttava

Luonne

Peloton ja iloinen. Itsevarma, mutta ei riidanhaluinen.

Pää

Pieni, mutta sopusuhtainen runkoon nähden. Runsaskarvainen. Kallo leveä. Otsapenger

selvä ja silmien välissä selvästi tunnettava vako. Kuono voimakas. Leuat vahvat, mutta eivät liian pitkät eivätkä raskaat. Kirsu musta.

Silmät

Etäällä toisistaan, keskikokoiset, tumman pähkinänväriset, hieman painuneina kulmakarvojen varjossa.

Korvat

Pienet, teräväkärkiset, iloisesti pystyt; eivät liian lähekkäin eivätkä liian runsaan karvan peittämät.

Purenta

Hampaat suuret. Säännöllinen ja täydellinen leikkaava purenta, ts. alaleuan etuhampaat koskettavat tiiviisti yläleuan hampaiden taka- pintaa. Hampaat suorassa kulmassa luihin nähden.

Kaula

Kauniisti runkoon liittyvä, ei lyhyt.

Eturaajat

Lavat viistot. Raajat keskipituiset, karkeakarvaiset. Luusto vahva, mutta ei liian raskas. Kynnärpäät eivät ulkonevat.

Runko

Selkä suora, keskipituinen. Kylkiluut hyvin kaarevat, rintakehä syvä, lanne vahva ja taipuisa.

Takaraajat

Reidet hyvin vahvat ja lihaksikkaat, polvikulmat hyvät, mutta eivät liialliset. Kinner matala, kinnervarret takaa katsoen yhdensuuntaiset.

Käpälät

Etukäpälät takakäpäliä suuremmat ja voivat kääntyä hieman ulospäin. Päkiät paksut ja vahvat. Litteät, kapeat tai hajavarpaiset käpälät sekä pitkät kynnet virheitä.

Häntä

Lyhyt, kuitenkin sopusuhtainen kokonaisuuteen nähden. Runsaskarvainen, ei kuitenkaan huiskumainen. Iloisesti pystyssä. Ei liian korkealle tai matalalle kiinnittynyt. Hännänkärki ei saa kääntyä selkää kohden.

Liikkeet

Askel vapaa ja sulava. Eturaajat ojentuvat pitkälle eteen. Takaraajoissa voimakas työntö. Kintereet eivät liian lähellä eivätkä liian kaukana toisistaan.

Karvapeite

Hyvin tärkeä. Säänkestävä, kaksikerroksinen. Peitinkarva runsas ja karkea, ei jäykkä, vähäinen laineikkuus sallitaan. Aluskarva lyhyt, pehmeä ja tiivis. Avoin turkki virheellinen.

Väri

Kerman- tai vehnänvärinen, punainen, harmaan eri sävyt, melkein musta. Juovikkuus kaikissa edellä mainituissa väreissä hyväksytään. Tumma väri korvissa ja kuonossa hyvin tyypillistä. Täysin musta, valkoinen tai musta ruskein merkein ovat virheellisiä värejä.

Koko

Säkäkorkeus noin 28-31 cm, mutta suhteessa painoon. Ihanepaino 6-7,5 kg.

LIITE 2. CAIRNTERRIERIN LUONNETESTIPROFIILI

(16.12.2013 SKL:n käyttäytymisen arviointi-työryhmän käsittelemä ja hyväksymä päivitetty versio)

Rotukohtainen luonnetestiprofiili on luotu työkaluksi oman koiran testituloksen tulkintaan. Profilissa merkityksellistä ei ole saatu loppupistemäärä, vaan tulokset osa-alueittain.

Cairnterrierin luonnetestiprofiili on laadittu yhteistyössä rotuun perehtyneiden luonnetestituomareiden kanssa ja siinä on pyritty huomioimaan rodun alkuperäinen ja nykyinen käyttötarkoitus.

TOIMINTAKYKY: +2 hyvä tai +1 kohtuullinen

Toimintakyky on monen ominaisuuden yhdessä muodostama reaktio, jonka lähin inhimillinen vastine on rohkeus.

Alkuperäisen käyttötarkoituksensa vuoksi cairnterrierin tulee olla toimintakykyinen. Miinustulokset eivät sovi rodulle, jota luonnehditaan pelottomaksi ja rohkeaksi.

Kohta + 3 suuri jää kuitenkin pois, koska tällainen koira voi olla seurakoirana turhan haastava kumppani.

TERÄVYYS: +3 Kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua tai +1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua

Terävyys on ominaisuus, joka saa koiran reagoimaan aggressiivisesti sen tuntiessa itsensä uhatuksi.

Cairnterrierillä tulee olla terävyyttä ilman jäljelle jääviä hyökkäyshaluja.

Kohta + 2 suuri jää pois, koska tällaisen koiran ärsytyskynnys aggressiiviseen reaktioon on matala. Jäljelle jäävät hyökkäyshalut ovat erittäin epätyypillisiä.

PUOLUSTUSHALU: +1 pieni tai +3 kohtuullinen, hillitty

Puolustushalulla tarkoitetaan koiran synnynnäistä taipumusta puolustaa itseään, laumaansa tai reviiiriään mikäli sitä uhataan. Kyse ei ole varsinaisesta suojelusta, vaan koiran kyvystä ottaa kantaa tuntemattoman henkilön aiheuttamaan uhkaan.

Cairnterrierille sallitaan puolustushalua samoin voimakkuuksin kuin terävyyttä.

TAISTELUHALU: +3 suuri, +2 kohtuullinen

Taisteluhalu on cairnterrierille erittäin tyypillinen ja toivottava ominaisuus. Taisteluhalu eli leikkihalua kuvaa koiran synnynnäistä taipumusta nauttia taistelusta ilman sen perustumista aggressioon. Taisteluhalu on koiran "moottori" eli liikkeelle paneva voima.

Kohta +1 erittäin suuri jää pois, sillä tällainen koira voi olla kotioissa varsin haastava kumppani sen hakiessa kisaamismahdollisuuksia kaikessa tekemisessään. Erittäin suuri taisteluhalu voi häiritä myös koiran keskittymiskykyä.

HERMORAKENNE: +2 Tasapainoinen, +1 hieman rauhaton

Hermorakenne on synnynnäinen ominaisuus, johon koulutuksella tai ulkoisilla tekijöillä ei voida vaikuttaa.

Hermorakenne kuvaa koiran kykyä hallita jännitystiloja luontevasti, henkisen tasapainon järkkymättä.

Miinustulokset eivät ole toivottuja tai rodulle tyypillisiä. Huono hermorakenne on usein ongelmakäyttäytymisen taustalla.

TEMPERAMENTTI: +3 vilkas, +1 erittäin vilkas

Temperamentilla tarkoitetaan koiran käyttäytymisen vilkkautta, huomiokyvyn nopeutta ja kykyä sopeutua uusiin tilanteisiin.

Terrierin kuuluu olla toimelias, tarkkaavainen ja sopeutumiskykyinen. Suuri osa sopeutumiskykyisistä koirista on vilkkaita. Myös erittäin vilkas on terrierille tyypillinen temperamentti, vaikka tällainen koira ottaa ympäristöstään enemmän vaikutteita ja sen sopeutumis aika on hieman pidempi.

Kohta +2 kohtuullinen jää pois, koska tällainen reaktionopeus ei ole cairnterrierille tyypillinen.

Myöskään miinustulokset eivät ole tyypillisiä tai toivottuja.

KOVUUS: +3 Kohtuullisen kova, +1 hieman pehmeä

Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa tai olla muistamatta epämiellyttäviä kokemuksia. Kohtuullisen kova tai hieman pehmeä kuvaa fiksua koiraa. Se muistaa ikävät kokemukset ja ottaa opikseen, muttei lamaannu niistä. Kova tai erittäin kova on koulutettavuudeltaan vaikea koira. Liika pehmeys on epätyypillinen ominaisuus itsevarmalle rodulle.

LUOKSEPÄÄSTÄVYYS: + 3 Hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista vieraisiin ihmisiin.

Cairnterrieri on utelias, oma-aloitteinen ja ystävällinen koira. Sen ei kuulu olla mielistelevä, nöyristelevä, tai varauksellinen ihmisiä kohtaan. Sen tulee kuitenkin olla aina hyväntahtoinen tilanteissa joihin ei liity uhkaa. Reipas ja avoin suhtautuminen ihmisiin on rodulle tyypillistä käytöstä.

LAUKAUSPELOTTOMUUS: +++ Laukausvarma, ++ Laukauskokematon

Laukauskokeen tulokset ovat jossain määrin sidoksissa hermorakenteeseen. Ääniherkkyys on melko voimakkaasti periytyvä ja siksi erityisen ei-toivottu ominaisuus. Laukausarka koira reagoi hermostuneesti koviin ääniin, paineistuu niistä ja sillä on vaikeuksia palauttaa henkinen tasapaino. Tällaisen koiran kanssa eläminen on kotioiloissakin haastavaa ja koiralle itselleen stressaavaa.

Kohta +1 paukkuarthyisä jää pois, koska se ei ole cairnterrierille riittävä tulos huomioiden sen alkuperäinen käyttötarkoitus. Miinustulokset eivät ole tyypillisiä tai toivottuja.

LIITE 3 MH-LUONNEKUVAUSPROFIILI (16.12.2013 SKL:n kä yttätymisen arviointi-työryhmän käsittelemä ja hyväksymä)

	1	2	3	4	5
1a. KONTAKTI Tervehtiminen	Torjuu kontaktia, murisee tai yrittää purra	Välttää kontaktia, väistää	Hyväksyy kontaktin vastaamatta siihen, ei väistä	Ottaa itse kontaktia tai vastaa siihen	Mielistelevä kontaktinotossa, hyppii, vinkuu, haukkuu, jne.
1b. KONTAKTI Yhteistyö	Ei lähden vieraan ihmisen mukaan / <i>Ei kokeilla</i>	Lähtee mukaan haluttomasti	Lähtee mukaan, mutta ei ole kiinnostunut TO:sta	Lähtee mukaan halukkaasti, kiinnostuu TO:sta	Lähtee mukaan hyvin innokkaasti, erittäin kiinnostunut TO:sta
1c. KONTAKTI Käsitely	Torjuu murisemalla ja/tai yrittää purra	Väistää tai hakee tukea ohjaajasta	Hyväksyy käsittelyn	Hyväksyy ja ottaa kontaktia	Hyväksyy ja vastaa liioitellulla kontaktilla
2a. LEIKKI 1 Leikkihalua	Ei leiki - ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - aktiivisuus lisääntyy/vähenee	Leikkii - aloittaa nopeasti ja on aktiivinen	Leikkii - aloittaa erittäin nopeasti ja on hyvin aktiivinen
2b. LEIKKI 1 Tarttuminen	Ei tartu esineeseen	Ei tartu, nuuskii esinettä	Tarttuu esineeseen viiveellä tai etuhampaila	Tarttuu heti koko suulla	Tarttuu heti, nappaa esineen vauhdista
2c. LEIKKI 1 Puroute ja taisteluhalu	Ei tartu esineeseen	Tarttuu viiveellä - irrottaa/pitää, ei vedä vastaan	Tarttuu, vetää vastaan, mutta irrottaa ja tarttuu uudelleen/ <i>Korjaillee otetta</i>	Tarttuu heti koko suulla, vetää vastaan kunnes TO irrottaa	Tarttuu heti koko suulla, vetää tempoo, ravistaa - kunnes TO irrottaa
3a. TAKAA-AJO	Ei aloita	Aloittaa, mutta keskeyttää	Aloittaa etenemisen hitaasti, voi lisätä vauhtia, seuraa koko matkan saalista	Aloittaa kovalla vauhdilla päämäärähakuisesti, pysähtyy saaliille	Aloittaa heti kovalla vauhdilla juosten saaliin ohi, voi kääntyä saaliille
3b. TARTTUMINEN	Ei kiinnostu saaliista/ <i>Ei juokse perään</i>	Ei tartu, nuuskii saalista	Tarttuu saaliiseen epäroiden tai viiveellä	Tarttuu heti saaliiseen, mutta irrottaa	Tarttuu heti saaliiseen, pitää sitä suussaan vähintään 3 sekuntia
4. AKTIVITEETTITASO	Tarkkailematon, kiinnostumaton, passiivinen	Tarkkailevainen, rauhallinen, voi istua, seistä tai maata	Tarkkailevainen ja enimmäkseen rauhallinen, yksittäisiä toimintoja	Tarkkailevainen, toiminnot tai rauhattomuus lisääntyy vähitellen	Toiminnot vaihtelevat nopeasti osion aikana/ <i>Rauhaton koko ajan</i>
5a. ETÄLEIKKI Kiinnostus	Ei kiinnostu avustajasta	Tarkkailee avustajaa, välillä taukoja	Kiinnostunut avustajasta, seuraa ilman taukoja	Kiinnostunut avustajasta, yksittäisiä lähtöyrityksiä	Erittäin kiinnostunut avustajasta, toistuvia lähtöyrityksiä
5b. ETÄLEIKKI Uhka/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	Osoittaa yksittäisiä (1-2) uhkauseleitä osion ensimmäisessä tai toisessa osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä osassa	Osoittaa useampia uhkauseleitä osion ensimmäisessä ja toisessa osassa.
5c. ETÄLEIKKI Uteliaisuus	Ei saavu avustajan luo	Saapuu linjalta aktiivisen avustajan luo	Saapuu pillossa olevan puhuvan avustajan luo	Saapuu avustajan luo epäroiden tai viiveellä	Saapuu avustajan luo suoraan ilman apua
5d. ETÄLEIKKI Leikkihalua	Ei osoita kiinnostusta	Ei leiki - osoittaa kiinnostusta	Leikkii - voi tarttua varovasti, mutta ei vedä	Tarttuu, vetää vastaan, voi irrottaa ja tarttua uudelleen	Tarttuu, vetää vastaan, ei irrota
5e. ETÄLEIKKI Yhteistyö	Ei osoita kiinnostusta	Kiinnostuu, mutta keskeyttää	On kiinnostunut leikkivästä avustajasta	Kiinnostunut leikkivästä sekä passiivisesta avustajasta	Houkuttelee myös passiivista avustajaa leikkimään
6a. YLLÄTYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan haalarista	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
6b. YLLÄTYS Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja hyökkäyksiä, voi purra
6c. YLLÄTYS Uteliaisuus	Menee haalarin luo, kun se on laskettu maahan/ <i>Ei mene ajoissa</i>	Menee haalarin luo, kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee haalarin luo, kun ohjaaja seisoo sen edessä	Menee haalarin luo, kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee haalarin luo ilman ohjaajan apua
6d. YLLÄTYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihtelua tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
6e. YLLÄTYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta haalarin	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee haalaria väh. kahdella ohituskerralla	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree haalaria tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
7a. ÄÄNIHERKKYYS Pelko	Ei pysähdy tai pysähtyy nopeasti	Kyykistyy ja pysähtyy	Väistää kääntämättä pois katsettaan	Pakenee enintään 5 metriä	Pakenee enemmän kuin 5 metriä
7b. ÄÄNIHERKKYYS Uteliaisuus	Ei mene katsomaan	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja puhuu kyykyssä ja houkuttelee koiraa	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja seisoo sen vieressä	Menee räminälaitteen luo kun ohjaaja on edennyt puoliväliin	Menee räminälaitteen luo ilman apua
7c. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä pelko	Ei minkäänlaisia liikkumisnopeuden vaihteluita tai väistämistä	Pieni niaus tai liikkumisnopeuden vaihtelu jollain ohituskerralla	Pieni niaus tai nopeudenvaihtelu kerran, pienenee toisen ohituskerran jälkeen	Niaus tai nopeuden vaihtelu samanlaisina vähintään kahdella ohituskerralla	Voimakas pelko, voi lisääntyä jokaisella ohituskerralla
7d. ÄÄNIHERKKYYS Jäljellejäävä kiinnostus	Ei osoita kiinnostusta räminälaitetta kohtaan	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta yhdellä ohituskerralla	Pysähtyy, haistelee tai katselee laitetta väh. kahdella ohituskerralla	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa, kiinnostus vähenee	Puree laitetta tai leikkii sen kanssa väh. kahdella ohituskerralla
8a. AAVEET Puolustus/aggressio	Ei osoita uhkauseleitä	Osoittaa yksittäisiä uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä	Osoittaa useita uhkauseleitä ja muutamia hyökkäyksiä	Osoittaa uhkauseleitä ja useampia hyökkäyksiä
8b. AAVEET Tarkkaavaisuus	Yksittäisiä vilkaisuja, ja sen jälkeen ei kiinnostusta/ <i>Ei kiinnostu lainkaan</i>	Katselee aaveita silloin tällöin	Tarkkailee aaveita, pitkiä taukoja, kumpaakin puolta ajasta tai koko ajan toista	Tarkkailee aaveita, lyhyitä taukoja	Tarkkailee molempia aaveita koko osion ajan

8c. AAVEET Pelko	On ohjaajan edessä tai sivulla	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, pientä välimatkanottoa	On enimmäkseen ohjaajan edessä tai sivulla, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	On enimmäkseen ohjaajan takana, vaihtelee paon ja kontrollin välillä	Peruuttaa enemmän kuin taluttimen mitan tai lähtee paikalta / <i>Pakenee</i>
---------------------	--------------------------------	--	--	--	--

LIITE 4 SUURI TERVEYSKYSELY 2007 YHTEENVETO

LIITE 5 JALOSTUSTOIMIKUNNAN SÄÄNNÖT

Toimintaa ohjaavat periaatteet

Koiran jalostuksen keskeisiä tavoitteita ovat:

rodun geneettisen monimuotoisuuden turvaaminen

rodunomaisen ja yhteiskuntakelpoisen luonteen säilyttäminen ja käyttöominaisuuksien kehittäminen

Koiran elämän ja se pidon ja käytön kannalta vakavampien perinnöllisten sairauksien ja vikojen vähentäminen ja niiden leviämisen ehkäiseminen

rotutyypin ja ulkomuodon säilyttäminen ilman liioittelua

Jalostustoimikunta toimii rodun rotujärjestön puolueettomana jalostusta ohjaavana yksikkönä.

Jalostustoimikunnan tulee ohjeissaan ja toimissaan noudattaa eläinsuojelulain (247/1996) 8 § ja eläinsuojeluasetuksen (396/1996) 24§ sekä Euroopan neuvoston lemmikkieläinten jalostusta koskeva päätöslauselma (1995) soveltuvin osin sekä Kennelliiton tavoitteita terveen koiranjalostuksen edistämiseksi ja toimia rotujärjestön jalostuksen tavoiteohjelman mukaisesti.

Jalostustoimikunta edistää omalla toiminnallaan myönteistä ja yhteistyökykyistä asennetta rotua harrastavien parissa.

Jalostustoimikunnan toiminta on avointa ja arvioitavissa. Toimikunnan on pidettävä päätöksistään ja suosituksistaan pöytäkirjaa ja laadittava vuosittain toimintakertomus. Etukäteen laaditaan vuotuinen toimintasuunnitelma ja talousarvio, johon kirjataan muun muassa jalostuksen painopisteet, jalostustarkastustilaisuudet. Toimintasuunnitelman pitää olla valmiina syyskokoukseen mennessä.

Jalostustoimikunta välittää ja kerää vain sellaista tietoa, joka perustuu tosiasioihin. Tarvittaessa jäsenet itse selvittävät epäilyttävien tapausten todenperäisyyden suoraan asianomaiselta. Jalostustoimikunnan toiminnan tulee perustua vain tosiasioihin.

Tehtävät

Jalostustoimikunnan tehtävänä on tiedottaa ja neuvoa, kerätä ja hyödyntää tietoa, seurata rodun tasoa ja kartoittaa ja vastustaa perinnöllisiä sairauksia sekä laatia tavoite- ja toimintaohjelmia, huolehtia yhteydenpidosta ja tietojen vaihdosta.

Jalostustoimikunnan tulee:

- seurata rodun kehitystä Suomessa ja ulkomailla ja erityisesti rodun kotimaassa ja jakaa rotutietoutta
- toimia puolueettomasti, objektiivisesti ja rodun parhaaksi huomioiden koko käytettävissä oleva koiramateriaali
- kerätä ja jakaa tietoa kokonaisvaltaisesti rodun terveydestä, luonteesta, käyttöominaisuuksista ja ulkomuotoseikoista
- tulee pitää yhteyttä kotimaisiin ja ulkomaisiin rotuyhdistyksiin sekä kasvattajiin ja ohjata ja neuvoa uusia kasvattajia ja urosten omistajia
- järjestää koulutustilaisuuksia ja valmistaa koulutusmateriaalia sekä jalostusta käsitteleviä artikkeleita
- seurata rodussa tapahtuvia muutoksia ja tiedottaa rotujärjestölle ja jäsenistölle niiden mahdollisista vaikutuksista rotuun
- kantaa päävastuu JTO:n laatimisesta, päivityksestä ja sen seurannasta
- käsitellä jalostustiedustelut, sekä viiveettä rodun poikkeuslupa-anomukset ja muut lausuntoa vaativat asiat sekä vastata näihin kirjallisesti ja tarvittaessa perustella kantansa
- seurata viranomaisten sekä kennelkattojärjestöjen koiranjalostusta koskevia määräyksiä ja tiedottaa niistä

JTK:n jäsenet

Jalostustoimikunta koostuu vähintään neljästä varsinaisesta jäsenestä. Jäsenet valitsee kerhon hallitus. Kerhon hallitus voi valtuuttaa myös muita kerhon jäseniä kokoamaan jalostukseen liittyvää tietoa.

Jalostustoimikunnan jäsenillä tulee olla riittävät tiedot rodusta, sen historiasta, käyttötarkoituksesta ja jalostuksen pääperiaatteista sekä kokemusta kasvattamisesta.

Jalostustoimikunnan tulee olla tiedoiltaan riittävän laaja, jotta se pystyy neuvomaan ja ottamaan kantaa koirissa esiintyviin yleisiin perinnöllisiin sairauksiin sekä omassa rodussa tunnettuihin jalostuksessa huomioitaviin sairauksiin ja ominaisuuksiin sekä niiden vaikutuksiin.

Jalostustoimikunnan jäseniltä edellytetään:

Kerhon jäsenyyttä

Täysi-ikäisyyttä

Rodun, sen historian, käyttötarkoituksen ja anatomian vahvaa hallintaa

Jalostuksen pääperiaatteiden tuntemusta

Hyvää mainetta ja sitoutuneisuutta rotuyhdistyksen edustamiin arvoihin

Yhteistyökykyä ja objektiivisuutta

Jäsenten tehtävät

JTK:n puheenjohtaja on vastuussa jalostustoimikunnan kokonaistoiminnasta, tiedottamisesta, jalostustoimikunnan talousarvion toteutumisesta ja valvoo jalostustoimikunnan jäsenten toimintaa. Puheenjohtajan tehtävänä on kutsua JTK koolle.

Jalostustoimikunnan sihteeri ottaa vastaan jalostustiedustelut, välittää ne asianomaisille sekä huolehtii postituksista. Sihteeri tekee myös pöytäkirjat kokouksista ja muut kirjalliset työt.

Jalostustoimikunnan muut jäsenet toimivat vastuualueiden populaatio, luonne- ja käyttöominaisuudet, terveys ja ulkomuoto parissa. Jäsenet seuraavat, keräävät tietoa ja organisoivat oman vastuualueensa projekteja ja laativat tarvittaessa raportteja, artikkeleita ja ehdotuksia jalostussuosituksiksi.

Jalostustoimikunnassa toimii **asiantuntijajäsenenä** rodun ulkomuototuomari. Tarvittaessa JTK konsultoi eläinlääkäreitä terveyteen ja sairauksiin liittyvistä asioista.

Mikäli joku JTK:n jäsenistä rikkoo sovittuja sääntöjä, jättää toistuvasti tulematta kokouksiin ilman pätevää syytä, käyttäytyy muissa yhteyksissä sopimattomasti, pyrkii tavoittelemaan JTK:n jäsenenä omaa etuaan tai hänen toiminnastaan toistuvasti valitetaan, voidaan hänet erottaa jalostustoimikunnasta. Erottamisesta päättää kerhon hallitus. Kerhon jäsenten lisäksi erottamista voi esittää myös JTK:n PJ neuvoteltuaan muiden JTK:n jäsenten kanssa tai mikäli vähintään kaksi JTK:n jäsentä asiaa esittää. Asianomaista tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä.

Yleisiä toimintaohjeita

Jalostustarkastukset:

Kerhon sääntöjen mukaan virallisen jalostustarkastuksen tekee kaksi jalostustoimikunnan jäsentä. Tästä voidaan perustellusta syystä hallituksen luvalla joustaa. Rodun tuomareita käytetään tilaisuuksissa asiantuntijoina mahdollisuuksien mukaan. Jalostustarkastukset tehdään nimettöminä. Tarkistajat eivät saa tietää tarkastettavasta koirasta mitään etukäteen. Näin arvio on mahdollisimman objektiivinen.

Mikäli koira on tarkastushetkellä sellaisessa kunnossa (ontuu, liian lihava tms.), että sitä ei voi arvioida, tarkastusta ei suoriteta. Koira voidaan tuoda uuteen tarkastukseen, kun mahdollinen vika on poistunut.

Virallisen jalostustarkastuksen ikäraja on 16 kuukautta. Hyvin perustellusta syystä voidaan koira tarkastaa nuorempana. Näin saatu kerhon poikkeuslupa koskee kuitenkin vain yhtä astutusta

Jalostustarkastuksissa käytetään vain tosiasiallisia mittoja. Ainoastaan mitattujen ja punnittujen koirien mitat ilmoitetaan.

Hyväksymiskriteerit:

Lähtökohta sama kuin näyttelysäännöissä ERITTÄIN HYVÄN (ent 1.) kriteerit: " Erittäin hyvä voidaan antaa koiralle, joka omaa rodulle tyypilliset piirteet, jolla on tasapainoinen rakenne, ja joka on hyvässä kunnossa. Muutama vähäinen virhe voidaan sallia, mutta ei merkittäviä rakenteellisia virheitä. Tämä laatumininta voidaan antaa vain tasokkaalle koiralle" Koiran tulee antaa vaikutelma, että se on kaikilta osin soveltuva alkuperäiseen käyttötarkoitukseensa.

Jalostustiedustelut:

Kyselyt käsitellään seuraavasti: Lista kyselyistä jaetaan jalostustoimikunnan jäsenille kuukauden 15. päivänä. Kyselyt käsitellään ja kommentit annetaan saman kuun viimeiseen päivään mennessä, jonka jälkeen kirjoitetaan pöytäkirja ja vastaukset kyselijöille.

Jalostustoimikunta puoltaa vain niitä yhdistelmiä, jotka täyttävät rodun jalostuksen tavoiteohjelmassa määritellyt siitoskoirien laatuvaatimukset (LIITE1).

Yhdistelmien taustojen muu käsittely perustuu suurelta osin kasvattajien ja omistajien antamiin tietoihin ja toivomuksiin. Annettu jalostusohje on luonteeltaan suositus. Vastuu ja päätösvalta yhdistelmästä aina kasvattajalla.

Jalostustiedustelua tehdessään kasvattajan tulee esittää nartulle vähintään yhtä ja enintään kolmea urosta. Jalostustoimikunta antaa urosehdotuksia vain erillisestä pyynnöstä. Tällöin tiedustelusta tulee ilmetä mitä ominaisuuksia nartussa halutaan parantaa.

JTK voi ehdottaa vähintään kahta urosta jalostuksen yleiset tavoitteet ja JTO:n suositukset huomioon ottaen. Ehdotettuja uroksia ei aseteta suositusjärjestykseen. Jalostustoimikunnan jäsen ei saa itse ehdottaa tai suositella omia kasvattejaan tai muita omistuksessaan olevia uroksia eikä osallistu omia kasvatteja koskeviin kyselyihin (jääviyssääntö).

Jalostustoimikunnan on kerrottava vastauksissaan tiedossa olevista, kysytyjen yhdistelmien terveys- ja muista riskeistä mahdollisimman selkeästi ja yksiselitteisesti. Tarvittaessa vastaukseen liitetään myös sairauslista.

Puhelimitse tulevat, *kiireelliset* kyselyt voidaan käsitellä normaalikäytännöstä poiketen puhelimitse. Käsitelyaika on tällöin viikko. Myös päätöksestä voidaan ilmoittaa puhelimitse. Kyselystä ja vastauksesta tehdään myös kirjallinen versio, joka lähetetään koiran omistajalle.

Kasvattajilla on oikeus valittaa JTK:n päätöksestä kerhon hallitukselle. Suosituksista poikkeaminen vaatii vankat perustelut ja/tai näytön koirien jalostusarvosta.

Yhdistelmille joiden osapuolista toinen tai kumpikaan ei täytä jalostuskriteereitä, voidaan anoa kerhon poikkeuslupaa. Poikkeuslupa-anomus tehdään **ennen astutusta** vapaamuotoisesti kirjallisena ja siinä esitetään asialliset perustelut aiotulle yhdistelmälle. Astutuksen jälkeen tulleita poikkeuslupa-anomuksia ei käsitellä.

LIITE 6 Terveyskysely 2016 tulokset